

AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

Fevzi AK

SERİK İLÇESİ'NİN DOĞAL VE BEŞERİ TURİZM KAYNAKLARI

Coğrafya Ana Bilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi

Antalya, 2018

AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

Fevzi AK

SERİK İLÇESİ'NİN DOĞAL VE BEŞERİ TURİZM KAYNAKLARI

Danışman

Prof. Dr. İhsan BULUT

Coğrafya Ana Bilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi

Antalya, 2018

Akdeniz Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğüne,

Fevzi AK'ın bu çalışması, jürimiz tarafından Coğrafya Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans Programı tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan : Doç. Dr. Günay KAYA (İmza)

Üye (Danışmanı) : Prof. Dr. İhsan BULUT (İmza)

Üye : Dr. Öğr. Üyesi Halil HADİMLİ (İmza)

Tez Başlığı: Serik İlçesi'nin Doğal ve Beşeri Turizm Kaynakları

Onay: Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

Tez Savunma Tarihi : 06/12/2018

Mezuniyet Tarihi : 27/12/2018

(İmza)
Prof. Dr. İhsan BULUT
Müdür

AKADEMİK BEYAN

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “Serik İlçesi'nin Doğal ve Beşeri Turizm Kaynakları” adlı bu çalışmanın, akademik kural ve etik değerlere uygun bir biçimde tarafımda yazıldığını, yararlandığım bütün eserlerin kaynakçada gösterildiğini ve çalışma içerisinde bu eserlere atıf yapıldığını belirtir; bunu şerefimle doğrularım.

İmza

Fevzi AK

T.C.
AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TEZ ÇALIŞMASI ORJİNALLİK RAPORU
BEYAN BELGESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ'NE

ÖĞRENCİ BİLGİLERİ	
Adı-Soyadı	Fevzi AK
Öğrenci Numarası	20165264018
Enstitü Ana Bilim Dalı	Coğrafya
Programı	Tezli Yüksek Lisans
Programın Türü	(X) Tezli Yüksek Lisans () Doktora () Tezsiz Yüksek Lisans
Danışmanın Unvanı, Adı-Soyadı	Prof. Dr. İhsan BULUT
Tez Başlığı	Serik İlçesi'nin Doğal ve Beşeri Turizm Kaynakları
Turnitin Ödev Numarası	1059526992

Yukarıda başlığı belirtilen tez çalışmasının a) Kapak sayfası, b) Giriş, c) Ana Bölümler ve d) Sonuç kısımlarından oluşan toplam 85 sayfalık kısmına ilişkin olarak, 20/12/2018 tarihinde tarafımdan Turnitin adlı intihal tespit programından Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Çalışması Orijinallik Raporu Alınması ve Kullanılması Uygulama Esasları'nda belirlenen filtrelemeler uygulanarak alınmış olan ve ekte sunulan rapora göre, tezin/dönem projesinin benzerlik oranı;

alıntılar hariç % 9

alıntılar dahil % 13'dür.

Danışman tarafından uygun olan seçenek işaretlenmelidir:

(x) Benzerlik oranları belirlenen limitleri aşmıyor ise;

Yukarıda yer alan beyanın ve ekte sunulan Tez Çalışması Orijinallik Raporu'nun doğruluğunu onaylarım.

() Benzerlik oranları belirlenen limitleri aşıyor, ancak tez/dönem projesi danışmanı intihal yapılmadığı kanısında ise;

Yukarıda yer alan beyanın ve ekte sunulan Tez Çalışması Orijinallik Raporu'nun doğruluğunu onaylar ve Uygulama Esasları'nda öngörülen yüzdeler sınırlarının aşılmasına karşın, aşağıda belirtilen gerekçe ile intihal yapılmadığı kanısında olduğumu beyan ederim.

Gerekçe:

Benzerlik taraması yukarıda verilen ölçütlerin ışığı altında tarafımda yapılmıştır. İlgili tezin orijinallik raporunun uygun olduğunu beyan ederim.

20/12/2018

(imza)
Prof. Dr. İhsan BULUT

İÇİNDEKİLER

TABLolar LİSTESİ	vi
HARİTALAR LİSTESİ	vii
FOTOĞRAFLAR LİSTESİ	viii
KISALTMALAR LİSTESİ	x
ÖZET	xii
SUMMARY	xiii
ÖNSÖZ	xiv
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

SERİK İLÇESİ'NİN FİZİKİ VE BEŞERİ COĞRAFYA ÖZELLİKLERİ

1.1 Fiziki Coğrafya Özellikleri	6
1.1.1 İklim Özellikleri	6
1.1.2 Yer Yapısı	8
1.2 Beşeri Coğrafya Özellikleri	9
1.2.1 Tarihi Gelişimi	9
1.2.2 Yerleşme	10
1.2.3 Nüfus Özellikleri	11
1.2.3.1 Nüfusun Gelişimi	11
1.2.3.2 Nüfusun Cinsiyet Yapısı	14
1.2.3.3 Nüfusun Eğitim Durumu	14
1.2.4 Ekonomik Coğrafya Özellikleri	15

1.2.4.1 Tarım	15
1.2.4.2 Hayvancılık	16
1.2.4.3 Sanayi	17
1.2.4.4 Turizm	18

İKİNCİ BÖLÜM

SERİK İLÇESİ'NİN DOĞAL VE TARİHİ TURİZM ÇEKİM ALANLARI

2.1 Doğal Çekim Alanları	20
2.1.1 Dağlık Alanlar	20
2.1.1.1 Bozburun Dağı	20
2.1.1.2 Ovacık Dağı	22
2.1.2 Akarsular	23
2.1.2.1 Aksu Çayı	23
2.1.2.2 Köprüçayı	24
2.1.2.3 Akbaş Deresi	25
2.1.2.4 Üründü Deresi	25
2.1.2.5 Acısu Deresi	25
2.1.2.6 Beşgöz Deresi	25
2.1.3 Kanyonlar	26
2.1.3.1 Köprülü Kanyon	26
2.1.4 Sulak Alanlar ve Kuş Gözlemciliği	26
2.1.5 Deniz Kaplumbağaları Üreme Alanı	28
2.1.6 Mağaralar	29
2.1.6.1 Zeytintaşı Mağarası	29
2.1.7 Şelaleler	32
2.1.7.1 Uçansu Şelaleleri	32
2.1.8 Milli Parklar	37

2.1.8.1 Köprülü Kanyon Milli Parkı	37
2.1.9 Flora	37
2.1.9.1 Endemik Bitkiler	37
2.1.9.1.1 Serik Armudu (Gurmut)	37
2.1.9.1.2 Günlük (Sığla) Ağacı	38
2.2 Tarihi Çekim Alanları	40
2.2.1 Antik Kentler	40
2.2.1.1 Aspendos Antik Kenti	40
2.2.1.2 Sillyon Antik Kenti	42
2.2.1.3 Pednelissos Antik Kenti	44
2.2.2 Ören Yerleri	46
2.2.2.1 Kaletepe Kalıntıları	46
2.2.2.2 Karapınar Antik Yerleşimi	46
2.2.2.3 Gökçepınar Antik Yerleşimi	46
2.2.2.4 Kuzasar Antik Yerleşimi	47
2.2.2.5 Arpalık Tepe Antik Yerleşimi	47
2.2.2.6 Kaletepe Antik Yerleşimi	47
2.2.2.7 Asartepe Antik Yerleşimi	48
2.2.2.8 Töngüşlü Mahallesi Kule Çiftlik Kalıntısı	48
2.2.2.9 Hasdümen Mahallesi Kule Kalıntısı	48
2.2.2.10 Yumaklar Mahallesi Kule Kalıntısı	49
2.2.3 Köprüler	49
2.2.3.1 Paşakemeri Köprüsü	49
2.2.3.2 Çakallık Mahallesi Köprüsü (Beşgöz)	50
2.2.3.3 Kargılı Köprü	50

2.2.3.4 Aspendos Köprüsü	50
2.2.4 Höyükler	52
2.2.4.1 Eminceler Mahallesi Höyüğü	52
2.2.5 Dini Yapılar	52
2.2.5.1 Dinler Bahçesi (Hoşgörü Bahçesi)	52
2.2.5.2 Camiler	53
2.2.5.2.1 Belkıs Mahallesi Camii	53
2.2.5.2.2 Tekke Mahallesi Camii	53
2.2.5.2.3 Alacami Mahallesi Camii	54
2.2.5.2.4 Yıkık Cami	54
2.2.5.2.5 Geriş Tepesi Yıkık Cami	55
2.2.6 Türbeler	57
2.2.6.1 Balı Baba Türbesi	57

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

SAĞLIK, KÜLTÜREL, ÇOK AMAÇLI VE ETKİNLİĞE DAYALI TURİZM ÇEKİM ALANLARI

3.1 Sağlık Amaçlı Çekim Alanları	58
3.1.1 Spa Turizmi	58
3.2 Kültürel Amaçlı Çekim Alanları	59
3.2.1 Yörük Türkmen Kültür Merkezi ve Müzesi	59
3.3 Çok Amaçlı Çekim Alanları	61
3.3.1 Kongre ve Toplantı Turizmi	61
3.4 Etkinliğe Dayalı Çekim Alanları	61
3.4.1 Yayla Turizmi	61
3.4.1.1 Kıçalı Yaylası	62

3.4.1.2 Ovacık Yaylası	65
3.4.2 Yön Bulma (Oryantiring)	65
3.4.3 Avcılık	65
3.4.5 Safari	67
3.4.5.1 Atv Safari	67
3.4.5.2 Jeep Safari	69
3.4.6 Antik ve Tur Amaçlı Kullanılan Yollar	70
3.4.6.1 Antik St. Paul Yolu	70
3.4.6.2 Bisiklet Yolu	72
3.4.7 Kano	72
3.4.8 Rafting	73
3.4.9 Golf Turizmi	74
3.4.10 Güreş	77
SONUÇ	79
KAYNAKÇA	81
ÖZGEÇMİŞ	85

TABLULAR LİSTESİ

Tablo 1.1 2016-2017 Yıllarına Ait Yağış Miktarı	6
Tablo 1.2 2013-2017 Yıllarına Ait Aylık Ortalama Sıcaklık Değerleri (°C)	7
Tablo 1.3 2013-2017 Yıllarına Ait Aylık Ortalama Nem Değerleri (%)	7
Tablo 1.4 2013-2017 Yıllarına Ait Aylık Ortalama Basınç Değerleri (mb)	8
Tablo 1.5 Yıllara Göre Serik Nüfusu (1985-2017)	11
Tablo 1.6 Yıllara Göre Mahalle Nüfusları (1985-2013)	12
Tablo 1.7 Nüfusun Cinsiyet ve Yaş Grubu Dağılımı (1985-2013)	14
Tablo 1.8 Bitirilen Okul Düzeyi ve Cinsiyete Göre Nüfus Durumu (15+ Yaş)	14
Tablo 1.9 Çalışanların Sektörlere Göre Dağılımı	15
Tablo 1.10 Örtüaltı Üretim Alanları (2009)	16
Tablo 1.11 Hayvansal Üretim (2013)	17
Tablo 3.1 2018 Yılı Türkiye’de Bulunan Golf Tesisleri	75
Tablo 3.2 2016 Yılı Örnek Ülkelere Göre Golf Sahası Sayısı	76

HARİTALAR LİSTESİ

Harita 1 Serik İlçesi Topoğrafya Haritası	3
Harita 2 Serik İlçesi Lokasyon Haritası	4
Harita 2.1 Ovacık Dağı Yürüyüş Rotası, Kamp Yerleri ve Ovacık Yaylası Haritası	23
Harita 3.1 St. Paul Yolu Haritası	71

FOTOĞRAFLAR LİSTESİ

Foto 1.1 Serik Bıçağı	18
Foto 2.1 Bozburun Dağı ve Sanlı Yaylası	21
Foto 2.2 Bozburun Dağı'nın Batıdan Görünümü	22
Foto 2.3 Aksu Çayı'nın Regülatörün Bulunduğu Yerden Görünümü	24
Foto 2.4 Aspendos Köprüsü'nden Köprüçayı ve Irmak Adası	25
Foto 2.5 Kanyon Oluşumu ve Tarihi Köprü	26
Foto 2.6 Karadayı ve Boğazak Arası Kuş Yaşam Alanı	27
Foto 2.7 Deniz Kaplumbağası (Caretta caretta)	28
Foto 2.8 Deniz Kaplumbağaları Üreme Alanı Levhası	29
Foto 2.9 Zeytintaşı Mağarası Girişi Üzerindeki Fay Aynası Görünümü	30
Foto 2.10 Zeytintaşı Mağarası Giriş Alanı	31
Foto 2.11 Zeytintaşı Mağarası'ndan Sarkıt Görüntüleri	32
Foto 2.12 Uçan 1 Şelalesi (Yukarı Uçan) ve Bodrum Kayası	33
Foto 2.13 Kral Havuzu	33
Foto 2.14 Uçan 2 Şelalesi (Aşağı Uçan)	34
Foto 2.15 Dere Yataklarından Uçan Şelalelerine Yapılan Atv Safari	35
Foto 2.16 Jeep Safari ile Uçan Şelalesi Yolu	36
Foto 2.17 Gebiz Afet Evlerinin Güneybatısında Bulunan Gurmüt Ağacı	38
Foto 2.18 Gebiz Afet Evlerinin Güneybatısında Bulunan Gurmüt Ağacı	39
Foto 2.19 Çetince Deresi Köprüsü Yakınında Bulunan Sığla Ağacı	40
Foto 2.20 Aspendos Su Kemerleri	41
Foto 2.21 Nebiler Mahallesinden Sillyon'un Görünümü	44
Foto 2.22 Pednelissos Antik Kenti Kalıntıları	45
Foto 2.23 Bodrum Kaya'nın Güneyinde Bulunan Sarnıç	45
Foto 2.24 Beşgöz Köprüsü	50
Foto 2.25 Aspendos Köprüsü	51
Foto 2.26 Kayıkçı Restaurant'tan Aspendos Köprüsünün Görünümü	52
Foto 2.27 Tekke Köyü Camii	53
Foto 2.28 Yıkık Caminin Tamamen Taştan Örülmüş Minare Çıkışı	54
Foto 2.29 Yıkık Caminin Minare Kısmının Bulunduğu Yerden Görüntü	55
Foto 2.30 Geriş Tepesinde Bulunan Yıkık Cami	56
Foto 2.31 Geriş Tepesinde Bulunan Yıkık Caminin Giriş Kapısı	56

Foto 2.32 Balı Baba Türbesi	57
Foto 2.33 Balı Baba Türbesinde Dua Ederken Yakılmış Mum Kalıntıları	57
Foto 3.1 Serik Kocayatak'ta Bulunan Çamur Banyosu	58
Foto 3.2 Yörük Türkmen Kültür Merkezi ve Müzesi	59
Foto 3.3 Yörük Türkmen Müzesi İç Görünüm	60
Foto 3.4 Yörük Türkmen Müzesi İç Görünümü	61
Foto 3.5 Kıçalı Yaylası Göleti	63
Foto 3.6 Kıçalı Yaylası	64
Foto 3.7 Kıçalı Yaylasında Cami ve Çardakların Tepeden Görünümü	64
Foto 3.8 Boğazkent Balıkçı Barınağı	66
Foto 3.9 Atv Safari ve Doğal Yaşam Alanı	67
Foto 3.10 Atv Safari ve Adrenalin	68
Foto 3.11 Gece Atv Safari	69
Foto 3.12 Jeep Safari ve Doğal Ortam	70
Foto 3.13 Acısu Çayı Üzerinde Yapılan Kano Yarışı	72
Foto 3.14 Köprüçay'da Mola Yerinde Rafting Grubu	73
Foto 3.15 Belek Golf Sahası ve Golf Oyunu	74
Foto 3.16 Belek'te Balıkçı Barınaklarından Golf Sahasının Görünümü	76
Foto 3.17 Aspendos Tiyatro Sahnesi'nde Yağlı Güreş Müsabakaları	78

KISALTMALAR LİSTESİ

ATV	All Terrain Vehicle (Her Türlü Arazide Kullanılabilen Araç)
AVKE	Antalya Valiliği Kültür Envanteri (Manavgat – Serik)
BATEM	Batı Akdeniz Tarımsal Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü
cm	Santimetre
çev.	Çeviren
DSİ	Devlet Su İşleri
Ed.	Editör
GNİPAR	Antalya Serik Gebiz Kültür ve Turizm Koruma ve Gelişim Bölgesi 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı ve 1/25.000 Ölçekli Nazım İmar Planı Açıklama Raporu
ha.	Hektar
K.H.G.B.	Köylere Hizmet Götürme Birliği
km	Kilometre
km ²	Kilometre kare
m	Metre
mb	Milibar
MEB	Milli Eğitim Bakanlığı
m ²	Metrekare
mm	Milimetre
M.Ö.	Milattan Önce
M.S.	Milattan Sonra
SK	Serik Kaymakamlığı
SNİPR	Serik İlçesi 1/25000 Ölçekli Nazım İmar Planı Raporu

SPA	Selus Per Aqua (Sudan Gelen Sağlık)
TÜİK	Türkiye İstatistik Kurumu
°	Derece
°C	Santigrat Derece
%	Yüzde
TODOSK	Toroslar Doğa Sporları Kulübü
Yay. Hzl.	Yayına Hazırlayan

ÖZET

Yüksek Lisans Tezi olarak seçilen konu, Serik İlçesi'nin Doğal ve Beşeri Turizm Kaynakları'dır. Bu çerçevede ilçenin doğal ve beşeri turizm kaynakları ile bu kaynaklara bağlı faaliyetler belirlenerek turizm açısından sahanın zenginliğinin ortaya konulması yanında turizme sağlanan katkının artırılması amacıyla bu konu seçilmiştir. Akdeniz Bölgesi'nde, Antalya il merkezinin doğusunda sırtını Toros dağlarına yaslamış bulunan ilçe turizm kaynakları bakımından zenginlikler barındırmaktadır. İlçe bulunduğu konum nedeniyle farklı medeniyetlere ev sahipliği yapmıştır. İlçe'de bu medeniyetlere ait çok sayıda kültürel miras bulunmaktadır. Aspendos, Sillyon, Pednelissos ve Harius Antik Kenti, ilçenin başlıca tarihi değerlerindedir. Batı sınırında Aksu Çayı, doğu sınırında da Köprüçay bulunan ilçe yaklaşık 1.500 km² yüz ölçümüne sahip olup, 66 mahalleden oluşmaktadır. 22 km kıyı uzunluğu bulunan ilçede deniz, kum ve güneş turizmi ile tarihi yapılar ve doğal güzellikler bir arada yer almaktadır. Arazi çalışmaları ve literatür taramalarıyla ilçe hakkında çok sayıda bilgi elde edilmiştir. Deniz turizminin canlı olduğu yerler Boğazkent, Belek ve Kadriye'dir. İlçe'de turizm, Belek Turizm Merkezi ile canlanmıştır. Turizme yönelik en büyük tesisler ve oteller de bu yerlerde bulunmaktadır. Jeep ve ATV safarileri ile macera turları, dağcılık ve trekking ilçede yapılan turizm faaliyetlerinden bazılarıdır. Tabiat harikası Zeytintaşı Mağarası, Uçan şelaleleri yanında ilçenin doğu sınırını çizen Köprüçay tarafından oluşturulmuş Köprülü Kanyon dikkat çekicidir. Köprüçay üzerinde rafting, Acısu Çayı üzerinde kano turları yapılmaktadır. Belek ve çevresinde yer alan koruma alanları içerisinde çeşitli kuş türleri, Belek sahillerinde deniz kaplumbağaları caretta caretaların üreme alanları bulunmaktadır. Kültürel açıdan Yörük kültürü ilçede canlılığını korumaktadır. İlçe'de sporun önemi büyük olup en fazla ilgi duyulan spor dalını yağlı güreş oluşturmaktadır. Güreşe verilen önem ve çok sayıda güreşçisi bulunan ilçe pehlivanlar diyarı olarak da bilinmektedir.

Anahtar Kelimeler: Serik, Turizm, Aspendos, Golf, Şelale.

SUMMARY

NATUREL AND HUMAN TOURISM RESOURCES OF SERİK DISTRICT

The subject of the thesis selected as master's thesis is the natural and human tourism resources of the Serik district. This topic was chosen in order to determine the tourism resources of the province and the tourism activities to be made and to determine the richness of the area in terms of tourism and to find out what the missing aspects are in order to make more contribution to tourism. In the Mediterranean region, the city lies on the eastern side of the provincial center of Antalya, with its back to the Toros mountains, the district has riches in terms of tourism resources. Because of the district's location, it has hosted different civilizations. There are many cultural heritages of these civilizations in the district. Aspendos antique city, Sillyon, Pednelissos antique city and Harius ancient city are the main historical values of the city. The district, which has Aksu river on the western border and Köprüçay on the eastern border, has a surface area of 1,500 km² and consists of 66 districts. With a coastal length of 22 km, the resort has a combination of sea, sand, sun tourism, historic buildings and natural beauty. A lot of information about the district was obtained from the field studies and literature searches. Places where sea tourism is popular are Boğazkent, Belek and Kadriye. In the province, tourism is revived with Belek Tourism Center. There are also the largest facilities and hotels for tourism in this area. Jeep and ATV safaris and adventure tours, mountaineering and trekking are some of the activities in the district. The natural wonders of Zeytintaşı Cave, Köprülü Canyon, which is formed by Köprüçayı, which draws the eastern border of the county beside Uçan Waterfalls, is striking. There are rafting on the Köprüçayay and canoe tours on the Acısu stream. There are various bird species in the protected areas around Belek and the breeding grounds of sea turtle caretta caretta in Belek. Culturally, nomadic culture maintains its vitality in the region. In the district there is a big sport interest and the sport which is most interested is the oil wrestling. It is also known as the wrestlers county with a lot of importance and a lot of wrestlers.

Keywords: Serik, Tourism, Aspendos, Golf, Waterfall.

ÖNSÖZ

Turizm, birçok ülke ve bölgede ekonomik kalkınmanın ve bölgeler arası gelişme farklılıklarının azaltılması için önemli kaynaklardan birisidir. Hizmetler sektörü içerisinde ele alınan turizm işsizliğin ve geri kalmışlığın yoğun olarak yaşandığı ülkeler için adeta bir kurtarıcı gibi görülür. Turizm sayesinde kısa sürede gelişme sağlanabileceği gibi en ufak bir olumsuzluktan da turizm etkilenmekte böylece kendini turizme endekslemiş olan ülkeler bu olumsuz durumdan büyük zarar görmektedirler. Bazı ülke ve bölgelerde olduğu gibi ülkemizde de bölgeler arası gelişme farklılıkları bulunmaktadır. Ekonomik kalkınmanın sağlanabilmesi ve bölgesel farklılıkların azaltılması için Serik İlçesi'nin turizmden faydalanması gerekmektedir.

Serik İlçesi potansiyel turizm kaynakları ve çeşitliliği olarak çok fazla imkana sahiptir. Kıyıda yapılan turizm faaliyetlerinden ziyade ilçenin iç bölgelerinde farklı turizm kaynakları bulunur. Kıyıda olan turizm yaz dönemi ile sınırlı kalırken iç bölgelerde yer alan tarihi ve doğal güzellikler turizm sezonunun uzatılmasında önem taşımaktadır. İç bölgelere yapılacak olan turizm yatırımları ile bölgede turizm daha da canlanacak ilçe turizmden payını alacaktır.

Yüksek Lisans ders dönemim boyunca ve tez konumun belirlenmesinden tamamlanmasına kadar geçen süre zarfında her türlü fikir, öneri, eleştiri ve bilgilerinden yararlandığım tez danışman hocam sayın Prof. Dr. İhsan BULUT'a sonsuz şükranlarımı sunarım. Ders dönemim boyunca bilgilerinden faydalandığım bölüm hocalarıma, yine lisans döneminden hocam Doç. Dr. Ayhan AKIŞ'a, çocukluğumdan bu yana beni eğiten, Yüksek Lisansa başlamamda en büyük örnek oluşturan, tez dönemim boyunca her türlü yardımdan kaçınmayan hem ağabeyim hem de öğretmenim Doç. Dr. Mehmet AK'a, her türlü çalışmalarından faydalandığım kurum ve kuruluşlara, değerli arkadaşım Ali CAN'a ve bu zorlu mücadelem boyunca kendilerine çok fazla zaman ayıramadığım oğlum Göktuğ ve kıymetli eşim Gülizar Hanımefendi'ye teşekkürü borç bilirim.

Fevzi AK

Antalya 2018

GİRİŞ

Turizm, hizmetler sektörü içinde yer almakla birlikte çağımızda önemli bir endüstri kolu haline gelmiştir. Gelişmekte olan ülkeler, 20. yüzyılın ikinci yarısının başından itibaren ödemeler dengesindeki açıklarını kapatmak amacıyla turizm sektörünü kullanmaya başlamışlardır (Zaman, 2012: 3).

Turizm ile ilgili değişik tanımlamalar yapılmakla birlikte Uluslararası Turizm Uzmanları Birliğine göre turizm; “*İnsanların devamlı ikamet ettikleri, çalıştıkları ve her zamanki olağan ihtiyaçlarını karşıladıkları yerlerin dışına seyahatleri ve buralardaki, genellikle turizm işletmelerinin ürettiği mal ve hizmetleri talep ederek, geçici konaklamalardan doğan olaylar ve ilişkiler bütünüdür*” (Kozak vd., 2018: 5). Başka bir kaynağa göre turizm kısaca, “*Zevk için yapılan geziler*” olarak tanımlanmaktadır (Doğanay ve Zaman, 2016: 1). Dünya Turizm ve Seyahat Konseyi’nin (WTTC.) “*Dünyanın en büyük endüstrisi, refah ve istihdam yaratan en büyük işvereni*” şeklinde ele aldığı turizm, bir hesaba göre, “*Her üç saniyede bir yeni iş olanağı*” yaratmaktadır (Özgüç, 2007: 1).

Dünya turizm gelirleri ve turist miktarı ile ilgili tahminler, 2001 yılına kadar doğru çıkmıştır ancak 11 Eylül 2001 tarihinde ABD’de yaşanan saldırı nedeniyle turist sayısı ve turizm gelirlerinde düşüş olmuştur (Özgüç, 2007: 1-2).

Dünya turizmindeki gelişmelere bağlı olarak Türkiye de turizm gelirlerinden payını almakta ve en çok turist çeken yirmi ülke arasında bulunmaktadır. Sanayi devriminden sonra yaşanan gelişmelere bağlı olarak turizm faaliyetlerinde de önemli gelişmeler olmuştur. Ulaşım araçlarındaki gelişme ve ulaşımın kolaylaşması ile zaman ve mesafenin kısalmasına bağlı olarak insanların dünyanın farklı yerlerini gezme ve görme arzusu artmıştır. Bu çerçevede Osmanlı Devleti döneminde 1863 yılında “*Sergi-i Umumi-i Osmani*” adlı serginin açılmasıyla Avusturya başta olmak üzere farklı birçok ülkeden turist grupları İstanbul’a gelmiştir. Aynı dönemde aynı amaçla Osmanlı Devleti’nden ilk turist grupları yurt dışına gitmeye başlamıştır. İlerleyen zamanlarda batıda turizm alanında yaşanan gelişmeler, Osmanlı Devletine de yansımış ancak ulaşımdaki yetersizlikler, seyahat koşullarının elverişsizliği ve istenilen düzeyde güvenli bir ortamın sağlanamaması gibi nedenler turizmin gelişmesine engel teşkil etmiştir (Özgüç, 2012: 489).

Osmanlı Devleti’nde 1830’lu yıllardan sonra evden bozma küçük otellerin yerlerine yenileri yapılmaya başlanırken 1870 yılında İstanbul’u Paris’e bağlayan *Şark Demiryolu*’nun açılışı turist sayısında artışı sağladığı gibi 1892 yılında Pera Palas Oteli’nin İstanbul’da inşa edilmesi turizm alanında konaklama açısından önemli bir gelişme idi. Bu çerçevede oteller,

lokantalar, para bozdurma, rehberlik hizmeti gibi faaliyetler arttı. Cumhuriyet döneminde turizme daha çok önem verildi. Atatürk'ün emriyle 1923 yılında *Türk Seyyahın Cemiyeti'nin* kurulması ve 1930 yılında *Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu'na* dönüştürülmesi, 1934 yılında *Türk Ofisi Bürosu'nun* açılması, 1939 yılında Ticaret Bakanlığı'na bağlı *Turizm Müdürlüğü'nün* kurulması Türkiye'de turizmi geliştirmeye yönelik yapılan çalışmalardan bazılarıdır (Özgüç, 2007: 489-492; Zaman, 2012: 38; Zaman ve Doğanay, 2016: 22-23).

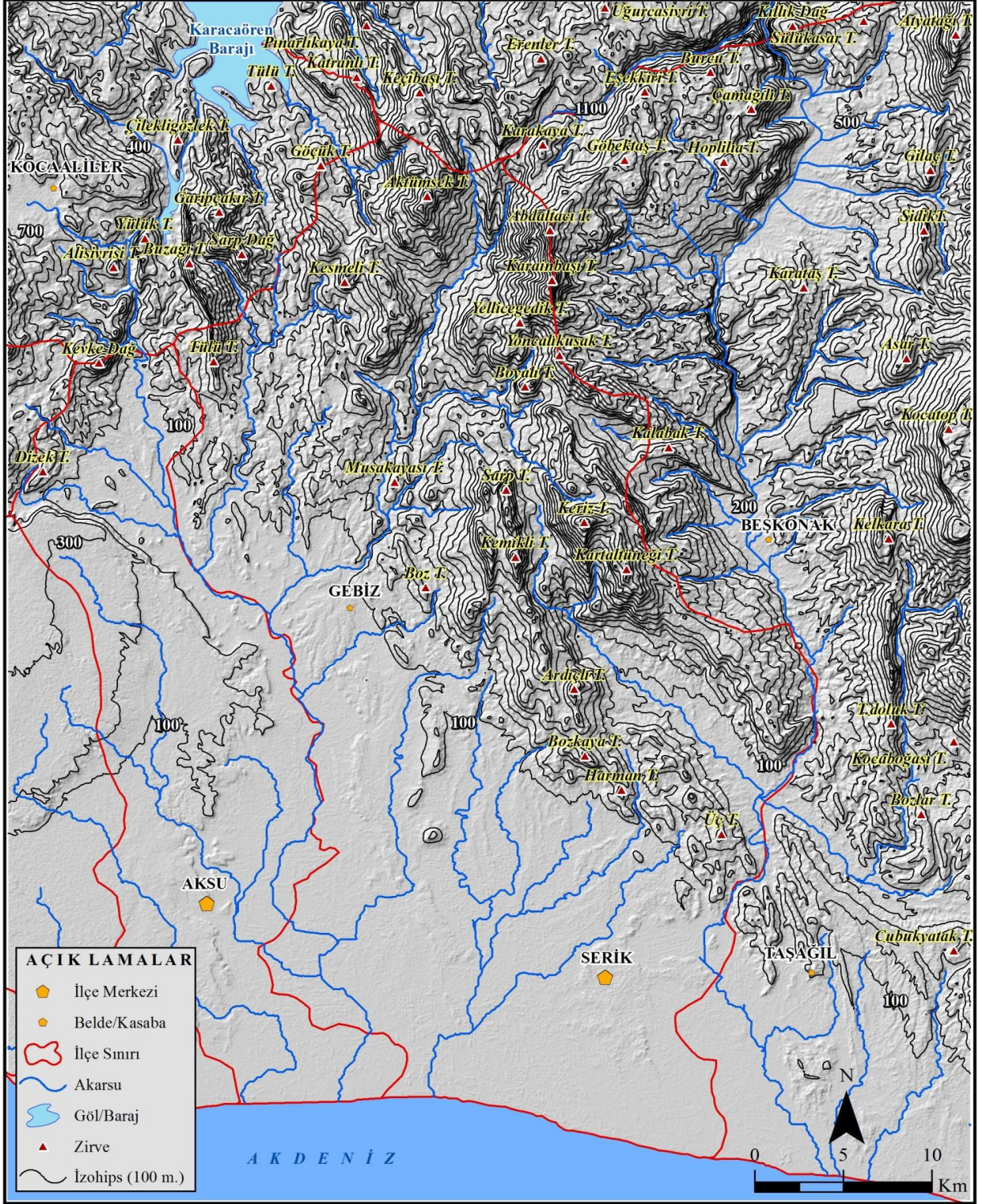
Araştırmanın Amacı, Kapsamı ve Yöntemi

Araştırma sahası olan Serik İlçesi turizm açısından önemli bir konumda bulunmakla birlikte deniz, kum ve güneş yanında tarihi ve kültürel özellikler ile doğal güzellikler ve çekiciliklere sahiptir. Çalışma, Serik İlçesi'nin idari sınırlarını kapsamaktadır. Çalışma sahası, alan olarak yaklaşık 1.500 km²'den ibarettir. Alanda Serik ilçe merkezi yanında 66 mahalle yer almaktadır. Çalışma sahasında turizm kaynaklarının tespiti ve değerlendirilmesi araştırmanın problemi oluşturmaktadır. Bunun yanında sahanın turizm çeşitliliklerini oluşturan kitle turizmi yanında alternatif turizm kaynakları da alt problemleri oluşturmaktadır. Bu kadar çok turizm kaynağına sahip olan saha, turizmden beklenen payı alamamaktadır. Bundan dolayı gerekli araştırma ve tanıtımların yapılarak turizm döneminin yaz ayı ile sınırlı kalmasının dışına çıkılarak alternatif turizm kaynaklarına yönelmelerle birlikte bu dönemin daha uzun bir zaman aralığına taşınması amaçlanmaktadır. Çalışmada betimsel çalışma yöntemi kullanılmıştır. Veri toplama aracı olarak literatür çalışması, mülakat ve arazi çalışması yöntemi uygulanmıştır.

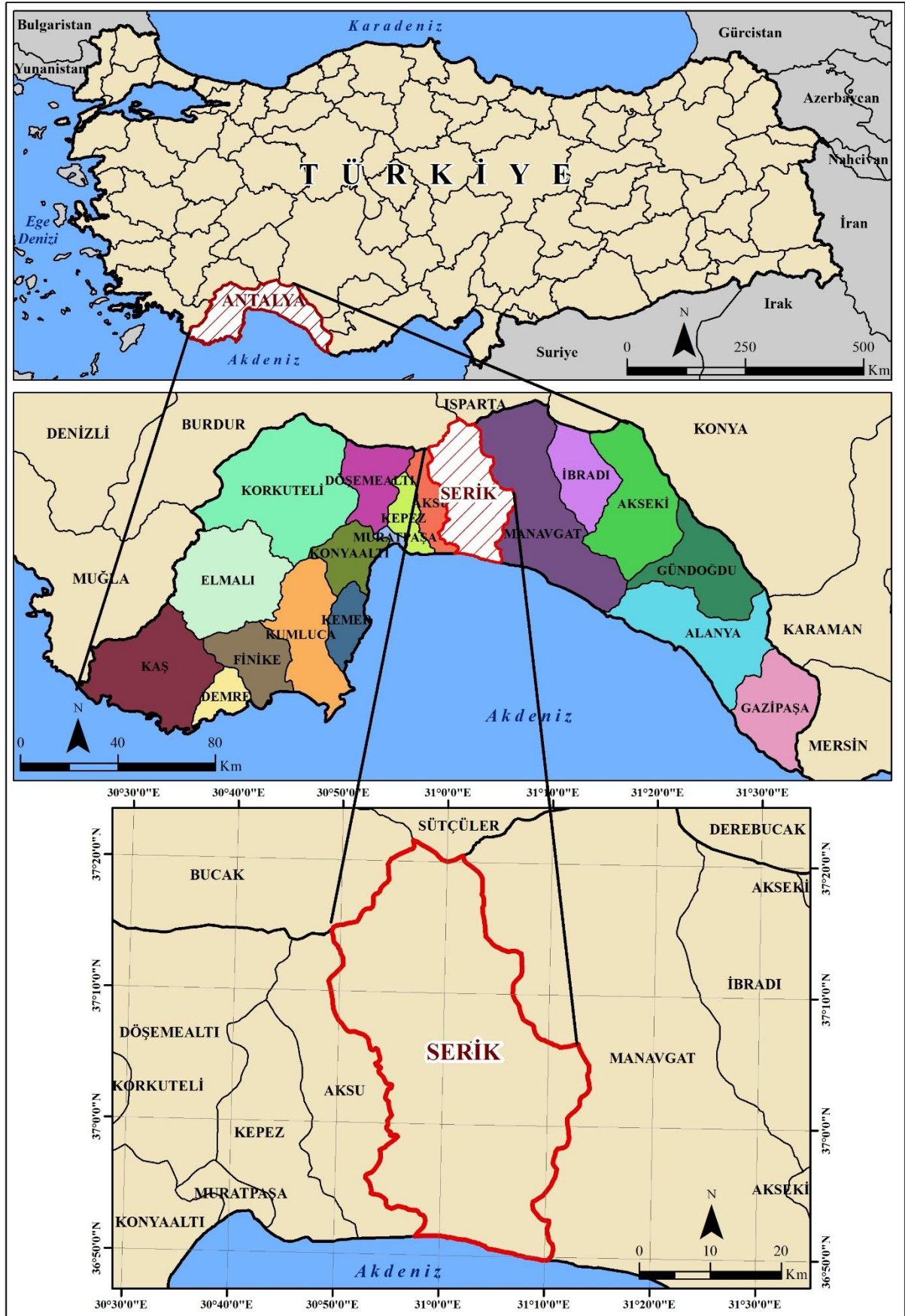
Araştırma Sahasının Konumu ve Genel Özellikleri

Araştırma alanını oluşturan Serik, Akdeniz Bölgesi sınırları içerisinde Antalya İli'nin bir ilçesidir. İlçenin batısında Antalya'nın merkez ilçesi olan Aksu, doğusunda Manavgat İlçesi, kuzeyinde Burdur'un Bucak ve Isparta'nın Sütçüler İlçesi, güneyinden Akdeniz ile çevrilidir. 1500 km²'lik yüz ölçümüne sahip olan Serik İlçesi, 36° 55' 19" kuzey enlemi ile 31° 6' 5" doğu boylamında yer almaktadır. Antalya-Mersin karayolu üzerinde, Antalya'nın 38 km doğusunda, Manavgat İlçesi'nin de 40 km batısındadır. Akdeniz sahilinde 22 km kıyı uzunluğuna sahip olup, ilçe merkezi 8 km denizden içeride, 26 m rakımdadır. Antalya Ovası'nın doğusunda yer alan ilçe kendi adıyla anılan Serik Ovası üzerinde yer alan kısmen dalgalı ovalık bir arazi üzerinde kurulmuştur. Serik İlçesi'nin sahil kuşağında Belek, Boğazkent ve Kadriye mahalleleri bulunur. Fiziki sınırlarını doğuda Köprüçay, batıda Aksu Çayı oluşturur. İlçenin kuzeyine doğru yükselti artarken kuzey kesimleri Toros dağları ile

çevrilidir. İlçenin en yüksek noktasını 2.505 m ile Bozburun Dağı oluşturur. Kuzeydeki fiziki sınırını da Bozburun Dağı'nın kuzeybatısında kalan Sanlı Yaylası sınırlarındaki Şahan Beli belirler. Şahan Beli'nin kuzeyinde Isparta Sütçüler'e bağlı Çobanisa köyü yer alır.

Harita 1 Serik İlçesi Topğrafya Haritası

Harita 2 Serik İlçesi Lokasyon Haritası

Antalya'nın önemli turizm merkezlerinden biri olan Serik, deniz, kum, güneş ve tarihi değerleri bir arada barındırmaktadır. İklim özellikleri ile ilçe, yaz ve kış aylarında tatilini sıcak bir bölgede geçirmek isteyen turistler için doğal ve beşeri bir çekim alanıdır.

Kırsal kültürü, doğal çevre ve tarımla bütünleşen, diğer turizm türleri ile kolay uyum sağlayabilen bir turizm türü olarak belirlenen kırsal turizm, ilçede son derece önem taşımaktadır. Çeşitli girişimlerle içeriği zenginleştirilen kırsal turizm, dünyanın birçok yerinde insanları tatil amacıyla kırsal alanlara yöneltilmektedir (Soykan, 2003: 2).

Doğal ve tarihi çekim alanları ile zengin turizm kaynaklarına sahip Serik İlçesi, turizm çeşitliliği ile turizm açısından Akdeniz Bölgesi'nin önemli bir turizm merkezidir. Yaklaşık 300 günü güneşli olan sahil şeridinde bulunan ilçede, Akdeniz İklimi hakimdir. Ilıman iklim özelliği, yüzme ve serinleme başta olmak üzere deniz turizmi açısından önemli ayrıcalıklar sağlar. Kış döneminde bile denize girmenin mümkün olduğu Akdeniz'de deniz suyu sıcaklığı ortalama, Ocak ayında 17,6 °C, Nisan ayında 18,0 °C, Ağustos ayında 27,7 °C ve Ekim ayında 24,5 °C'dir. Denize yönelik faaliyetler sadece yüzme ve serinleme ile sınırlı kalmaz. Kumlarla kaplı, genişliği 80 ile 150 m arasında değişen sahillerinde gün boyu güneşlenme ve yürüyüş yapma imkanı bulunur.

Tekneyle deniz turları, deniz motorları ile gezintiler yanında paraşüt ve yelken sporları da yapılır. Ayrıca disko, bar tarzı eğlence merkezlerinin yanı sıra, Türk geceleri gibi kültürel faaliyetler turistlere tatillerini farklı etkinlikler ile geçirmelerini sağlar. Yine alışveriş mekanları, toplantı ve kongre salonları, Spa, sauna-hamam gibi sağlık aktiviteleri de oteller de sunulan hizmetler arasındadır.

Antalya Hava Limanına 25 km uzaklıkta olan ilçenin sahildeki turistik alanlarını oluşturan Kadriye, Belek ve Boğazkent'teki mavi bayrağa sahip, çoğunluğu beş yıldızlı, oteller konaklama açısından önemli çekim alanlarıdır. İlçedeki golf tesisleri ve sahildeki otellerin büyük çoğunluğunda bulunan futbol sahaları turizm etkinliklerinin daha geniş bir zamana yayılmasını sağlar. Otellere ait bu futbol sahalarında, kış döneminde, yerli ve yabancı birçok futbol takımı antrenman yapar ve otellerde konaklar. İlçede bulunan özel konaklama tesisleri yanında çadır ve karavan ile kamp yapmaya uygun tesislerin varlığı konaklama maliyeti açısından farklı kesimlere de hitap eder (GNİPAR., 2016: 10).

BİRİNCİ BÖLÜM

SERİK İLÇESİ'NİN FİZİKİ VE BEŞERİ COĞRAFYA ÖZELLİKLERİ

1.1. Fiziki Coğrafya Özellikleri

1.1.1. İklim Özellikleri

İklim, doğal ortamın şekillenmesinde ve insan hayatı üzerinde yakından etkili olan bir faktördür. Canlı ve cansız yaşamı iklimden doğrudan etkilenirken ekonomik faaliyetlerin şekillenmesinde de iklimin belirleyici bir rolü vardır (Erol, 2004: 1-2).

Serik İlçesi tipik Akdeniz İklimi etkisi altındadır. 2013-2017 yılları arasına ait 17915 numaralı Serik/Belek istasyon verilerinden faydalanılarak ulaşılan değerlere göre yazları sıcak ve kurak, kışları ılık ve yağışlı olan ilçede 2016 ve 2017 yılları arası iki yıllık ortalama sıcaklık 19 °C'dir. En yüksek sıcaklık ortalaması 28,6 °C ile Ağustos ayında, en düşük sıcaklık ortalaması 10,3 °C ile Ocak ayında yaşanmaktadır. Mutlak nemliliğin en fazla olduğu ay ortalaması %78 ile Ocak ayı iken en düşük olduğu ay ortalaması da %66,7 ile Kasım ayıdır. Ayrıca 2017 yılı toplam yağış miktarı 671 mm'dir. Bu yıl içerisinde en fazla yağış miktarı sonbahar ve kış aylarında düşmüştür. İlçe'nin hakim rüzgar yönlerini güney ve güneydoğu sektörlü rüzgarlar oluşturur (Tablo 1.1; Tablo 1.2; Tablo 1.3).

Tablo 1.1 2016-2017 Yıllarına Ait Yağış Miktarı (mm) ve Sıcaklıklar (°C)

Aylar	2016		2017	
	Yağış	Sıcaklık	Yağış	Sıcaklık
Ocak	22,8	10,2	150,4	8,6
Şubat	40,2	13,7	4,1	10,6
Mart	54,2	14,5	88,7	13,5
Nisan	15,0	18,3	61,0	16,5
Mayıs	10,7	20,4	27,5	20,6
Haziran	15,3	26,2	17,6	25,4
Temmuz	9,9	29,2	0,5	29,4
Ağustos	0,0	28,7	0,0	28,2
Eylül	42,2	24,9	1,2	25,7
Ekim	3,3	21,1	119,2	20,0
Kasım	116,3	15,6	110,5	14,5
Aralık	109,4	9,5	90,3	12,4
Toplam/Ortalama	439,3	19,3	671	18,7

Kaynak: Antalya Meteoroloji Bölge Müdürlüğü, 17915 No'lu Serik/Belek İstasyonu, 07.05.2018.

Tablo 1.2 2013-2017 Yıllarına Ait Aylık Ortalama Sıcaklık Değerleri (°C)

Aylar	2013	2014	2015	2016	2017
Ocak	11,2	11,4	10,2	10,2	8,6
Şubat	12,8	11,7	11,5	13,7	10,6
Mart	13,8	14,1	13,8	14,5	13,5
Nisan	18,0	16,8	15,8	18,3	16,5
Mayıs	22,8	20,1	21,1	20,4	20,6
Haziran	25,5	25,0	24,1	26,2	25,4
Temmuz	28,0	27,4	28,2	29,2	29,4
Ağustos	28,8	28,5	29,0	28,7	28,2
Eylül	25,0	25,5	26,0	24,9	25,7
Ekim	18,4	20,5	21,5	21,1	20,0
Kasım	16,0	14,6	16,2	15,6	14,5
Aralık	9,5	13,8	10,8	9,5	12,4
Toplam/Ortalama	19,1	19,1	19,0	19,3	18,7

Kaynak: Antalya Meteoroloji Bölge Müdürlüğü, 17915 No'lu Serik/Belek İstasyonu, 07.05.2018.

Tablo 1.3 2013-2017 Yıllarına Ait Aylık Ortalama Bağıl Nem Değerleri (%)

Aylar	2013	2014	2015	2016	2017
Ocak	76,5	100,0	78,42	66,2	69,3
Şubat	75,2	100,0	70,4	78,0	65,0
Mart	70,0	78,9	74,4	74,0	70,5
Nisan	71,1	100,0	66,5	75,2	68,6
Mayıs	71,4	82,1	75,3	75,6	71,9
Haziran	67,5	67,7	74,5	69,4	69,4
Temmuz	61,4	77,7	78,6	90,8	63,8
Ağustos	68,9	78,3	71,2	71,2	69,7
Eylül	70,9	67,7	78,7	62,8	71,9
Ekim	57,8	69,2	74,6	67,6	64,7
Kasım	77,8	73,2	66,3	67,6	74,2
Aralık	63,9	84,2	72,0	61,6	79,5
Toplam/Ortalama	69,3	81,5	73,4	71,6	69,8

Kaynak: Antalya Meteoroloji Bölge Müdürlüğü, 17915 No'lu Serik/Belek İstasyonu, 07.05.2018.

Serik İlçesi'nin 2013 ile 2017 yılları arasında aylık ortalama basınç dağılımı yıllar bazında normal bir seyir izlemektedir (Tablo 1.4).

Tablo 1.4 2013-2017 Yıllarına Ait Aylık Ortalama Basınç Değerleri (mb)

Aylar	2013	2014	2015	2016	2017
Ocak	1013,2	1015,8	1014,8	1015,2	1015,6
Şubat	1013,3	1015,4	1010,0	1016,1	1018,7
Mart	1011,2	1010,9	1013,3	1010,0	1010,5
Nisan	1010,1	1010,4	1011,3	1008,9	1011,6
Mayıs	1008,0	1008,8	1007,9	1007,8	1008,5
Haziran	1005,4	1006,0	1005,8	1005,2	1006,1
Temmuz	1002,6	1003,1	1003,4	1001,9	1002,0
Ağustos	1002,9	1002,6	1004,4	1003,6	1003,3
Eylül	1006,9	1006,2	1007,2	1007,8	1007,1
Ekim	1013,2	1011,4	1010,3	1011,2	1010,8
Kasım	1013,0	1014,3	1014,4	1015,9	1013,7
Aralık	1018,1	1015,2	1020,0	1016,0	1016,6
Toplam/Ortalama	1009,8	1010,0	1010,2	1009,9	1010,3

Kaynak: Antalya Meteoroloji Bölge Müdürlüğü, 17915 No'lu Serik/Belek İstasyonu, 07.05.2018.

1.1.2 Yer Yapısı

Serik İlçesi, Antalya Körfezi'nin kuzeyinde yer almaktadır. Antalya Körfezi'nin kuzey tarafının jeolojisine bakıldığı zaman Antalya napları, Beydağları otoktonu, Yeşilbarak napı ve Likya napları ile neotokton konumlu Miyosen-Kuvaterner dönemlerine ait birimler yer alır (SNİPR., 2015: 45).

Araştırma sahasında bulunan belli başlı jeolojik birimler Çandır formasyonu; bitkili kumtaşı ve şeyllerden oluşmaktadır. Yine bu birimin ince, orta, kalın tabakalı, gri, açık gri, yeşil, sarımsı, kahve renklerde kumtaşı, siltaşı ve kiltaşlarından oluştuğu gözlemlenebilmektedir. Bunlar Hasgebe çevresinde yayılış göstermektedir. Belkıs konglomerası; Tekkeköy çevresi ile Geriş Tepesinde de görülmektedir. Birim aynı zamanda polijenik konglomeralardan oluşur. Pleistosen yaşlı kabul edilen formasyon akarsu kökenli olarak oluşmuş olup taraçalar halinde bulunur. Köprüçay kenarlarında alüvyon dolgulara rastlanır. Eskiköy formasyonu; Akçapınar, Dorumlar çevresinde yayılış göstermekte ve formasyon konglomeralardan oluşmaktadır. Ayrıca birim altta masif veya çok kalın tabakalı konglomera, kumtaşı ve miltaşı araldanmasından oluşur. Üstte Yenimahalle formasyonu ile geçişlidir. Yanal yönde Gebiz kireçtaşına geçer. Aksu formasyonu; Kozan Mahallesi ile

Haciosmanlar arasında yayılış gösterirken formasyon kalın konglomeralar içermektedir. Aksu formasyonunun alt ilişkisi genelde açısız uyumsuzluk göstermektedir. Güneyde sahile doğru yaklaştıkça Aksu formasyonunun alttaki Karpuzçay formasyonu ile uyumlu olduğu gözlemlenir. Aksu çayı kenarları alüvyal dolgulardan oluşmaktadır. Kırkdirek formasyonu; birim ofiyolitli karmaşıktır. Haskızılören çevresinde yayılış gösterir. Ofiyolit napının kıtasal kabuk üzerine yerleşimine bağlı olarak üst Senoniyen’de gelişmiştir. Yeniceboğazı dere; Pınargözü Deresi’nin doğu kısımlarında yayılış göstermektedir. Kalsitürbidit, çört, radyolarit, şeyl ve kireçtaşlarından oluşmaktadır. Yeniceboğazı dere formasyonu üstte Keçili formasyonu ile uyumluluk gösterir. Gebiz kireçtaşı; genelde resifal kireçtaşlarından oluşmuştur. Masif ve orta kalın tabakalı, gri, sarımsı gri, açık yeşil, pembe, kirli sarı, bej renklerde kireçtaşlarından oluşur. Gebiz kireçtaşı Antalya napları ve Karpuzçay formasyonu üzerinde uyumsuz olarak bulunur. Yenimahalle formasyonu ile tedrici geçişlidir. Birim sığ şelf ortamda çökelmiştir (Şenel, 1997: 1-19).

1.2. Beşeri Coğrafya Özellikleri

1.2.1. Tarihi Gelişimi

Serik, ilkçağda Pamphylia Bölgesi’nde yer almakla birlikte sınırları içerisinde Aspendos ve Sillyon gibi tarihi kentler bulunmaktadır. Türkiye Selçuklu Devleti 1207 yılında Antalya’yı, 1221 yılında da Alanya’yı fethedince bu iki şehir arasında kalan Sillyon ve çevresi de Türklerin eline geçti (Güçlü, 1995: 681; Güçlü, 2000: 2-3). Böylece Türk hâkimiyetine geçen yöreye yoğun bir Türk yerleşimi başlarken 13. yüzyılın ikinci yarısından itibaren artan Moğol baskısı sonucunda Türkiye Selçuklu hâkimiyetinin kaybolması üzerine 14. yüzyılın başlarından itibaren Hamidoğulları hakimiyetine giren yöre yaklaşık bir asır boyunca onların idaresinde kalmıştır. Yıldırım Bayezid döneminde 1390 yılında Osmanlı Devleti’ne geçmesine rağmen 1402 yılında yaşanan Ankara Savaşı’ndan sonra elden çıkmış ancak 1423 yılında II. Murat döneminde kesin hakimiyet sağlandığı gibi Osmanlı Devleti idari yapılanması içerisinde yer alan Antalya merkezli Teke Sancağı kurulmuştur (Ak, 2015: 3).

Teke Sancağı idari yapılanması içerisinde yer alan Serik adı, yörede 15. yüzyıldan beri var olan ve bünyesinde birçok oymağı barındıran Serik Yörüklerinden gelmektedir. Osmanlı Devleti döneminde genellikle kaza statüsünde idari bir birim olan Karahisar-ı Teke, Serik İlçesi’nin eski adıdır. Teke Sancağında en kalabalık Yörük nüfusunu barındıran kaza, büyük oranda Yörük yerleşimi ile kurulmuştur (Ak, 2014: 313).

19. yüzyılın ikinci yarısından itibaren muhacir nüfusun da yerleştiği kazada genellikle tütün tarımı ile uğraşan muhacirler, sıtmadan dolayı zarar görmüş ve nüfusları azalmıştır. İlçe sınırları içerisinde ve muhacirlerin de buldukları çevrede Yörükler de tedricen yerleşirlerken, yazın yaylaya gittikleri için sıtmadan pek etkilenmemişlerdir (Selekler, 1960: 168).

Serik, 1925-1926 yılları kayıtlarında nahiye statüsündedir. 30 Mayıs 1926 tarihinde kabul edilen, 26 Haziran 1926 tarih ve 404 no'lu Resmî Cerîde'de yayınlanan 877 numaralı Teşkilat-ı Mülkiye Kanunu'nun ikinci maddesinde dört numaralı cetvele kayıtlı, yeniden teşkil edilen 18 kaza arasında yer almıştır. Bu kanuna göre Kökez, Belpınar ve Kürüş mahallerinden oluşan Serik Kazası 26 Haziran 1926 tarihinde kurulmuştur (Resmî Cerîde, 1926: 1067).

Aynı yıl içerisinde Serik'te Belediye Teşkilatı yanında Adliye, Özel İdare, Tarım, Ziraat, Orman Teşkilatı, Hükümet Tabipliği, Jandarma Bölük Komutanlığı bulunmaktadır. Kökez, Belpınar ve Yeni Mahalle adı ile mahalle muhtarlıkları kurulduğu gibi Gebiz Nahiye Müdürlüğü tesis edilmiştir. Ayrıca Gebiz'de Jandarma Karakolu ve Yanköy'de asayiş karakolu bulunmaktadır. 1928 yılı Dâhiliye Vekâleti kayıtlarına göre, Serik merkeze 56, Gebiz nahiyesine 21 olmak üzere kazaya bağlı 77 köy vardır. Bu süreçte bazı köylerin birleştirilmesi, muhtarlık statüsü bulunan bazı Yörük gruplarının ise iskân edilmesi ile kaza ve nahiyelerine bağlı köy sayısı azalmıştır. Bu çerçevede 1940 yılında ilçe merkezine 43, Gebiz nahiyesine 18 olmak üzere 61 köy bağlıydı (<http://www.serik.gov.tr/idari-durumu>, erişim tarihi: 24.05.2018).

30 Mart 2014 tarihli mahalli idareler seçimiyle; Belek, Belkıs, Boğazkent, Çandır, Abdurrahmanlar, Gebiz, Yukarıkocayatak, Kadriye ve Karadayı yerleşmelerinin belediyelikleri lağvedilerek bunlar mahalle statüsüne dönüştürülmüştür. Bu çerçevede Serik, ilçe belediyesi ve 66 mahalleden oluşmaktadır (SNİPR., 2015: 16-17).

1.2.2. Yerleşme

Serik İlçesi'nde yerleşme özellikleri bakımından kıyı ve kıyıya yakın olan alanlarda toplu yerleşme görülür. Deniz kıyısındaki Belek, Boğazkent ve Kadriye mahallelerinde yerleşme kıyı çizgisine kadar sokulmakla birlikte kıyı çizgisi yerleşme dokusu üzerinde etkilidir.

Toros dağlarının güneye bakan yamaçlarında ve dip kısımlarında dağınık yerleşme hakimdir. Azaplar ile Gebiz arasındaki yerleşmeler ise ulaşımın sağlandığı yol boyunca yolun her iki yanında çizgisel boyutta şekillenmiştir. Gebiz Mahallesi'nin kuzey tarafında yerleşme

alanı oldukça fazla olup ekonomik uğraş alanı tarım ve hayvancılığa göre dağınık bir şekil kazanmıştır.

1.2.3. Nüfus Özellikleri

Serik İlçesi, Antalya'ya bağlı ilçeler içerisinde nüfus bakımından Muratpaşa, Kepez, Alanya, Manavgat ve Konyaaltı'ndan sonra 122.032 nüfus ile altıncı sırada yer alır (Tablo 1.5).

1.2.3.1. Nüfusun Gelişimi

Serik İlçesi nüfus artışı olarak yıllara göre normal bir seyir izlemekle birlikte sadece 2007 yılında nüfusta bir azalma, izleyen diğer yıllarda ise artış görülmektedir. İlçe'nin nüfusu 1985 yılından 2017 yılına gelinceye kadar 44.711 kişi ile %36,6 oranında bir artış göstermiştir.

Öte yandan nüfusun kentsel ve kırsal dağılım oranı 2016 yılı verilerine göre birbirine yakındır. Bu yıla ait ilçeye kayıtlı 120.790 nüfusun 61.694'ü ilçe merkezinde yaşarken bunların toplam nüfusa oranı %51'e tekabül etmektedir. Yine ilçe nüfusunun 59.187'si kırsal kesimde yaşamakta ve bunlar toplam nüfusun %49'luk kısmını oluşturmaktadır (Bulut ve Fural, 2018: 562).

Tablo 1.5 Yıllara Göre Serik Nüfusu (1985-2017)

Yıllar	1985	1990	2000	2007	2010	2013	2015	2017
Nüfus	77.321	84.755	109.360	105.755	106.880	113.761	120.111	122.032

Kaynak: SNİPR., 2015: 18; TÜİK, 2017.

Serik İlçesi'ne bağlı mahallelerden özellikle Belek ve Kadriye mahallelerinde 1985 ile 1990 yılları arasında nüfus artış hızı normal bir seyir izlerken 2000 yılı itibariyle nüfus sıçrama şeklinde bir artış göstermiştir. Bunun en önemli nedeni turizm faaliyetleri dolayısıyla bu iki mahallenin hızla göç almaları ile ilgilidir. İlçe'de 1985 ile 2017 yılları arası nüfus verilerine göre en yüksek nüfusa sahip beş mahalle Merkez, Orta, Akçaalan ve Yeni Mahalle'dir. En düşük nüfusa sahip olan mahalleler ise ilçe merkezine uzakta yer alan kırsal mahallelerden olan Yeşilvadi, Bozdoğan, Demirciler, Haspınar ve Kırbaş mahalleleridir (Tablo 1.6).

Tablo 1.6 Yıllara Göre Mahalle Nüfusları (1985-2013)

Mahalleler ve Yıllar	1985	1990	2000	2007	2010	2013
1. Abdurrahmanlar	1.897	2.998	2.746	1.988	1.980	2.036
2. Akbaş	1.149	1.176	1.114	747	721	689
3. Akçaalan	-	-	-	-	-	6.987
4. Akçapınar	801	747	645	590	583	511
5. Alacami	1.134	1.119	1.042	888	891	916
6. Aşağıçatma	398	318	222	200	220	201
7. Aşağıkocayatak	1.570	946	860	1.172	1.175	1.280
8. Aşağıoba	1059	942	741	743	737	760
9. Belek	699	856	11.139	9.781	5.956	6.810
10. Belkıs	1.704	1.879	2.563	1.904	1.939	1.811
11. Belpınar	-	-	-	-	-	943
12. Berendi	458	444	307	231	245	224
13. Bilginler (Kızıllar)	517	529	536	501	477	498
14. Boğazkent (Ahmediye ve Boğazak)	1.420	1.697	-	2.268	2.762	2.840
15. Bozdoğan	-	277	260	232	181	158
16. Bucakköy	542	639	454	297	293	261
17. Burmahancı	1.751	1.703	1.093	1.036	1.068	1.005
18. Büğüş	632	601	452	468	485	455
19. Cumalı	1.974	1.920	1.813	-	-	2.181
20. Çakallık	1.425	1.413	1.054	987	1.149	1.260
21. Çanakçı	701	780	466	356	346	348
22. Çandır (Gökçay)	2.681	2.421	2.486	2.048	2.055	1.947
23. Çatallar	718	593	459	384	339	331
24. Demirciler	490	495	299	265	210	179
25. Deniztepesi	924	1026	969	934	962	952
26. Dikmen	654	552	518	553	549	565
27. Dorumlar	592	559	485	440	408	384
28. Eminceler	737	807	504	503	536	580
29. Eskiyörük	631	660	608	698	631	645
30. Etler	686	685	736	629	645	634
31. Cumhuriyet (Evrenpaşa)	-	-	-	-	-	4.573
32. Gebiz	2.762	4.022	4.191	2.654	2.465	2.340

33. Gedik	744	760	748	-	-	988
34. Gökçepınar	288	279	314	247	238	215
35. Haciosmanlar	350	295	327	293	302	310
36. Hasdümen	564	380	322	278	273	245
37. Haskızılören	1279	809	726	616	581	534
38. Haspınar (Hasgebe)	331	275	213	194	193	192
39. Kadriye (Akkınlar)	1.554	3.030	3.067	3.615	5.231	6.229
40. Karadayı	2.006	2.194	2.742	2.309	2.460	2.295
41. Karataş	787	798	715	367	356	333
42. Karıncalı	792	669	441	294	309	311
43. Kayaburnu	898	894	893	883	888	847
44. Kırbaş	442	425	307	243	212	194
45. Kozagaçı	-	718	754	965	1091	1307
46. Kozan	691	661	580	466	448	417
47. Kökez	-	-	-	-	-	11960
48. Kuşlar	306	443	301	275	281	265
49. Kürüş	1.285	1.298	1.203	-	-	1.430
50. Merkez	-	-	-	-	-	11.994
51. Nebiler	605	494	433	440	455	440
52. Orta (Merkez)	-	-	-	-	-	10.179
53. Pınarcık	884	1044	774	757	759	750
54. Sarıabalı	1.767	1.645	1.326	1.171	1.136	1.191
55. Şatırlı	1.000	944	703	884	933	652
56. Tekke (Tekkeköy)	894	974	853	901	913	864
57. Töngüşlü	773	797	766	757	757	762
58. Üründü	690	798	708	706	709	811
59. Yanköy	968	1.127	855	716	712	735
60. Yeni Mahalle	-	-	-	-	-	6963
61. Yeşilvadi	-	-	193	189	177	147
62. Yeşilyurt	631	760	595	458	510	551
63. Yukarıçatma	246	258	190	220	214	234
64. Yukarıkocayatak	1.810	2.016	2.927	2.590	2.916	3.029
65. Yumaklar	1.231	1.058	1.011	841	775	706
66. Zırlankaya	423	420	334	399	396	377
İlçe Nüfusu	77.321	84.755	109.360	105.755	106.880	113.761

Kaynak: SNİPR., 2015: 16-17.

1.2.3.2. Nüfusun Cinsiyet Yapısı

Serik İlçesi'nde 1985 yılında kadın nüfusu erkek nüfusundan fazlayken, 2013 yılında kadın nüfusu erkek nüfusuna göre azalmıştır (Tablo 1.7). Göç alan yerlerde erkek nüfus, göç veren yerlerde de kadın nüfus oranlarının fazlalığı düşünülecek olursa son yıllarda erkek nüfusun fazlalığının ilçenin göç almasıyla alakalı olduğu söylenebilir.

Tablo 1.7 Nüfusun Cinsiyet ve Yaş Grubu Dağılımı (1985-2013)

Yıllar	1985			2013		
	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam
0-14 Yaş	13.308	13.288	26.596	13.969	13.066	27.035
15-64 Yaş	23.304	24.478	47.482	40.168	37.959	78.125
65+ Yaş	1.278	1.556	2.834	3.892	4.709	8.601
Toplam Nüfus	37.959	39.064	77.021	58.029	55.732	113.761

Kaynak: SNİPR., 2015: 21.

1.2.3.3. Nüfusun Eğitim Durumu

Tablo'daki verilere göre okuma yazma bilmeyenlerin oranı kadınlarda daha yüksektir. Aynı zamanda ortaokul, lise ve dengi okul mezunu kadınların erkeklere göre daha az sayıda olduğu ancak doktora mezunu olanlarda kadınların erkeklerden fazla olduğu görülmektedir. Ayrıca okuma yazma bilenlerin nüfusa oranı %96,47 iken bu oran bakımından kadın erkek nüfus arasında kayda değer bir farklılık görülmemektedir (Tablo 1.8).

Tablo 1.8 Serik İlçesi Bitirilen Okul Düzeyi ve Cinsiyete Göre Nüfus Durumu (15+ Yaş)

Serik İlçesi	Toplam	%	Erkek	Kadın
Okuma Yazma Bilmeyen	758	0.90	127	631
Okur Yazar	8.263	9.76	2.044	6.219
İlkokul Mezunu	27.023	31.93	12.631	14.392
İlköğretim Mezunu	19.321	22.83	10.932	8.389
Ortaokul ve Dengi Okul Mezunu	3.949	4.67	2.590	1.359
Lise ve Dengi Okul Mezunu	15.646	18.48	9.471	6.175
Yüksekokul veya Fakülte Mezunu	7.120	8.41	4.046	3.074
Yüksek Lisans Mezunu	268	0.32	169	99
Doktora Mezunu	67	0.08	30	37
Bilinmeyen	2.229	2.63	1.304	925
Toplam	84.644	100	43.344	41.300

Kaynak: SNİPR., 2015: 26.

1.2.4. Ekonomik Coğrafya Özellikleri

Serik İlçesi'nde yapılan ekonomik faaliyet kolları tarım, hayvancılık ve turizm olarak dikkat çekmektedir. Bu faaliyet kollarından turizm sektörü içerisinde yer alan toptan ve perakende ticaret ile lokanta ve otel sektöründe çalışanların sayısı 1990 ile 2000 yılları arasında büyük bir sıçrama göstererek aynı yıllarda %7,2 oranında artış göstermiştir. Otellerde çalışan sayısı kış dönemi yaklaşık 7.000 kişi iken bu sayı yaz döneminde yaklaşık 15.000 kişiye ulaşmaktadır. Ayrıca turizm çalışanlarının diğer il ve ilçelerden mevsimlik olarak gelmeleri ilçedeki çalışan sayısını arttırmaktadır (SNİPR., 2015: 27-28; Tablo 1.9).

Tablo 1.9 Çalışanların Sektörlere Göre Dağılımı

Yıllar	1985		1990		2000	
	İşgücü	%	İşgücü	%	İşgücü	%
Ziraat, Ormancılık, Avcılık ve Balıkçılık	38.872	86.16	39.011	77.11	38.301	65.2
Madencilik ve Taş Ocakları	1	0	6	0.01	17	0.03
İmalat Sanayi	1.447	3.21	1.992	3.94	1.659	2.82
Elektrik, Gaz ve Su	6	0.01	110	0.22	60	0.1
İnşaat	556	1.23	3054	6.04	2752	4.68
Toptan ve Perakende Ticaret, Lokanta ve Oteller	1.132	2.51	1.861	3.68	9.122	15.53
Ulaştırma, Haberleşme ve Depolama	462	1.02	719	1.42	805	1.37
Mali Kurumlar	302	0.67	410	0.81	673	1.15
Toplum Hizmetleri, Sosyal ve Kişisel Hizmetler	2.260	5.01	3.194	6.32	5.201	8.85
İyi Tanımlanmamış Faaliyetler	76	0.17	172	0.34	151	0.26
Toplam Çalışan	45.114		50.529		58.741	
Toplam Nüfus	77.321		84.755		109.360	

Kaynak: SNİPR., 2015: 27-28.

1.2.4.1. Tarım

Serik İlçesi'nin kıyı kesimleri turizm için tahsis edilmiştir. İlçe'de tarımsal faaliyetler iç kesimlerde ve modern yöntemlerle yapılmaktadır. Örtü altı turfanda tarımsal üretim önemlidir. Pazarlama koşulları ihracata yönelik olup Serik, Çandır ve Antalya'da bulunan haller ilçenin tarımsal üretiminin pazarlanmasında önem taşımaktadır. Örtü altı üretimde ilk

beş sırayı domates, hıyar, biber, kabak ve taze fasulye oluşturmaktadır. Yine örtü altı turfanda karpuz, kavun, marul ve patlıcan, üretimi yapılan ürünlerdendir (SNİPR., 2015: 34).

Kadriye Mahallesinde örtü altı çilek üretimi yaygındır. İç kesimlerdeki kıraç arazilerde kuru tarım yapılmaktadır. Bu çerçevede ekimi yapılan tahıllar içerisinde en fazla buğday yer almaktadır. Hayvancılık yapılan yerlerde arpa ve yulaf ekimi ile sulanabilen arazilerde yem bitkisi olarak yonca ekimi yaygındır. Uygun iklim koşulları sayesinde hasat dönemlerinin kısalığı ikinci ürün ekimine imkân vermektedir. İkinci ürün olarak en fazla mısır, susam ve karpuz ekimi yapılmaktadır. Zeytin, nar, turunçgiller ve üzüm de üretimi yapılan ürünler arasındadır. Son yıllarda nar fiyatlarındaki düşüşlerden dolayı nar ağaçları sökülerek yerine zeytin ya da turunçgiller dikilmektedir.

Zeytin hem sofralık hem de yağlık olarak değerlendirilen bir tür olup (Doğanay, 2007: 231) Antalya'da 2008 yılında elde edilen 17.811 tonluk hasılatla Serik İlçesi ilk sırayı alır. Yine ilçede sınırlı miktarda örtü altı muz üretimi, sınırlı alanda avokado ve kesme çiçek üretimi yapılan tarımsal faaliyetlerdendir. Örtü altı tarım yapan köy sayısı 48 olan ilçe, 2009 verilerine göre Alanya'dan sonra ikinci sırada yer almaktadır. Örtü altı üretimin Antalya İli'ne oranı ise %14'tür (SNİPR., 2015: 33-36).

Tablo 1.10 Örtüaltı Üretim Alanları (2009)

Akdeniz Tarım Havzası	Cam Sera	Plastik Sera	Yüksek Tünel	Alçak Tünel	Toplam Üretim Alanı
Serik	14.000	10.000	500	200	24.700

Kaynak: SNİPR., 2015: 34.

1.2.4.2. Hayvancılık

Koyun, keçi, inek, kümes hayvanları, arıcılık ve balıkçılık Serik İlçesi'nde yapılan hayvancılık faaliyetlerindedir. Araştırma sahası sınırları içerisinde Yörük nüfusunun fazlalığına bağlı olarak hayvancılık önemli bir ekonomik uğraştır. Yaylak ile kışlak arasında konargöçer haldeki Yörükler yaz sıcaklarından kurtulmak için yaylalara göç etmektedirler. Yörede yer alan Çakal, Eskiyörük, Gebizli, Hacısalı, Hayta, Honamlı, Karahacılı, Karakoyunlu, Töngüşlü gibi Yörük oymakları küçükbaş hayvan sürüleri beslemektedirler (Ak, 2008: 279).

Beslenen küçükbaş hayvanlar içerisinde koyun ve keçi sayısı fazladır. Doğal bitki örtüsünün maki olması ve Toros dağlarının eteklerindeki makilik alanların varlığı gibi doğal nedenler insanları keçi beslemeye yöneltmiştir. Bu çevrede kılkeçisi ırkı olan Honamlı ırkı keçiler, doğal çevreye en iyi uyum sağlayabilen keçilerdir. Ağaçlandırma yapılan yerlerde

keçi otlatmanın yasak olması nedeni ile son yıllarda ilçe sınırları içerisinde keçi sayısında azalma olmuştur. En yaygın yapılan hayvancılık faaliyetini koyun oluşturmaktadır. Ovalık sahalarda mera hayvancılığı şeklinde beslenen koyunun merinos, sakız, akkaraman, morbaş, karakoyun gibi türleri yaygındır. İnek daha çok köylerde hanenin süt, peynir, yağ ihtiyacını karşılamak için beslenmektedir. Çok yaygın olmamakla birlikte çiftlik tarzı inek besleyen yerler de bulunmaktadır. 2015 yılı sonrası et fiyatlarındaki artış, devletin vermiş olduğu hayvan başı desteklemeler, bankaların hayvancıya uygun kredi koşulları sağlaması gibi gelişmeler hayvancılığı teşvik eder konumdadır.

Akdeniz İklimi'nin uygun koşullarıyla her mevsim çiçekli bitkilerin bulunabilmesi ilçe'de arıcılığın da önemli bir ekonomik uğraş alanı olmasını sağlamıştır. Çiçek balı, çam balı, kekik balı üretimi yaygındır. Aydın, Isparta, Konya, Muğla gibi yakın illerden arıcılar özellikle kış aylarında Akçapınar Mahallesi yakınlarındaki Uçansu şelalelerinin bulunduğu sahayı tercih etmektedirler. Burada bulunan püren (Erica sp.), sandal çileği ve çam basarası yöreye arıcıları çeken bal kaynaklarındandır. Bahsedilen basara yine aynı ad ile bilinen bir böceğin çam öz suyunu emmesi ve dışkılması ile oluşan sıvı olup bu sıvı arılar tarafından tüketilmektedir. Bozburun Dağı'nın batısında bulunan Sanlı Yaylası ile Ovacık Dağı'nın batısındaki Kıçalı Yaylası kekik balı için arıların yaz döneminde götürüldüğü yerlerdendir. İlçe sınırları içerisinde üç önemli yerde alabalık çiftliği bulunmaktadır. Bunlardan Beypınarı, Pınargözü ve Çetince alabalık tesisleri aynı zamanda dağcılar ile safari yapan turistlerin uğrak yerlerindedir.

Tablo 1.11 Hayvansal Üretim (2013)

Sığır (Baş)	Koyun (Baş)	Keçi (Baş)	Kümes Hayvanı (Adet)	Süt Üretimi (Ton)	Bal Üretimi (Ton)
17.093	46.890	19.978	73.340	21.034	135

Kaynak: SNİPR., 2015: 38.

1.2.4.3. Sanayi

İlçe'de 1991 yılında kurulmuş, 199 işyeriyle 230 kişiye iş olanağı sağlayan Serik Küçük Sanayi Sitesi yer almaktadır. Şu anda herhangi bir organize sanayi alanı bulunmamaktadır.

Öte yandan geleneksel yöntemlerle küçük atölyelerde üretimi yapılan Serik bıçağının sapı koç ve keçi boynuzu kullanılarak, demir kısmı da özel olarak ithal gelen çelikten yapılmaktadır. Bıçakların saplarında özellikle küçükbaş hayvanların boynuzunun kullanılması

bölgede yapılan hayvancılık faaliyetiyle örtüşmektedir. İlçe’de bıçak yapımı eskilere dayanmakla birlikte Osmanlı Devleti döneminde Kömbeciler olarak bilinen aile tarafından yapılan bıçakları günümüzde de yapanlar Kömbecilerin torunları olan Deniz Tepesi’ndeki Durmaz soyadına sahip olan ailelerdir. Bu bıçaklar, Türkiye’deki iç pazarların yanı sıra dış pazarlarda da rağbet görmektedir. İsteğe göre yapılan bıçaklardan en fazla tercih edileni kapanan ve kilitlenme özelliği bulunanlardır. Kilitlenme özelliği bulunduğu için güvenlik açısından önem taşımaktadır. Tamamen el işçiliğine dayanan Serik bıçağının üretimi korunarak devam ettirilmez ise gerek yeni yetişecek çırakların olmaması gerek Serik bıçağı adı altında sahte olarak piyasaya sürülen bıçaklar karşısında rekabet gücünden dolayı tehlike altında bulunmaktadır (Bulut ve Fural, 2018: 567-578).

Foto 1.1 Serik Bıçağı, 21.05.2018

1.2.4.4. Turizm

Deniz turizmi en fazla ilgi çeken turizm türlerinden birisi olup deniz, kum ve güneş üçlüsü (Kozak vd., 2018: 29) ile Serik İlçesi’nin sahil kuşağı ön plana çıkar. Yaz döneminde güneşlenme süresinin uzunluğu yanında 80-150 metre genişlik ve 22 km uzunluğa sahip sahil kuşağı deniz turizmi açısından elverişlidir. Sahil boyunca var olan plajlar bu çevreye ilgi ve rağbeti arttırmaktadır. Özellikle Belek, Kadriye ve Boğazkent mahalleleri deniz turizminin hakim olduğu yerlerdir. Oteller de bu üç yerde yoğunluk kazanmıştır. Belek ve çevresi golf turizmi açısından da dikkat çeker.

Yine kıyıya yakın tarihi yerlerden ve araştırma sahası içerisinde bulunan Aspendos turizm açısından en fazla ilgi gören yerlerden birisidir. Ayrıca Sillyon, Pednelissos (Strabon,

2015: 69, 251) ve Yumaklar Harius Antik kentleri yörede eski uygarlıklardan kalan tarihi mekanlardandır.

Bunların dışında doğal turizm çekim alanları içerisinde bulunan Zeytintaşı Mağarası ile Uçansu şelaleleri turistlerin ziyaret ettikleri yerler içerisinde yer almaktadır. Serik İlçesi, turizm kaynakları bakımından çeşitlilik arz etmekle birlikte diğer kaynaklara tez içerisinde ayrıca yer verilmiştir.

İKİNCİ BÖLÜM

SERİK İLÇESİ'NİN DOĞAL VE TARİHİ TURİZM ÇEKİM ALANLARI

2.1. Doğal Çekim Alanları

Serik, doğal çekicilikleri ile oldukça zengindir. Dağlık alanları, akarsuları, mağaraları, şelaleleri, kanyonunu, milli parkı, endemik bitki türleri, kuş türleri ve canlı üreme alanları ile henüz tam anlamı ile yararlanılamamış, turizm açısından bir çekim alanı olarak turizm ile iç içedir.

2.1.1. Dağlık Alanlar

Dağcılık alanında bütün dünyada olduğu gibi Türkiye’de de dağ turizmi gelişme eğilimi içine girmiştir. Dağ turizmi, doğayla bütünleşip, doğayı tanıma amacıyla gerçekleştirilen bir alternatif turizm türüdür. Türkiye, farklı yeryüzü şekilleri ile bitki ve hayvan çeşitliliğine sahip ormanlar yanında zengin av ve yaban hayatı olan dağları ile hem kış turizmi hem de doğa yürüyüşü ve tırmanış için özellikle dağcılık sporu ile uğraşanlara çekici ve ilginç olanaklar sunmaktadır. Türkiye’yi her yıl dünyanın farklı yerlerinden çok sayıda turist, dağ tırmanışı ve doğa yürüyüşü için ziyaret etmektedir. Denize yakın olan Serik İlçesi’nin kuzeyinde Toroslar dağ silsilesi bulunmakla birlikte ilçe sınırları içerisinde bu silsilenin belirli noktalarında önemli yükseltiler yer almaktadır.

Bu yükseltiler, 2.505 m ile Bozburun Dağı (Atayeter, 2005: 110), 2.003 m ile Ovacık (Ufacık) Dağı, 1.508 m ile Akdağ, 1.386 m ile Katran Dağı ve 756 m ile Bozkaya Dağı’ndan oluşmaktadır (<http://www.serik.gov.tr/dagcilik>, erişim tarihi: 03.04.2018). Bunlardan Bozburun ve Ovacık Dağı, dağcılar tarafından dağcılık ve tırmanış amacı ile kullanılan dağlardır.

2.1.1.1. Bozburun Dağı

Serik İlçesi’nin kuzeyinde Haskızılören Mahallesi ile Ballıbucağ Mahallesi arasında kuzey güney doğrultusunda uzanmış balıksırtı görünümüne sahip konglomeraların fazlaca görüldüğü bir dağdır. Dağın yüzey kısmı konglomeralarla kaplanması sonucu konglomera karstı gibi özel bir topografya oluşmuştur. Aşınmaya karşı dirençli konglomeraların bulunduğu yerlerde konglomera konileri yer almaktadır. Adam Şeytan Kayaları olarak adlandırılan şekiller görülmeye değer topografik şekillerdendir (Fural, 2016: 92). Dağın kuzey tarafı Isparta’nın Sütçüler İlçesi’ne yakındır. Bozburun Dağı’nın hemen batısında Antalya ile Isparta arası ulaşımına imkan sağlayan şose yol bulunmaktadır. Sanlı Beli üzerinden geçen bu

yol aynı zamanda Serik çevresinde kışlayan Yörüklerin yaylaya çıkış ve yayladan dönüşte kullandıkları göç yoldur (Saraçoğlu, 1968: 272-273, 513; Ak, 2015: 122).

Foto 2.1 Bozburun Dağı ve Sanlı Yaylası, 19.05.2018.

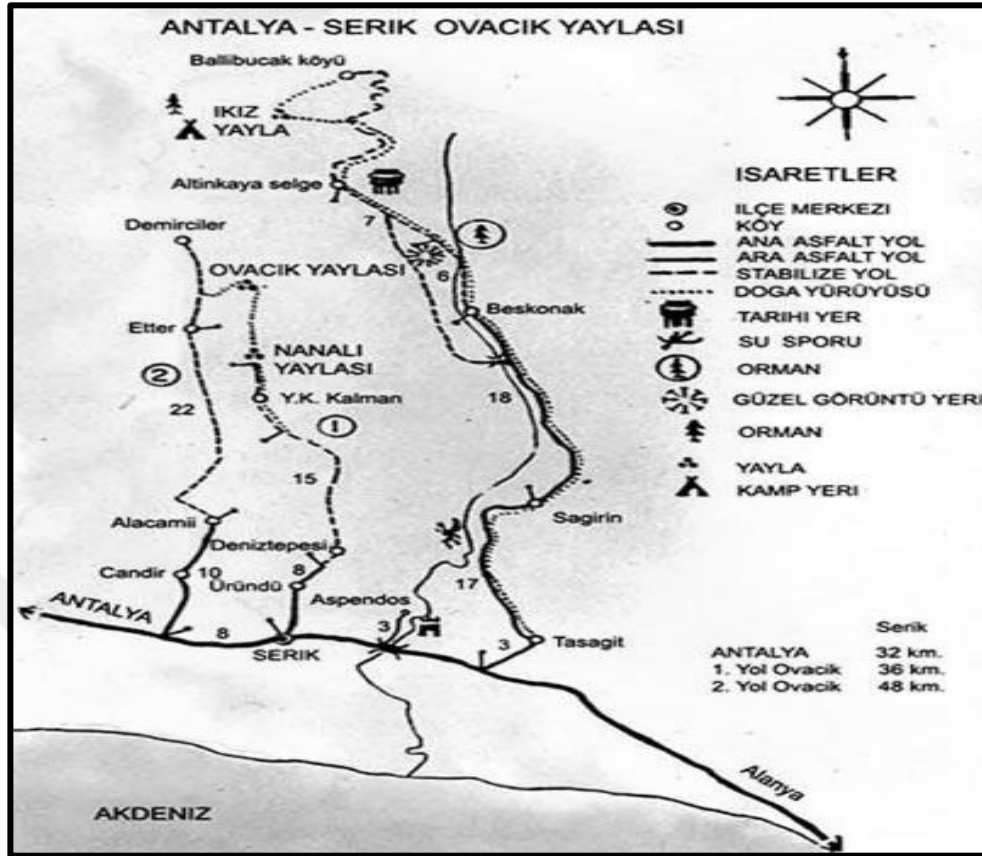
Bozburun Dağı'na ulaşabilmek için iki ayrı güzergah daha bulunmaktadır. Bunlardan birisi Haskızılören Mahallesi sınırlarındaki Kavacık Yaylası güzergâhı ile Ballıbucak Mahallesi tarafındaki güzergahtır. 2.505 m yükseltiye sahip olan dağ açık havada Antalya ile Serik arasında her yerden görülebilmektedir. Kış aylarında sırt kısmı kar ile kaplanan dağın karı Mayıs ayı içerisinde erimekte (Foto 2.2). Yaz aylarında Antalya, Serik, Gebiz ve Abdurrahmanlar pazarına Bozburun Dağı'ndaki karstik erime çukurlarından kar getirilerek karlama satışı da yapılmaktadır. Dağcılık sporu açısından da önemli bir yere sahip olan dağ, uygun koşullar sağlandığı sürece on iki ay boyunca tırmanış için kullanılabilir. Dağcılık için Kavacık Yaylası güzergâhı işaretlenmiş bir şekildedir. Antalya ve diğer illerdeki doğa yürüyüş grupları, Bozburun Dağı zirvesi için günübirlik veya kamp kurarak etkinlikler düzenlemektedirler. Parkurun başlangıcında kızılçam ormanları bulunurken yükselti arttıkça sedir, katran ve ardıç ağaçları izlenmektedir. Güzergâhta su kaynağı Kavacık Yaylası'nda bulunmaktadır. Arazi'de tutunmak için kazma ve arazi koşullarına uygun dağ ayakkabısı gerekli olup gidilen rota orta düzeyde zorluğa sahip bir rotadır. Çıkılabilecek en yüksek nokta 2.505 m'dir.

Foto 2.2 Bozburun Dağı'nın Batıdan Görünümü, 19.06.2018.

2.1.1.2. Ovacık Dağı

Serik İlçesi'nin kuzeyinde, Bozburun Dağı'nın güney ucunda uzanış gösteren kütledir. Dağ, koni görünümüne sahip olup zirvesinde genişçe bir çukur bulunmaktadır. Dağcılık açısından da önemli bir yeri olan dağda yürüyüş yolu vardır. Etlar köyünden başlayan yürüyüş rotasını takip ederek dağın zirvesine ulaşmak mümkündür. Orta derece zorlukta bir parkurdur. Sarp ve kayalık olan dağda yürüyüş için gerekli malzemeler sağlandığı sürece her mevsim yürüyüş ve tırmanış yapılabilir. Kızılçam ormanı ile başlayan dağ eteklerini yükseltti arttıkça sedir, ardıç, köknar gibi bitki örtüleri takip etmektedir. Kış döneminde tepe kısımları karlı olan dağın karı havaların ilkbaharda ısınmaya başlamasıyla erimektedir (Sarı, 2007: 185-186).

Harita 2.1 Ovacık Dağı Yürüyüş Rotası, Kamp Yerleri ve Ovacık Yaylası

Kaynak: <http://yigm.kulturturizm.gov.tr/TR,10113/serik---ovacik-yaylasi.html>, erişim tarihi: 24.05.2018.

2.1.2. Akarsular

Kaynağını Toros dağlarından alan akarsular, Aksu ve Köprüçay'da toplanarak Akdeniz'e dökülür. Bu akarsular ilçenin doğal sınırlarını büyük oranda belirlerken Köprüçay, ilçenin doğu sınırını Aksu Çayı ise batı sınırını oluşturmaktadır. Bunların yanında küçük büyüklü dereler de ilçe sınırları içerisinde yer almaktadır.

2.1.2.1. Aksu Çayı

Kaynağını Eğirdir Gölü'nden ve çevresindeki dağlardan alarak Antalya sınırına ulaşana kadar Küçük Aksu, Göksu, Kırkgeçit, Bulanık, Karacaören ve Kovacık dereleri ile beslenir. Solak yakınlarında Sarısu Deresi'ni de bünyesine alıp Boztepe ve Kumköy civarında denize dökülür (Atayeter, 2005: 51; Selekler, 2011: 124). Aksu Çayı'nın taşıdığı verimli alüvyon (Saraçoğlu, 1968: 480) 1990'lı yıllarda açılan kum ve çakıl ocakları tarafından işletilirken çayın doğal mecrası bundan büyük zarar gördüğü gibi bitkiler ve canlılar da olumsuz etkilenmiştir. Hatta Aksu Çayı'nın kolu olan ve Çığırın Çayı olarak da bilinen

Küçük Aksu'nun regülatörün bulunduğu yerin yukarı havzasında yaşayan kuşlardan turaç bu süreçten sonra doğal üreme alanı tahrip olduğu için kaybolmuştur. Kum çakıl ocaklarının işletme ruhsatları 2000'li yıllardan sonra iptal edilmiştir.

DSİ tarafından dere taşkınlarını önlemek için 2016 yılında Aksu Çayı'nın Antalya sınırları içerisinde kalan bölümü ile yapımı devam eden Küçük Aksu Barajı'nın alt kesimine kadar olan kısmı ıslah edilmiş (Sert vd., 2011: 4) ve taş tahkimatlar ile örülmüş ancak bu ıslah işlemi de kuş türlerinin ürediği sazlık ve bataklık alanlara büyük oranda zarar vermiştir.

Ayrıca Aşağıoba Mahallesi yakınlarında bulunan göletler, su kuşları için üreme ve konaklama sahasıdır. Yine Aksu Çayı'nda olta balıkçılığı da yapılmakta olup sazan, yayın, siroz ve çiçek adı verilen balık türleri avlanmaktadır (Foto 2.3).

Foto 2.3 Aksu Çayı'nın Regülatörün Bulunduğu Yerden Görünümü, 31.03.2017.

2.1.2.2. Köprüçay

Irmak, ilçenin doğu sınırını oluşturur. Manavgat'ın Derme Yaylası dağlarından kaynağını alır. Düzağaç ve Zerk mahalleleri arasındaki diğer dereler de bu çaya karışır. Olukköprü yakınlarında derin kanyon içerisinde akımına devam eder. İlçe'nin tarım arazilerinin sulanmasında önemli bir kaynaktır (Saraçoğlu, 1968: 480; Selekler, 2011: 123). Köprüçay, rafting sporu açısından da son derece önemlidir.

Foto 2.4 Aspendos Köprüsü'nden Köprüçay ve Irmak Adası, 17.03.2018.

2.1.2.3. Akbaş Deresi

Ağıllı Yayla tarafından doğan Akbaş Deresi, Akbaş Mahallesi'ne gelip Karataş Mahallesi önünden geçtikten sonra Bucakköy sınırları içerisinde Köprüçay'a karışır (Selekler, 2011: 123).

2.1.2.4. Üründü Deresi

Hacıkayası mevkiinden doğan Üründü Deresi, Sarıabalı Mahallesi'nin Yemişlitahta mevkiinde Üründü Mahallesi'ne gelir. Burmahancı ve Ayanos (Yeşilyurt) tarafından gelen yan kol ile birleşip Taşlık ve Eminceler mahalleleri önünden doğuya dönüp Karadayı Mahallesi'nin Tuzlaburnu mevkiinde Acısu Deresi'ne dökülür (Selekler, 2011: 124).

2.1.2.5. Acısu Deresi

Büğüş dağlarından başlayan Acısu Deresi Yanköy'e ulaştığı yerde Corlan ismi ile bilinir. Bu dere, Paşa Kemerinden sonra Acısu adını alır. Pınarcık'tan gelen dere ile Karıncalı'daki Tehneli Kemerinin altında birleştikten sonra Kayaburnu ve Kadriye'den geçip Boğazak'ta denize dökülür (Saraçoğlu, 1968: 482; Selekler, 2011: 124).

2.1.2.6. Beşgöz Deresi

Gebiz Yumaklar Mahallesi dağlarından doğan Beşgöz Deresi, Kumköy civarında denize dökülür. Üzerinde bulunan beş gözlü kemerden dört tanesi ayakta olup günümüze ulaşabilmiştir (Selekler, 2011: 124).

2.1.3. Kanyonlar

Kanyonlar, dar ve derin vadiler içerisinde akan akarsuların oluşturduğu yeryüzü şekilleri olup görsel açıdan önemli turizm kaynakları içerisinde değerlendirilebilir.

2.1.3.1. Köprülü Kanyon

Doğal olarak araştırma sahasının doğu sınırını çizen Köprüçay, konglomeralar ile kalkerleri aşındırarak Köprülü Kanyon'u oluşturmuştur. Kanyon yamacının 50 ile 200 m arasında değiştiği Köprülü Kanyon'da, kanyon yamaçlarında asılı halde kalmış yamaç kaynakları, kanyon içerisindeki akarsuyu beslemektedir. 1973 yılında Köprülü Kanyon ve çevresinin doğal özellikleri göz önünde bulundurularak milli park ilan edilmiştir (Fural, 2016: 109-110).

Foto 2.5 Kanyon Oluşumu ve Tarihi Köprü, 11.07.2010.

2.1.4. Sulak Alanlar ve Kuş Gözlemciliği

Belek Özel Çevre Koruma Bölgesi; Serik ve Manavgat ilçeleri sınırları arasında bulunmakla birlikte doğusunda Ilıca, batısında Belek doğal sınırlarını oluşturmaktadır. Bölge yaklaşık olarak 5 km genişlikte 25 km denize paralel uzunluktadır. Serik bölümü, Serik'in güneyinde yer alan Karadayı Mahallesi yakınındaki Yusufkar Tepesi'nden başlayarak denize paralel bir şekilde devam edip Köprüçay'ın denize döküldüğü yerde son bulur. Toplam alanı

11.320 hektar olan Belek Özel Çevre Koruma Bölgesi'nin Serik sınırları içerisinde kalan kısmının toplam büyüklüğü 3.880 hektardır (SNİPR., 2015: 9).

Belek Özel Çevre Koruma Alanı hem elverişli iklim koşulları hem de kuş türlerinin konaklama ve üreme alanı için uygun koşullara sahip olması gibi özelliklerinden dolayı çok sayıda kuş türünün uğrak yeri haline gelmiştir. Sazlık ve bataklık olma özelliği de çok sayıda su kuşu türü için elverişli bir ortam oluşturmaktadır (Foto 2.6).

Foto 2.6 Karadayı ve Boğazak Arası Kuş Yaşam Alanı, 14.05.2018.

Soğuk kış aylarında Türkiye'deki birçok gölün donması karasal ortamların da kar ile kaplanması iç bölgelerdeki kuş türlerinin güney kıyılara doğru göç etmelerine sebep olmaktadır. Karadayı'nın güney tarafındaki sulak alan ile Bogazkent civarı bu kuşların uğrak yerlerindedir. Belek Özel Çevre Koruma Bölgesi'nde yapılan kuş gözlem sonuçlarına göre 237 kuş türünden 87 tanesinin bu alanda ürediği tespit edilmiştir. Bu çerçevede alanda yayılış gösteren türlerin %36,7'sinin Boğazkent'i üreme bölgesi olarak kullandığını göstermektedir. Alanda görülen belli başlı kuş türlerinden bazıları şunlardır: Mahmuzlu Kızkuşu, Kum Kırlangıcı, Kır Kırlangıcı, Boğmaklı Toygar, Yalıçapkını, Küçük Halkalı Cılıbit, Çulluk, Su Çulluğu, Yeşil Düdükçün ve Orman Düdükçünü'dür (Özkan vd., 2017: 28-33).

Özel ilgi turizmi olarak alanda kuş gözleminin rahat bir şekilde yapılabileceği kuleler yapılarak Kızılırmak Deltası Kuş Cenneti'nde olduğu gibi kuş gözlem kuleleri oluşturulabilir.

2.1.5. Deniz Kaplumbağaları Üreme Alanı

Belek Özel Çevre Koruma Bölgesi sınırları içerisinde Acısu Deresi ağzından Sarısu Deresi'ne kadar uzanan yaklaşık 13,3 km'lik alan deniz kaplumbağalarının üreme alanıdır. Nesli tehlikede olan kaplumbağa türlerinden olan deniz kaplumbağaları (*Caretta caretta* ve *Chelonia mydas*) ve Nil Kaplumbağası (*Trionyx triunguis*)'na yönelik araştırma, izleme ve koruma çalışmaları yapılmaktadır. Belek sahili, deniz kaplumbağalarının önemli bir üreme alanı konumundadır.

Foto 2.7 Deniz Kaplumbağası (*Caretta caretta*)

Kaynak: Can, 23.05.2018.

Deniz kaplumbağalarının yuvalama dönemi Haziran-Temmuz dönemidir. Yavruların yumurtadan çıkış dönemi de Ağustos ayına denk gelmektedir. Bu aylar bölgede deniz turizminin en hareketli olduğu dönemlerdir. Deniz kaplumbağalarının nesillerini devam ettirebilmeleri için bu dönemde yuvalama alanlarının iyi belirlenerek korunması gerekmektedir. Deniz araçları ve kullanılan malzemelerin kıyıya yakın alanlara bırakılması, denizden kaçak kum alınması, kıyıya çok yakın kurulan çardak ve çadırlar, ışık ve gürültü kirliliği gibi faktörler deniz kaplumbağalarını tehdit eden çevresel faktörlerdir (Atatunç, 2007: 34-37).

Foto 2.8 Deniz Kaplumbağaları Üreme Alanı Levhası, 09.05.2018.

2.1.6. Mağaralar

Karstik aşınım şekillerinden biri de, mağara olarak adlandırılan yeraltı ve yerüstü boşluklarıdır. Mağaralar doğal olduğu gibi insan eli ile yapılanlar da bulunmaktadır. Doğal oluşumlu mağaralar turizm açısından önemli olup Türkiye’de mağaralara turistik değer kazandırma çabaları sürmektedir (Doğanay ve Zaman, 2016: 105-107).

2.1.6.1. Zeytintaşı Mağarası

Zeytintaşı Mağarası, Serik İlçesi’nin 16 km kuzeyinde, Akbaş Mahallesi’nin güney doğusunda yer almaktadır. 1997 yılında taş ocağı işletmek için açılan galeri sonucu tesadüf olarak bulunmuştur. Zeytintaşı Mağarası kuzeybatı-güneydoğu yönlü uzanmış bir fay üzerinde gelişmiş (Ceylan, 2007: 225-232) olup mağaranın giriş kısmında fay aynasını görmek mümkündür (Foto 2.9).

Foto 2.9 Zeytintaşı Mağarası Girişi Üzerindeki Fay Aynası Görünümü, 14.05.2018.

Mağara çevresinde kızılçam ormanları ve maki bitki topluluğu bulunmaktadır. Mağaranın içerisi sıcak ve nemlidir. Sarkıt, dikit ve sütun gibi karstik oluşumlar dikkat çekici özelliktedir. İçerisinde yer yer gölcükler ile boyları yarım metreyi bulan spagetti makarnaya benzeyen sarkıtlar bulunmaktadır. Sarkıtların oluşumunda sular dışarıdan damlayarak değil de adeta bir pipet gibi su sarkıtın içerisinden akarak oluşum devam etmektedir. Hidrolojik olarak fosil bir mağaradır. Birbiriyle bağlantılı iki bölümden oluşan mağaranın toplam uzunluğu 233 m'dir. Mağaranın üst kısmı 2002 yılında turizme açılmıştır. Turizme açılan bu kısmın uzunluğu 136 m'dir. 97 metre olan alt kat turizm için kullanılmamaktadır. Doğal bir kuyu ile alt ve üst kat birbirine bağlanmaktadır. Mağara içerisindeki oluşumların bozulmaması için alt kat kullanım dışıdır. Mağara birinci dereceden doğal sit alanı içerisindedir. Mağaranın işletmesi Serik Kaymakamlığı Köylere Hizmet Götürme Birliği Projesi altında Akbaş Mahallesi tüzel kişiliğindedir. Mağaranın hemen girişinde gişe, çay ocağı, alışveriş yerleri ve ihtiyaç gidermek için kullanılabilecek tesisler yer almaktadır (Ceylan,2007: 225-236). Ancak gişe ve tuvalet dışındaki yerler işletmeye açık değildir. Ayrıca Büyükşehir yasası ile mağara Milli Parklara devredilmiş olup Serik Belediyesi tarafından kiralandığı gibi belediyenin iki personeli ile işletilmektedir.

Foto 2.10 Zeytintaşı Mağarası Giriş Alanı, 14.05.2018.

Mağara rehber önderliğinde en fazla 8-10 kişilik gruplarla gezilebilmektedir. İçerisinde fotoğraf çekmek ve kamera görüntüsü almak yasaktır. Mağara içerisindeki sıcaklık ve nem koşullarının özelliğini kaybetmemesi için mağaranın giriş kapısı kapalı tutulmaktadır (Ceylan, 2007: 236). Mağara içerisinde yıllık nem ortalaması %70 civarındadır. Ortalama sıcaklık 23 °C'dir. Sütunlar arasında gölcükler, gezi sırasında gözlemlenen birikimlerin oluşturduğu figürler mağarayı ilginç kılmaktadır. Oturan insan figürü, minyatür Pamukkale figürü, kertenkele figürü, Mevlevi figürü, perde figürü, peribacası figürü, fil figürü, beşparmak figürü ve şelale figürü mağara içerisinde görülebilecek ilginç figürlerdendir (Foto 2.11). Serik İlçesi'nin turizm değerleri açısından önemli bir yere sahip olan mağara pek bilinmemektedir. Gerekli tanıtımları yapılarak daha fazla turist gelmesi sağlanabilir.

Foto 2.11 Zeytintaşı Mağarası'ndan Sarkıt Görüntüleri

Kaynak: SK., Zeytintaşı Mağarası, Tarihsiz: 6.

2.1.7. Şelaleler

2.1.7.1. Uçansu Şelaleleri

Uçansu şelaleleri Antalya'ya 56 km, Serik İlçesi'ne 54 km uzaklıktadır. Deniz seviyesinden 400 m yüksekte olan şelaleler Kozan Mahallesi sınırları içerisinde. Aynı isim ile bilinen iki şelale bulunmaktadır. Halk arasında Yukarı Uçansu diye bilinen Uçansu 1 Şelalesi 78 m yükseklikten dökülmektedir. Aşağı Uçansu diye bilinen Uçansu 2 Şelalesi ise 62 m yükseklikten dökülerek şelale oluşturduğu gibi bu yükseklik dev kazanının en derin noktasına kadar olan ölçümü kapsamaktadır. Bu ölçüler TODOSK üyeleri tarafından yapılan tırmanış ile elde edilmekle (Çeliker, 22.04.2018) birlikte şelalelerin ölçüsü ile ilgili farklı ölçüler de verilmektedir. Şelaleleri oluşturan su, kaynağını Bodrum Kayası eteklerinden birbirine yakın iki pınardan almaktadır. Bu kaynaklar Havutlu Deresi ve Bal Deresi'dir (Atayeter vd., 2007, 213-215, 218).

Foto 2.12 Uçansu 1 Şelalesi (Yukarı Uçansu) ve Bodrum Kayası, 21.09.2005.

Uçansu 1 Şelalesi'nin dökülmeden hemen önceki eğim kırıklığının olduğu yerde kireçtaşlarının aşındırılması sonucu oluşmuş 2,5 m derinliğinde küçük bir havuz bulunduğu gibi bu havuz Kral Havuzu olarak adlandırılmaktadır.

Foto 2.13 Kral Havuzu, 21.04.2018.

Kral Havuzu'ndaki sular süzülerek Uçansu 1 Şelalesi'ni oluşturmaktadır. Kireçtaşlarının yaygın olduğu sahada çok sayıda sarkıt ve traverten görmek mümkündür.

Ormanların arasında akışa geçen su yaklaşık 800 m sonra Uçansu 2 Şelalesi'ni oluşturmaktadır. 62 m yükseklikten dökülen su, hidrolik aşındırmanın etkisiyle genişçe bir dev kazanı oluşturmuştur. Oluşan bu dev kazanındaki su kütlesinin derinliği su seviyesinin yüksek olduğu dönemlerde 7 m'yi bulmaktadır.

Foto 2.14 Uçansu 2 Şelalesi (Aşağı Uçansu), 17.03.2018.

Şelalenin dev kazanına yakın olan yerindeki karstik çökeltilerin kopması sonucu oluşan kütle hareketinin izini açıkça görmek mümkündür (Foto 2.14).

Şelalelerin bulunduğu yere Kozan Mahallesi'nden kara yolu bağlantısı bulunmamakla birlikte ulaşım Akçapınar Mahallesi'nden iki farklı güzergâh ile sağlanmaktadır. Birinci yol Akçapınar Mahalle Meydanı ile caminin arasından sapılarak gidilen yoldur. Diğer yol ise Akçapınar ile Dorumlar arasındaki dere yatağından suyun geldiği yön takip edilerek 7 km sonra şelalelere ulaşılmaktadır. Bu güzergâhı en fazla tercih eden ATV ve jeep safari gruplarıdır.

Foto 2.15 Dere Yataklarından Uçansu Şelalelerine Yapılan Atv Safari

Kaynak: Deniz, 11.11.2009.

Dere yatağının kullanımı kış döneminde su seviyesinin yükselmesi nedeniyle çoğu zaman mümkün olmadığı için bu yoldan yapılan ulaşımda aksamalar yaşanmaktadır. Öte yandan yerli turistler ve günübirlikçiler, genellikle daha düzgün olduğu için köy meydanından sapılarak gidilen yolu tercih etmektedirler.

Uçansu 2 Şelalesi'ne 2005 yılında Orman Bölge Müdürlüğü'nden kiralanarak doğal çevreyi bozmayacak şekilde tamamı ahşaptan oluşan tesis kurulmuştur. Günlük ortalama 150 kişinin uğradığı tesis 2015 yılına kadar faaliyet göstermiştir. En fazla Rus turistlerin rağbet gösterdiği şelalelerin bulunduğu yerde günümüzde faaliyet gösteren herhangi bir tesis yoktur. Zaman zaman yaşanan sel ve su baskınları, ulaşım güçlüğü, elektrik enerjisinin olmaması gibi nedenlerden dolayı işletmeciler tarafından pek tercih edilmemektedir.

Aynı zamanda St. Paul yolu üzerinde bulunan şelaleler doğa yürüyüşçülerinin de uğrak yerlerindedir. Yürüyüş güzergâhı kırmızı beyaz çizgilerle ve tabelalarla işaretlenmiş durumdadır. Uçansu 1, Uçansu 2, Kral Havuzu ve Pednelissos Antik Kenti arasında her mevsim günübirlik yürüyüşler yapmak mümkündür. Dağcılar da katıldığı bu etkinlikte şelalelerin aktığı yerden kaya tırmanışı da yapılmaktadır. Kızılcıam, yabani zeytin, keçiboynuzu, sandal çileği, zakkum, mersin, beyaz çiçekli ve mor çiçekli laden, ada soğanı (Natarış), kekik, pırnal meşesi, menengiç (Sakızlak veya Çıtlık) ve püren gibi maki ve garig formasyonlarına giren başlıca bitki türlerini yürüyüş güzergâhında görmek mümkündür.

Uçansu şelalelerine Antalya ve Belek'teki otellerden tur otobüsleri ve jeepler ile gelen turistlere, Gebiz'de bulunan Beypınarı Alabalık Çiftliği'nde gerekli bilgilendirmeler yapılır. Buradan arazi araçları ile doğal ve tarihi yerleri gezerek Çetince güzergâhından Pednelissos Antik Kenti'ne ulaşırlar. Bu kentten öğleye doğru dönüş yoluna geçilip Çığrgan Çayı kenarında bulunan Beşkonak Restaurant'ta öğle yemeğini müteakiben dere yolları takip edilerek Uçansu şelalelerine ulaşılır. Şelalelerde mola verilip isteyenler dev kazanında suya girdiği gibi isteyenler fotoğraf çektirir. Yaklaşık bir saatlik bir molanın ardından safari yapılarak tekrar dönüşe geçilir (Deniz, 20.04.2018).

Foto 2.16 Jeep Safari ile Uçan Şelalesi Yolu

Kaynak: Can, 10.06.2014.

Günlük ortalama 100-150 arası turistin uğrak yeri olan şelaleleri, hafta sonu yerli turistlerin de ziyaretiyle ziyaretçi sayısı artmaktadır. Çevrede turizme hizmet eden tesis bulunmaması, gerekli tanıtımların yapılmaması, ulaşımındaki yetersizlikler gibi nedenlerden dolayı şelaleler çok fazla bilinmemektedir. Gelen turist sayısının arttırılması için gerekli tanıtımlar yanında turistlerin ihtiyaçlarını giderebilecekleri restaurant ve tuvaletler yapılmalıdır. Çevre temizliğine de önem verilerek şelale çevresinin bilinçsizce kullanılması önlenmelidir. Kozan ve Akçapınar mahalleleri şelalelere çok yakın olmalarına rağmen turizmden faydalanamamaktadır. Bu mahallelerde gerekli düzenlemeler ile turistlerin ilgisini çekebilecek köy evleri restore edilip, köy mutfağı, hediyelik eşya ve doğal yaşama yönelik faaliyetler yapılarak turizmden faydalanmaları sağlanabilir.

2.1.8. Milli Parklar

Milli parklar, doğal ve beşeri çevre kaynakları koruma altına alınmış ekosistemler olup tabii ve kültürel kaynak değerleri ile koruma, dinlenme ve turizm alanlarına sahip tabiat parçaları olarak da tanımlanmaktadır (Doğanay ve Zaman, 2016: 168-170).

2.1.8.1. Köprülü Kanyon Milli Parkı

Milli parklar belirli yasa ve kurallara göre kullanım yapılabilen alanlardan oluşmaktadır. 1973 yılında milli park ilan edilen 35.719 ha. alana sahip Köprülü Kanyon Milli Parkı'nın büyük bir kısmı Manavgat İlçesi sınırları içerisinde kalmaktadır. Milli parkı önemli kılan özellikler Köprüçayı, Bozburun Dağı, kanyon oluşumları, Adam Şeytan Kayalıkları, doğal yaşlı karaçam, Toros Sediri, Toros Göknarı, karışık ardıç ormanları, servi ormanları, maki toplulukları, kızılçam ormanları, alpin ekosistemi, zengin flora ve fauna varlığı ile çeşitliliği yanında milli park alanı içerisinde yer alan tarihi ve kültürel değerler, park alanı ve yakın çevre köylerin kültür, gelenek, görenekleri ile mimari yapılarıdır (Fural, 2016: 110; SNİPR., 2015: 55).

Öte yandan 2008 yılında Karataş Mahallesi çevresinde meydana gelen orman yangını milli parktaki canlı hayatını olumsuz yönde etkilemiştir. Usulsüz ve kaçak avlanmalarla milli parkın yaban hayatı dengesi bozulmaktadır. Yaban keçisi, kurt, yaban domuzu, tilki ve ayı gibi hayvanlar milli park dâhilinde görülebilecek hayvan türlerindedir (Doğanay ve Zaman, 2016: 205-206). Yine Köprüçay'ın kollarındaki soğuk sularda yaşayan kırmızı benekli alabalık milli parkın faunasına zenginlik katmaktadır.

2.1.9. Flora

Akdeniz İklimi'nin hakim olduğu araştırma sahasında Akdeniz iklim özelliklerine bağlı olarak maki bitki toplulukları yer almaktadır. Kızılçam ormanları, pıncal meşeleri, yabani zeytin, zakkum, sandal çileği, defne, menengiç, mersin gibi bitki toplulukları geniş bir alanda yayılış göstermektedir. Kundu ile Boğazkent arasında denize paralel uzantıda fıstık çam ormanları bulunmaktadır. Bu bitkilerin yanında endemik türlerden olan Serik Armudu (Gurmut) ve Sığla Ağacı da araştırma sahasında doğal yayılış alanına sahip bitkilerdendir.

2.1.9.1. Endemik Bitkiler

2.1.9.1.1. Serik Armudu (Gurmut)

Serik Armudu (*Pyrus Serikensis*) Serik İlçesi sınırlarında doğal yayılış gösteren endemik ve yabani bir türdür. Halk arasında zingit, gurmut gibi değişik isimlerle

bilinmektedir. Yörede tarla sınırlarında, su kanalı kenarlarında, orman kıyılarında, tarım yapılan ovalık alanlardaki küçük ormanlık tepelerde, mezarlık kenarları ile yol kenarlarında doğal yayılış alanı gösterir. Çoğunluğu insanlar tarafından ya da orman yangınlarıyla tahrip edilen Serik Armudu günümüzde sadece ovalık alanlarda tarla sınırlarında görülürken buralarda yaz döneminde gölgesinden yararlanılması nedeniyle kalmıştır ki bu, bilinçli yapılan bir koruma değildir. Mart ayında çiçek açan bitkinin meyvesi ekim ve kasım ayları arasında olgunlaşmaktadır. Meyveler bilye büyüklüğünde, meyve yüzeyi hafif benekli ve kahverengidir. Kiraz sapı gibi saplara meyve dallara tutunur (Foto 2.17; Foto 2.18).

Foto 2.17 Gebiz Afet Evlerinin Güneybatısında Bulunan Gurmüt Ağacı, 20.04.2018.

Tür devamlılık açısından tehlikede altında olan bir türdür. Türün korunup çoğaltılması için Parpıcılar Tepesi, Denizyaka ve Karadayı yakınlarında çalışmalar yapılmaktadır (Uzun, 2012: 1-7).

Serik Armudu, Tarihi Apendos Köprüsü çevresi, Çakallık, Gebiz, Akçapınar civarlarında da doğal yayılış alanına sahiptir. Buralarda su kanalı kenarlarında, tarla sınırlarında ve yol kenarlarında bulunmaktadır. Gebiz çevresinde yapılan ATV ve Jeep Safari

güzergâhları üzerinde de Serik armudu ağaçları bulunmaktadır. Buralardaki ağaçlar işaretlenerek endemik bir tür olduğu anlatılıp turistlerin ilgisi çekilerek turizme kazandırılabilir. Yine türün devamlılığı ve korunması açısından bitki örtüsü yayılış bölgeleri tespit edilerek bu ağaçlar koruma altına alınmalı ve halk bu konuda bilinçlendirilmelidir.

Foto 2.18 Gebiz Afet Evlerinin Güneybatısında Bulunan Gurmurt Ağacı, 15.12.2018.

2.1.9.1.2. Günlük (Sığla) Ağacı

Köyceğiz Gölü ile Dalyan çevresinin endemik bitkisi olan günlük ağacı ya da elde edilen kimyasal maddeden dolayı Sığla Ağacı olarak da adlandırılan bitkinin ormanlar halinde doğal yayılış gösterdiği alandır (Doğanay ve Zaman, 2016: 360; Arslan ve Şahin, 2016: 104). Araştırma sahamız içerisinde de bulunan Günlük ağacı Pınargözü ile Hacıosmanlar arasındaki dere boylarında doğal yayılış alanına sahiptir. Özellikle Çetince Deresi ile Pınargözü Deresi'nin birleştiği yerde sığla ağaçlarını görmek mümkündür. Farklı kullanım alanlarına sahip olan sığla, kozmetik sanayiinde kullanılabildiği gibi Serik Yöresinde ölü gömme töreni ve kutsal günlerde tütsü olarak hoş koku yayması amacıyla kullanılmaktadır ki inanç açısından önemli bir yere sahiptir.

Haskızılören merkezli 2011 yılında yaşanan sel felaketi ile dere boyundaki ağaçlar büyük oranda tahribata uğrayıp azalmıştır. Sel felaketinden etkilenmeyip ayakta kalan sığla ağaçları korunarak yörede türün devamlılığı sağlanmalıdır. Çetince ve çevresi Jeep Safari güzergâhı üzerinde olan bir yerdir. Turistlerin mola verip suya girdikleri Çetince deresi köprüsünün bulunduğu yerdeki küçük gölet çevresinde günlük ağaçları bulunmaktadır. Bu ağaçlar turistlere tanıtılarak turistlerin ilgileri çekilebilir.

Foto 2.19 Çetince Deresi Köprüsü Yakınında Bulunan Sığla Ağacı, 02.05.2018.

2.2. Tarihi Çekim Alanları

2.2.1. Antik Kentler

2.2.1.1. Aspendos Antik Kenti

Aspendos Antik Kenti, Antalya-Mersin karayolunun 48. km'sinde, yolun 4 km kuzeyinde bulunur. Kent, halk arasında Belkıs olarak bilinir. Köprüçay'ın batı kıyısında liman ve deniz üssü olarak ovalık sahada bulunan bir tepe eteğinde kurulmuştur. Köprüçay'ın gemilerin işlemesine elverişli olması, verimli ve geniş tarım arazileri, zengin otlaklar ve ormanlık alanları ile dağ eteğinde bulunan kent, kısa sürede gelişme göstermiş, M.Ö. 5. yüzyılda kentte gümüş sikke de basılmıştır. Bölge, Büyük İskender'in Doğu Seferi sırasında ele geçirilmiş olup, onun ölümünden sonra Ptolemios egemenliğine girmiştir. Bundan sonra Bergama Krallığı idaresine giren şehir, M.Ö. 133 yılında III. Attalos'un vasiyeti üzerine Roma İmparatorluğu'nun Asya Eyaleti'ne bağlanmıştır. Bu günkü yapıların çoğunluğu bu dönemde inşa edilmiş ve kent dönem içerisinde büyük gelişme göstermiştir. Ayrıca Aspendos, Anadolu'nun en iyi korunagelmiş Roma dönemi tiyatrosuna sahip olup yapı tanrılara ve devrin imparatoruna adanmıştır. Tiyatro yanında Aspendos Antik Kenti'nden

günümüze ulaşmış kalıntılar, suyuolları, nympheum, bazilika, stadium, agora, exedra, odeon, gymnasium, hamam, nekropol ve şehri kuşatan surlardır. Şehrin en önemli ekonomik geliri günümüzde kurutulmuş tarım alanı olarak kullanılan Kapria Gölü'nden (Kara Göl) elde edilen tuzdur. Bunun yanında bağcılık ve şarapçılık ile zeytin ve zeytinyağı şehrin önemli tarım ürünleridir. Bu ürünler ile kilim ve benzeri tekstil ürünleri, limon ağacından yapılmış özel mobilyalar ve tuz, ulaşımaya elverişli çay ve liman üzerinden Akdeniz pazarlarına gönderilip şehrin gelir kaynağı olmuştur (Texier, 2002: 461-473; Güney ve Güney, 2011: 202; Köse, 2011: 142-148; Köse, 2017: 186; AVKE., 2004: 130-131).

Kent'te atların da önemli bir yere sahip olduğu kaydedilmektedir. Amfi Tiyatronun güneyinde bir at yarışları sahası bulunmasına rağmen günümüzde harap olmuş durumdadır. Şehrin su ihtiyacı Karataş Dağı'ndaki Karapınar'dan getirilen su ile karşılanmaktadır. Bu suyu şehre getirebilmek için su kemerleri ve su terazileri yapılmıştır. Şehrin bulunduğu yerin tepenin üzerinde bulunmasından dolayı yüksek, görkemli su kemerleri yapılması zorunlu olmuştur (Büyükyıldırım, 2001: 34; Selekler, 2011: 193). Bu kemerler aracılığı ile kente su yaklaşık 20 km uzaktan getirilmiştir. Aspendos'ta bulunan bir yazıtta su kemerlerinin Tiberius Claudius Italucis tarafından yaptırıldığı anlatılmaktadır. Kemerlerden iki tanesinin içerisinde su yer seviyesine kadar indikten sonra sifon vazifesi görerek tekrar yükselmektedir. Bu şekilde suyun akım hızı kontrol altına alınmıştır. Öte yandan su kemerleri günümüze kadar gelmiş kentin önemli antik kalıntılarındandır (Güney ve Güney, 2011: 203; Köse, 2011: 143; SK., Aspendos Antik Kenti, Tarihsiz: 13; Foto 2.19).

Foto 2.20 Aspendos Su Kemerleri, 14.05.2018.

Aspendos Antik Kenti, Bizans ve Türkiye Selçuklu Devleti dönemlerinde varlığını sürdüren bir şehirdir. Aspendos Tiyatrosu'nda, Türkiye Selçuklu Devleti döneminde onarımlar yapılmıştır. Tiyatro'nun günümüze bu kadar sağlam kalabilmesi bu onarımlar sayesinde. Aspendos Tiyatrosu'nda günümüze yakın tarihlere kadar yağlı güreş müsabakaları da yapılmaktaydı. Ancak tarihi yapıyı korumak ve turizmin devamlılığı düşünülerek Antik Kent içerisinde yağlı güreş yapılması yasaklanmıştır. Birinci ve üçüncü derece doğal sit alanı olarak belirlenen Aspendos Antik Kenti çok sayıda yerli ve yabancı turistin ziyaret ettiği bir yer olup Serik İlçesi'ndeki tarihi yapılar içerisinde en fazla ziyaretçi alan yerdir (AVKE., 2004: 131).

Aspendos Antik Kenti, 13. yüzyılın başlarından itibaren Selçuklulara ait izler taşır. Tiyatro I. Alaeddin Keykubat zamanında tamamen restore edilmiştir. Bu dönemde çinilerle süslenmiş ve kervansaray olarak kullanılmıştır. Yunan mimarisine göre inşa edilen yapının yukarı tarafında 21, aşağı tarafında 20 oturma sırası bulunurken seyircilerin yerlerine kolayca oturabilmeleri için gittikçe yayılan merdiven sistemi yapılmıştır. Tiyatro'nun oturma kapasitesi kesin olmamakla birlikte ortalama 10.000 ile 12.000 kişi arasındadır. Günümüzde yapılan festivallerde 20.000 seyirci kapasitesine ulaştığı belirtilmiştir. Dikkat çekici sahne binası yığma taştan yapılmış ve iki katlıdır. Alt katta sanatçıların sahneye giriş yaptıkları beş kapı bulunur. Üst katın orta kısmında Şarap Tanrısı ve tiyatroların kurucusu Dionysos'a ait kabartma yer alır. Tiyatro akustiği ile dikkat çekicidir. Sahnede çıkartılan en ufak bir ses en üst sıralardan rahatlıkla duyulabilmektedir. Bulunan bir yazıta göre tiyatro, İmparator Marcus Aurelius döneminde (M.S.161-180) Theodoros'un oğlu mimar Zenon tarafından yapılmıştır. Tiyatroda gösteri izlemek isteyenler için metalden, kemikten, fildişinden ya da pişmiş kilden yapılmış bir yüzü fotoğraflı diğer yüzünde de oturma sırasının yazdığı biletler kullanılmıştır. Atatürk 1930 yılında Aspendos'u ziyaret ederek onarılmasını istemiştir. Aspendos Tiyatrosu'nda Kültür ve Turizm Bakanlığı önderliğinde her yıl Opera ve Bale Festivali düzenlenmektedir (SK., Aspendos Antik Kenti, Tarihsiz: 8-11; AVKE., 2004: 131; Güney ve Güney, 2011: 202; Köse, 2011: 143).

2.2.1.2. Sillyon Antik Kenti

Sillyon Antik Kenti, Serik İlçesi'ne bağlı Yanköy sınırlarında, Antalya-Serik arasında kalmaktadır. Gebiz-Abdurrahmanlar kavşağından kuzeye doğru dönülerek Abdurrahmanlar'ın merkezini geçince hemen sağa doğru ayrılan yol takip edilerek gidilmektedir. Yaklaşık 224 m yükseltide mesa görünümlü Kocahisar Tepesi üzerinde kurulmuş bir kent olup Perge'den görünmektedir. Kent kuruluş yeri itibari ile savunma açısından önemli bir yerdedir. Ovalık

sahadaki yükselti üzerinde olması, etrafının uçurumlarla çevrenmesi gibi özellikler kente hakim nokta olma özelliği kazandırmaktadır. Burası bir Sellum şehri harabesidir (Texier, 2002: 452; Özer ve Taşkiran, 2010: 165; Selekler, 2011: 189; Foto 2.20).

Sillyon ismi, Selyon, Silyon, Siluon gibi değişik şekillerde kullanım süreci geçirerek günümüzde Sillyon olarak kullanılmaktadır. Etrafı surlarla çevrili Sillyon Antik Kenti'nin kuzeybatı ve güneybatı yönlerinde iki tane giriş kapısı bulunmaktadır. Kent, Roma döneminde hâkimiyetini koruyarak Roma müttefiki unvanını almıştır. Bizans İmparatorluğu döneminde psikoposluk olarak varlık göstermiştir. Sillyon Antik Kenti, Selçuklular döneminde de kullanılmıştır. Buraya Karahisar-ı Teke adını veren de Selçuklulardır. 1207 yılında Antalya'nın Selçuklular tarafından alınmasıyla aynı yıl Sillyon kenti de ele geçirilmiştir. Selçuklular kentin kuzeybatı tarafında bulunan giriş kapısının bulunduğu yere Selçuklu mescidi yaparak kente kendi damgalarını vurmuşlardır. Sillyon Antik Kenti zamanla askeri önemini kaybedince tarımla uğraşan halkın tepeye inip çıkması zor olduğu için yerleşim yeri olarak kullanılmaz hale gelmiştir. Kalede 70-80 hanelik Yörük çadırının bulunduğu, bunların da yaz aylarında yaylalara göçmeleriyle kalenin boşaldığı dile getirilmektedir. 17. yüzyıl başlarından itibaren Osmanlı Devleti döneminde kayıtlara geçen Karahisar-ı Teke'nin merkezi Tekke Mahallesi'dir. Tekke Mahallesi hâlâ varlığını sürdürmektedir (Güçlü, 2000: 63-64).

Tepenin güneybatı bölümünde uç kısımda tiyatro ve odeon bulunmaktadır. 1967 yılında meydana gelen toprak kayması sonucunda tiyatro ve odeon aşağıya doğru sürüklenmiştir. Tiyatro bölümünden çok az oturma bölümü kalmıştır. Sillyon Antik Kenti birinci dereceden arkeolojik sit alanı olarak tescil edilmiştir (AVKE., 2004: 146-148; Güney ve Güney, 2011: 205).

Sillyon Antik Kenti'nin önemi arkeolojik kazılar yapılarak gün yüzüne çıkartılmalı ve gerekli tanıtımlarla kent turizme kazandırılmalıdır. Kentin günümüzde çok fazla ziyaretçi almamasının nedeni araçla ancak kentin bulunduğu tepenin eteğine kadar gidilebilmesidir. Turizmin en canlı döneminin yaz aylarına rastlaması ile sıcaklıkların artmasından dolayı araç yolu olmayan kente yürüyerek sıcak havada çıkmak zordur. Bu yüzden çok fazla turist tarafından ziyaret edilememektedir. Tepenin eteği ile zirvesi arasına yapılabilecek bir teleferik ile Sillyon'a daha fazla turist gelmesi sağlanabilir.

Foto 2.21 Nebiler Mahallesi'nden Sillyon'un Görünümü, 01.04.2017.

2.2.1.3. Pednelissos Antik Kenti

Pednelissos Antik Kenti'nin yerinin belli olmadığı belirtilse de (Güney ve Güney, 2011: 206), bu kent Serik İlçesi'nin kuzeybatı yönünde Toros dağlarının eteğinde Kozan Mahallesi sınırlarında Bodrum Kaya olarak bilinen dağın güney ve güneydoğusunda yayılmış antik bir yerleşim yeridir (Kulözü, 2009:71; AVKE., 2004: 162).

Antalya merkeze 75 km uzaklıkta bulunmaktadır. Pednelissos Antik Kenti, Pisidia ve Pamphylia arasında yer alır. Kent adını M.Ö. 218 yılında komşusu Selgeliler ile yaptığı savaş ile duyurmuştur. Bodrum Kaya'daki geç Roma dönemine ait bazilika, bölgede geç devir yerleşimine kanıt oluşturmaktadır. Bu dönemde şehir bilinmeyen bir sebeple terk edilerek Kozan Mahallesi'nin güneydoğu tarafında 8 km mesafedeki Hasgebe Mahallesi yakınlarında yerleşim yeri kurmuşlardır. Bu çevrede bulunan tarihi yapılar bu yerleşmeyi doğrulamaktadır. Antik kentte yer alan bazı kalıntılar şehir surları, dört kule, üç kapı, agora, iki bazilika, iki tapınak, kaya kabartması, nekropol, sarnıç, su kuyusu ve heroon'dur (AVKE., 2004: 162-163; Foto 2.21; Foto 2.22).

Foto 2.22 Pednelissos Antik Kenti Kalıntıları, 17.03.2018.

Foto 2.23 Bodrum Kaya'nın Güneyinde Bulunan Sarnıç, 17.03.2018.

Anadolu'da kurban törenlerinin yapıldığı yerlerden birisi olması açısından kent son derece önemlidir. Bereket Tanrısı için yapılan törenler zamanla günahlardan arınma ve yeniden doğma biçiminde kurban kanıyla yıkanma şekline dönüşmüştür. Kent birinci dereceden arkeolojik sit alanı olarak belirlenmiştir (AVKE., 2004: 163).

S.t Paul Yolu üzerinde bulunan kenti en fazla ziyaret edenler dağcılık sporu ile uğraşan yürüyüş grupları ve Jeep Safari gruplarıdır.

Kentte herhangi bir arkeolojik kazı çalışması yapılmamıştır. Yapılacak bir kazı çalışması ile kent hakkında daha fazla tarihi belge ve bilgi ortaya çıkartılarak kentin gerekli tanımları ülke içinde ve ülke dışında yapılmak suretiyle turistik önemi arttırılabilir.

2.2.2. Ören Yerleri

2.2.2.1. Kaletepe Kalıntıları

Kaletepe kalıntıları, Demirciler Mahallesi Kaştanlar mevkiine 1 km uzaklıkta bulunmaktadır. Kaletepe ortalama 300 m yükseklikte bir tepedir. Yine ortalama yüksekliği 8 m'yi bulan taş ve harç ile yapılmış 120 cm genişliğinde sur ile çevrilidir. Surda herhangi bir onarım yapılmamıştır. Kalenin tepe kısmı hakim noktadadır. Etraftan gelebilecek herhangi bir saldırı rahatlıkla görülebilecek konumdadır. Birinci dereceden arkeolojik sit alanı olarak korunmaktadır (AVKE., 2004: 175).

2.2.2.2. Karapınar Antik Yerleşimi

Serik İlçesi'nin Etlar Mahallesi Karapınar mevkiinde, Selge ve Pednelissos'a giden güzergâh üzerinde bulunmaktadır. Köye adını veren pınar olan Karapınar kaynağının çıktığı yerde blok olarak antik taşlar bulunmaktadır. Karapınar'ın kuzeydoğusunda Asartepede Helenistik dönemden Bizans dönemine kadar yerleşim yeri olarak kullanılan küçük bir tepede yer almaktadır. Blok taşlardan örülmüş iki kuleli bir kapı, kulenin kuzey tarafında bir sunak, güneyinde de bir tane sütun yer almaktadır. 3,5 m genişliğinde büyük blok taşlardan örülmüş sarnıç ile Bizans dönemine ait kuyu, sivil mimarlık örnekleri ve zeytin işçiliğinin yapıldığına dair kalıntılar buranın küçük bir yerleşim yeri olduğunu göstermektedir. Yerleşim yeri birinci dereceden arkeolojik sit alanı olarak koruma altına alınmıştır (AVKE., 2004: 176).

2.2.2.3. Gökçepınar Antik Yerleşimi

Gökçepınar Mahallesi'nin güney tarafında bulunan bir kale yerleşim yeridir. Yerleşim yerinin doğusunda ve batısında iyi korunmuş kuleler yer almaktadır. Doğu tarafta bulunan kule Aspendos, batı tarafta bulunan kule de Sillyon Antik Kenti'ne hakim durumdadır. Batıda bulunan kulenin duvarlarının tamamına yakını ayakta. Doğudaki kule üç döneme ait mimari izler taşımaktadır. Yerleşim yerinin merkezinde kemerli girişi bulunan saray bulunmaktadır. Zeytin işçiliğine dair kalıntılar vardır. Bu yerleşim yeri Aspendos Antik Kenti'nin güvenliğini sağlayan bir gözetleme yeri konumundadır. Birinci dereceden arkeolojik sit alanı olarak koruma altındadır (AVKE., 2004: 177).

2.2.2.4. Kuzasar Antik Yerleşimi

Yumaklar Mahallesi'nin Kuzdere mevkiinde Arpalık Tepe diye adlandırılan tepelik alanda bulunmaktadır. Antalya il merkezine 53 km uzaklıkta bulunan bu yere Töngüşlü Mahallesi'nden Gebiz'e doğru giderken sağa sapılarak Kaşıkçı mevki istikametinde hareket edilerek ulaşılabilmektedir. Yerleşim yeri yaklaşık 1.000 m uzunluğunda 350 m genişliğinde bir alana yayılış göstermektedir. Batısında ve güneyinde uçurum bulunmaktadır. Kalıntıların doğu kısmında bahçe ve ev duvarlarının kalıntıları vardır. Bölgede tapınak yerleri ile pazar yeri olduğu tahmin edilen dikdörtgen yapı kalıntıları yer almaktadır. Yerleşim yeri birinci dereceden arkeolojik sit alanı olarak koruma altına alınmıştır (AVKE., 2004: 178).

2.2.2.5. Arpalık Tepe Antik Yerleşimi

Antik yerleşme, Serik İlçesi'nin Yumaklar Mahallesi'ne 15 km mesafede güneydoğu istikametinde bulunur. Yerleşim 680 rakımlı Arpalık Tepe üzerinde yer almaktadır. Arpalık Tepe, kayalık ve vadilerle güneybatı ve kuzeyi çevrelenmiş bir tepedir. Tepenin batısında ve kuzeyinde bir köy yerleşimi bulunmaktadır. Yerleşim yeri içerisinde iki tane küçük tapınak vardır. Yapılar toplama taştan yapılmış kuru duvar ile örülmüş toplu bir yerleşim yeridir. Yerleşim yerinde M.Ö. 1. ile M.S. 3. yüzyıllar arasına ait Roma dönemi seramikleri önemlidir. Bu seramikler günlük hayatta kullanılan kaplar ile çatı kiremitlerinden oluşmaktadır. Adak kuyusunun bulunduğu yerde 1998 yılında kurtarma kazısı yapılmıştır. Yapılan bu kazı sonucunda Arkaik ve Helenistik Döneme ait kalıntılar ele geçirilmiştir. Yerleşim yeri birinci dereceden arkeolojik sit alanı olarak korunmaktadır (AVKE., 2004: 179). Yapılan kurtarma kazısında toplamda 714 sikke çıkartılmıştır. Bir tanesi dışında diğerleri bronzdur. Bu sikkeler darp yerlerine göre ayrıldığı zaman Selge darbu ağırlıklı olarak sekiz farklı darp yerine ait oldukları görülmekle birlikte Perge, Sillyon, Side, Aspendos, Etenna, Seleukeia, Pednelissos gibi darp yerlerine ait sikkelerdir (Lenger, 2011: 1-3).

2.2.2.6. Kaletepe Antik Yerleşimi

Kaletepe, Serik İlçesi, Yumaklar Mahallesi'nin 1,5 km kuzeybatı tarafında 556 rakıma sahip Kaletepe'nin güney etekleri üzerinde bulunmaktadır. Tepe'nin üst bölümünde dairesel yapıda 1 m kalınlığında surlarla çevrili alan yer alır. Surlar kuru duvar tekniği ile toplama taştan yapılmış olup yaklaşık 5 m'yi bulan yüksekliği ile ayaktadır. Kalenin güneybatı köşesinde kaçak kazı sonucu M.S. 2. yüzyıla ait olduğu düşünülen dekoratif bezekli, iyi fırınlama yapılmış günlük hayatta kullanıma ait kap parçaları bulunmuştur. Ayrıca kalenin

M.S. 1. ve 3. yüzyıllar arası askeri amaçlı kullanılmış olduğu düşünülmektedir (AVKE., 2004: 180).

2.2.2.7. Asartepe Antik Yerleşimi

Yumaklar Mahallesi'nin 2 km kuzeybatısında tepe üzerinde yer almaktadır. Yerleşim yeri çevresinden 30 m yükselen kayalık tepe üzerine yapılmıştır. Çevresine göre hakim bir konumda olan yerleşme Gebiz Ovası ve Aksu Vadisi'ne hakim durumdadır. Tepenin 150 m doğu tarafında yerleşim yerinin su ihtiyacını karşılayan su kaynağı bulunmaktadır. Üst tarafında kuzeyi üç kule ile savunmaya uygun yapı vardır. Yerleşim yerinin orta kısmına yakın, kare yapıya sahip alan içerisinde kırılmış, orta eksenli ezgi taşının alt bölümü yer almaktadır. Yerleşim yeri yüzeyinde günlük kullanıma ait kap kacak parçaları ile kiremit parçaları göze çarpmaktadır. Yapılan araştırmalarda bu kentin M.Ö.1 ve M.S. 4. yüzyıllar arasında savunma amaçlı bir yerleşim yeri olduğu belirlenmiştir. Antik yerleşim sahası birinci dereceden arkeolojik sit alanı olarak koruma altındadır (AVKE., 2004: 181).

2.2.2.8. Töngüşlü Mahallesi Kule Çiftlik Kalıntısı

Töngüşlü Mahallesi'nden Kaşıkçı mevkiine giderken 52 numaralı parsel üzerindeki tepede kule şeklinde bir yapıdır. Halk burayı kale olarak isimlendirmektedir. Tepenin zirve kısmında taş bloklardan yapılmış temel kalıntıları, kule veya tapınağa ait yapı ile etrafı duvarlarla çevrilmiş kutsal alan yer almaktadır. Ayrıca kayaya oyulmuş içi taş ile dolmuş sarnıç bulunmaktadır. Tepenin doğusu, batısı ve güneyi taş duvarlarla çevrilidir. Hemen yakınında öğütme taşları yer almaktadır. Ortası kare şekilde oyulmuş çukur adak taşı da burada görülebilecek kalıntılardandır. Sillyon Antik Kenti'ndeki yapılarla kıyaslandığı zaman tepedeki yapının kule çiftlik olması muhtemeldir. Saha birinci dereceden arkeolojik sit alanı olarak koruma altına alınmıştır (AVKE., 2004: 182).

2.2.2.9. Hasdümen Mahallesi Kule Kalıntısı

Hasdümen Mahallesi, Çetince yakınlarında Söbüalan mevkiinde toprak yolun kuzeyinde bulunur. Yapı kare planlı olup güney yönünden tek girişi vardır. Duvarları iri bloklarla örülmüş durumdadır. Yapının yakın çevresinde erken Roma, M.Ö. 1 ve M.S. 2. yüzyıllar arasına tarihlenen renkli kaliteli seramik parçaları bulunmuştur. Bulunan seramiklerin kalitesi doğrultusunda dönemin varlıklı kişilerine ait olduğu kanısına varılmaktadır. Yapının bulunduğu yer askeri açıdan herhangi bir gözetleme yeri olarak uygun değildir. Erken Roma döneminde büyük bir aile yerleşimine ait, kırsal yerleşim yeri kalıntısı

olduğu muhtemeldir. Yapı bugün üzeri ağaç ile örtülmüş ve ağıl olarak kullanılmaktadır (AVKE., 2004: 188).

Jeep Safari güzergahı üzerinde yer alan yapının restore edilerek turizme kazandırılması gerekmektedir.

2.2.2.10. Yumaklar Mahallesi Kule Kalıntısı

Yumaklar Mahallesi sınırları içerisinde bulunmaktadır. Kulenin güney tarafında bulunan duvar tamamen yıkılmış olup, batı tarafındaki duvarın bir bölümü sağlamdır. Kuzey tarafta bulunan duvar ise oldukça sağlam görünmektedir. Kuzeybatı köşesinde 10 m yüksekliğinde duvar yer alır. Kule kare planlı yapılmıştır. Savunma amacıyla kule duvarları sağlam bir şekilde inşa edilmiş olup iç kısmı da barınak olarak kullanılan bir yerleşim yeri olduğu muhtemeldir. Kule duvarları istinat duvarı gibi, kule içerisi düzelterilip ilkokul bahçesi olarak kullanılmıştır. Yapının güney tarafında bir lojman ile orta kısmına da tek katlı bir ilkokul yapılmış ancak taşınabilir eğitimi nedeniyle günümüzde kullanılmamaktadır (AVKE., 2004: 189).

Buradaki ilkokul restore edilerek Yumaklar çevresinde ortaya çıkartılan tarihi eserlerin sergilendiği müze haline getirilip turizme kazandırılabilir. Yumaklar Mahallesi çevresinde çok sayıda antik yerleşim yeri bulunmaktadır. Buralar kaçak kazıcılar tarafından talan edilmektedir. Kaçak kazıların önüne geçilmesi açısından bu alanda güvenlik önlemleri alınarak kaçak kazılardan ve yapılan arkeolojik kazılardan elde edilen tarihi eserler burada kurulması öngörülen müzede sergilenip turizme katkı sağlanabilir.

2.2.3. Köprüler

2.2.3.1. Paşakemeri Köprüsü

Köprü, Kadriye Mahallesi sınırları içerisinde bulunmaktadır. Kadriye Mahallesi'nden Dikmen Mahallesi'ne doğru giden yol üzerinde yer almaktadır. Köprü tamamen yıkılmış olup sadece bir kemerin ayak kalıntısı yer almaktadır. Köprü'nün hemen bitişiğinde yeni bir köprü yapılmıştır. Halk arasında Paşa Köprüsü olarak bilinmektedir. Derenin her iki yakasında köprü ayaklarının kalıntısı bulunurken orta kemer ile batısındaki kemer çökmüş haldedir. Doğu tarafında bulunan kemer kısmen sağlamdır. Köprü Geç Osmanlı Dönemine aittir. Köprüyü oluşturan kemer taşı düzgün olarak kesilmiş taş ile örülmüş durumdadır. Kireç ve kum karışımı kullanılıp elde edilen harç ile köprü inşa edilmiştir (AVKE., 2004: 184). Gerekli restorasyon yapılarak köprü'nün koruma altına alınması gerekmektedir.

2.2.3.2. Çakallık Mahallesi Köprüsü (Beşgöz)

Kaynağını Aksu Çayı'ndan alan bir dere üzerinde kurulan Köprü, Çakallık Mahallesi sınırları içerisinde çevrede bulunan taş, kum ve kireç kullanılmak suretiyle beş gözlü olarak inşa edilmiştir. Köprü, halk arasında genellikle Beşgöz olarak bilinmektedir. Birkaç kez onarım gören köprü iyi durumdadır. Köprü'nün korkuluk duvarı ve kitabesi yoktur. Köprü araç trafiğine kapalıdır (AVKE., 2004: 186). Köprü'nün doğu tarafında yer alan gözü oluşturan kemerin birisi yoktur ancak taş kalıntıları hala görülebilmektedir. Beşgöz Köprüsü'nün bulunduğu akarsuya Acısu Deresi veya Beşgöz Deresi denilmektedir.

Foto 2.24 Beşgöz Köprüsü, 09.05.2018.

2.2.3.3. Kargılı Köprü

Kargılı Köprü, Kadriye Mahallesi ile Dikmen Mahallesi yolundan gidilirken Aşağı Çatma Mahallesi yolu üzerinde bulunur. Halk arasında Kargılı Köprü olarak isimlendirilmektedir. Köprü'nün doğu tarafındaki ayağı ile küçük kemeri ayaktadır. Köprü çevrede bulunan taşlar ile kesme taşlardan kum ve kireç karışımı harç kullanılarak yapılmıştır. Aynı yol üzerinde bulunan Paşa Kemerli Köprüsü ile aynı döneme ait olup yapılışı Geç Osmanlı Dönemi'dir (AVKE., 2004: 185). Şu anda kullanıma açık olmayan köprü'nün gerekli restorasyon çalışması ile tarihi dokusuna kavuşturulması gerekmektedir.

2.2.3.4. Aspendos Köprüsü

Antalya-Alanya karayolundan 400 m içeride Köprüçay üzerinde, Aspendos Tiyatrosunun güneydoğu ucunda bulunmaktadır. Yapımında konglomeralardan oluşan taşlar kireç harcı ile birbirlerine tutturulmuş, dış yüzeyleri de kesme taş ile kaplanmıştır. Yedi adet

sivri kemer gözü vardır. Köprü ayakları suyun geldiği yönden çarpma etkisini azaltmak için keskin olmak üzere üçgen şekilde inşa edilmiştir (AVKE., 2004: 135).

Foto 2.25 Aspendos Köprüsü, 14.05.2018.

Yapım tarihi 13. yüzyıl olan köprü Türkiye Selçuklu Devleti dönemine aittir (AVKE., 2004: 135). Eski bir Roma köprüsü üzerine yapılan bu köprünün doğu kanadında büyük bir mezarlık bulunmaktadır. Köprünün yakınında Osmanlı Devleti döneminde pazar kurulmaktadır. Bu yüzden Köprüçay'a, Köprüpazar Çayı da denilmektedir. Yine köprünün yanında bir kervansaray kalıntısı da mevcuttur (Güçlü, 2000: 64-65) Köprüçay başında kurulan pazar yerinin karşı sahilinde her Pazar günü kışın at yarışı düzenlenir, cirit oynanırdı. Günümüzde Serik pazarlarının ön plana çıkmasıyla Köprüçay kenarında kurulan pazar önemini kaybetmiştir. I. Dünya Savaşı ile insan ve hayvan sayısının azalması, harbin verdiği ekonomik gerileme gibi nedenlerden dolayı köprü yakınında 1914 yılından sonra bir daha cirit oynanmamış, at yarışları savaştan sonra kısa bir süre yapılsa da iyi cins atların tükenmesiyle at yarışları da yapılmaz olmuştur (Selekler, 2011: 178-179).

Aspendos Köprüsü, Belkıs harabelerine yakın olduğu için turizm açısından canlı bir noktadadır. Aspendos harabelerini ziyarete gelen ziyaretçilerin büyük bir çoğunluğu Aspendos Köprüsü'nü de ziyaret etmektedir. Köprü günün her saatinde ziyaret edilebilecek durumdadır. Ziyaret için herhangi bir giriş ücreti yok iken güvenlik de bulunmamaktadır. Köprünün doğal görüntüsünün bozulmaması için görüntü kirliliği yapan köprü üzerine sprej

boya ile yazılmış yazılar silinmelidir. Köprü ve çevresinin temiz kullanılması açısından güvenlik kontrolleri yapılması gerekmektedir. Ayrıca eski pazar yerinde turistlere yönelik kurulacak bir pazar ile at yarışı ve cirit oyunu yeniden canlandırılarak turizme katkı sağlanabilir.

Foto 2.26 Kayıkçı Restaurant'tan Aspendos Köprüsü'nün Görünümü, 17.03.2018.

2.2.4. Höyükler

2.2.4.1. Eminceler Mahallesi Höyüğü

Bu höyük Serik İlçesi'ne bağlı, Eminceler Mahallesi, Karabuynuz mevkiinde bulunmaktadır. Höyüğün bulunduğu yere ulaşabilmek için Eminceler Mahallesi yolu kullanılmaktadır. Mahalle'den itibaren toprak yol takip edilerek 4 km mesafedeki üzeri düz, fazla yüksek olmayan tepe Eminceler Mahallesi Höyüğü'dür. Höyük üzerinde elde edilen bulgulardan höyüğün M.Ö. 12. yüzyıldan M.S. 2. yüzyıla kadar yerleşime açık olduğu ortaya çıkartılmıştır. Höyüğün bulunduğu yer birinci dereceden arkeolojik sit alanı olarak belirlenmiştir (AVKE., 2004: 174).

2.2.5. Dini Yapılar

2.2.5.1. Dinler Bahçesi (Hoşgörü Bahçesi)

Belek Mahallesi'nde 2004 yılında cami, sinagog ve kilisenin bir arada olduğu Dinler Bahçesi olarak isimlendirilen bir yer yapılmıştır. Üç dine ait yapıların aynı bahçede bulunması hoşgörüyü sembolize etmektedir. Yerli ve yabancı turistlerin ilgisini çeken hoşgörü bahçesini günlük ortalama 200 kişi ziyaret etmektedir. Dinler Bahçesi'ndeki mescidin adı Cennet

Bahçesi, kilisenin adı da Ruhullah'tır. Sinagogun herhangi bir adı yoktur (SK., Hoşgörünün Bahçesi, Tarihsiz: 26).

2.2.5.2. Camiler

2.2.5.2.1. Belkıs Mahallesi Camii

Cami, Belkıs Mahallesi'nin Camiliköy mevkiinde yer almaktadır. Yapım tarihi 1887 yazan caminin 19. yüzyıl başlarında yapılmış olduğuna dair görüşler bulunmaktadır. Buna göre 1840 yılında Gürcü Oğlu Ali Efendi tarafından eski bir Selçuklu mimarisi üzerine Rum ustalara yaptırılmıştır. Cami moloz taş kullanılarak üstü ahşaptan inşa edilmiştir. 1977 yılında camiye yeni bir eklenti yapıldığı gibi günümüzde de bu haldedir (Güçlü, 2000: 61).

2.2.5.2.2. Tekke Mahallesi Camii

Tekke Mahallesi Camii, Sulu Tekke olarak bilinen mahallenin girişinde tepenin üzerinde bulunmaktadır. Tek kubbeli ve kare planlı yapıdadır. 1992 yılında camiye yeni bir eklenti yapılmıştır. Caminin toplam dört penceresi vardır. Araştırma sahasının ilk merkezini oluşturan Tekke Mahallesi'nde, Selçuklu ve Osmanlı dönemlerine ait başka yapılar da bulunmaktadır. Caminin de bu dönemlerden kaldığı muhtemeldir (Güçlü, 2000: 59).

Caminin yakınında büyükçe bir mezarlık ve Balı Baba Türbesi bulunmaktadır. Cami etrafında arkeolojik kazılar yapılarak tarihi yapılar ortaya çıkartılmalı ve turizme kazandırılmalıdır.

Foto 2.27 Tekke Köyü Camii, 07.05.2018.

2.2.5.2.3. Alacami Mahallesi Camii

Cami, Serik ilçe merkezine 15 km mesafede ve ilçenin kuzeyinde Alacami Mahallesi'nde bulunmaktadır. Cami tek kubbeli kare planlı ve kübik gövdelidir. Caminin duvarları moloz taş kullanılarak yapılmıştır. Caminin minberi ahşaptandır. Yapım tarihi hakkında yazılı bir metne ulaşılamayan caminin, Osmanlı Devleti'nin son dönemlerine ait olduğu tahmin edilmektedir (Güçlü, 2000: 60).

2.2.5.2.4. Yıkık Cami

Yıkık Cami, Gebiz-Akçapınar yolu üzerinde Kurucaen rampasını inince 300 m sonra yolun hemen solunda mezarlığın girişinde bulunmaktadır. Gebiz merkeze 3 km uzaklıkta yer almaktadır. Cami taştan ve yer yer küçük kırmızı tuğladan yapılmış olup aralarda ve özellikle pencere kısımlarında kiremit kırıkları kullanılarak kireç karışımı harç ile yapılmıştır. Çatısı açık, minare kısmı kuzeybatıda çatı hizasına kadar içerden merdivenle örülmüş durumdadır. Bu merdiven kullanılarak caminin duvarları üzerine kolaylıkla çıkılabilmektedir (Foto 2.27; Foto 2.28).

Caminin kuzey kısmına yapılmış bir de eklenti bulunmakta ve bu eklentinin sadece temel kısmı görülmektedir. Cami etrafında mezarlık ve eski mezar taşları da yer almaktadır. Ayrıca caminin yapımı ile ilgili üzerinde herhangi bir tarih bulunmamaktadır.

Foto 2.28 Yıkık Cami'nin Tamamen Taştan Örülmüş Minare Çıkışı, 26.03.2018.

Foto 2.29 Yıkık Cami'nin Minare Kısmının Bulunduğu Yerden Görüntü, 26.03.2018.

Caminin yaklaşık 100 m kuzeydoğusunda cami ile aynı yapı malzemeleri kullanılarak yapılmış bir değirmen ile bina kalıntısı mevcuttur. Bu değirmenin hemen üst kısmında bulunan ve aynı şekilde taş örgü malzeme ile yapılmış bir oda bulunmaktadır ki burası da yörede susam ambarı olarak bilinmektedir. Bu yapılar, Uçansu şelaleleri ve Pednelissos Antik Kenti yolu üzerinde yer almaktadır. Turizm açısından önemli güzergah üzerinde yer alan bu yapıların yapım tarihleri, dönemleri belirlenerek gerekli restorasyon çalışması ile turizme kazandırılabilir.

2.2.5.2.5. Geriş Tepesi Yıkık Camii

Cami, Gebiz Mahallesi Kapızçay'ın hemen batısında uzanan Geriş Tepesi'nin güney ucunda bulunmaktadır. Cami, Alacami Mahallesi Camii ve Gebiz Mezarlığı içerisinde bulunan Gökseyit Sultan Türbesi olduğu söylenen mimari yapı ile benzer şekildedir. Kare planlı olarak tek kubbeye sahiptir. Kubbe üzeri bindirme oluklu kiremit ile kaplıdır. Üç pencere, bir kapı girişi ve kapı girişinin üzerinde kapatılmış küçük bir penceresi bulunmaktadır. Caminin yapımında kiremit parçaları, kalker ve kumtaşı kullanılmıştır (Foto 2.29; Foto 2.30).

Foto 2.30 Geriş Tepesi'nde Bulunan Yıkık Cami, 01.05.2018.

Gebiz belde iken belediye tarafından caminin etrafı taş duvar ile çevrilmiş durumdadır. Cami etrafında herhangi bir yerleşme bulunmamaktadır. 80 yıl öncesine kadar cuma namazı kılınan camide řu an herhangi bir ibadet yapılmamaktadır.

Doğal özelliğini koruyan caminin etrafındaki böğürtlenler temizlenerek çok az bir restorasyon ile turizme kazandırılabilir.

Foto 2.31 Geriş Tepesi'nde Bulunan Yıkık Cami'nin Giriş Kapısı, 01.05.2018.

2.2.6. Türbeler

2.2.6.1. Balı Baba Türbesi

Balı Baba Türbesi, Tekke Mahallesi sınırları içerisinde Sulu Tekke mevkiinde bulunmaktadır. Türbenin etrafında büyük bir tarihi mezarlık, tarihi cami ve türbenin hemen güneybatı köşesinde gür suyu olan bir kaynak bulunmaktadır (Selekler, 2011: 194-196; Güçlü, 2000: 65).

Balı Baba Türbesi, yörede tahtacı olarak adlandırılan ahali tarafından kutsal sayılan bir ziyaret yeridir. Ziyaret esnasında ibadet yapıldığı gibi ibadet sırasında ayrıca mum yakılıp dua edilir (Foto 2.32). Bu çerçevede türbe inanç turizmi açısından tanıtılması gereken önemli bir tarihi yapıdır.

Foto 2.32 Balı Baba Türbesi, 07.05.2018.

Foto 2.33 Balı Baba Türbesi'nde Dua Ederken Yakılmış Mum Kalıntıları, 07.05.2018.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

SAĞLIK, KÜLTÜREL, ÇOK AMAÇLI VE ETKİNLİĞE DAYALI TURİZM ÇEKİM ALANLARI

3.1. Sağlık Amaçlı Çekim Alanları

3.1.1. Spa Turizmi

SPA, su ile gelen sağlık ya da sudan gelen sağlık anlamlarına gelmektedir. SPA kelimesinin kökeni Romalılara dayanmaktadır. SPA termal turizm içerisinde ele alınmakta olup su ile yapılan terapileri ve bakımları kapsamaktadır. İlçe sınırları içerisinde Belek, Kadriye ve Boğazkent'teki oteller profesyonel kadroları ile dünyanın en iyi SPA otelleri durumundadır. Bu turizm türünde otelde kalma süresi daha uzundur. Otellerle birlikte geniş plajlara sahip kıyılardan deniz suyu ile SPA turizminden yararlanılmaktadır (www.serik.gov.tr/spa-turizmi, erişim tarihi: 16.05.2018).

Ayrıca sağlık ve alternatif turizmin bir arada olduğu Yukarıkocayatak'daki Paloid Antalya Çamur Banyosu bulunmaktadır. Dalyan'dan özel olarak getirilen çamur, burada turizmle buluşmaktadır. Çamur banyosu, hamam, sauna, SPA ve Himalaya tuzu gibi farklı seçeneklerin sunulduğu tesis, turistlerin ilgisini çekerken tesiste yıllık yaklaşık 15.000 kişi ağırlanmaktadır (Oruç, 17.05.2018).

Foto 3.1 Serik Kocayatak'ta Bulunan Çamur Banyosu

Kaynak: Oruç, 19.05.2018.

3.2. Kültürel Amaçlı Çekim Alanları

3.2.1. Yörük Türkmen Kültür Merkezi ve Müzesi

Serik İlçesi'nde 2011 yılında kurulan Serik Yörük Türkmen Derneği, 2012 yılında kültür merkezi için başvuruda bulunmuştur. Kültür merkezi, Batı Akdeniz Projesi ile 2014 yılında Serik Yörük Türkmen Kültür Merkezi olarak faaliyete geçirilmiştir (Kuş, 17.03.2018). Kültür merkezi Serik-Alanya karayolu üzerinde, Alanya istikametinde giderken sanayi bölgesini geçince anayolun sağında bulunmaktadır.

Foto 3.2 Yörük Türkmen Kültür Merkezi ve Müzesi

Kaynak: Kuş, 14.05.2018.

Hibe, dernek katkısı, çeşitli belediyelerin katkıları, İlbeylerinin katkıları ve Serik Belediyesinin çevre düzenlemesi ve yer döşemesi merkezin faaliyete geçirilmesinde destekçiler arasında yer almaktadır. Müze, restaurant, misafirhane ve otağ çadırın işçilikleri Mustafa Kuş ve ailesi tarafından yapılmıştır (Kuş, 17.03.2018).

Kültür merkezi %90 oranında tamamlanmış durumdadır. Kültür merkezi içerisinde; müze, otağ çadır, Türk devletleri bayrağı, 1.500 adet sandalye, 200'e yakın masa, 20 adet ormancı masası (Bank), 40 m² çadır mescit, Yörük obası adlarıyla ve kişi adlarıyla isimlendirilmiş 20'ye yakın küçük Yörük çadırı, çocuk oyun parkı ve otopark bulunmaktadır. Kültür merkezinde, 1.500 m²'lik alana kurulmuş dünyanın en büyük otağ çadırı bulunmaktadır. Çadırın mimari tasarımcısı olan Mustafa Kuş şemsiyeden esinlenerek bu kadar büyük bir otağ oluşturabildiklerini dile getirmektedir. Bu çadırın içerisi düğün salonu, toplantı yeri gibi değişik amaçlarla kullanılabilir (Kuş, 17.03.2018).

Ayrıca kültür merkezinde, içerisinde 2.000'e yakın eşya bulunan Yörük müzesi görülmeye değerdir. Müze içerisinde Yörüklerin günlük kullanım malzemeleri başta olmak üzere, teknolojik gelişmelere direnememiş unutulmaya yüz tutmuş çok sayıda alet bulunmaktadır. Anadolu'da öteden beri kullanılagelmiş ve halkın kendi yaptığı, Yörük kültürünü, gelenek-göreneklerini yansıtan giyim kuşam malzemeleri, dokuma ve dokumada kullanılan aletler, tahta beşikler, sibek ve silbiçler, hayvan çanları, tarım aletleri, değişik ölçü ve tartı birimleri müze içerisinde bulunan bazı malzemelerdendir.

Foto 3.3 Yörük Türkmen Müzesi İç Görünüm, 14.05.2018.

Müze ve kültür merkezini gezmek için herhangi bir ücret talep edilmemektedir. En fazla ziyaret dernekler ve Yörük kültürüne ilgisi olanlar tarafından yapılmaktadır. Yöre kültürünü yansıtan kültür merkezi ve müze turizm bölgelerine yakın olmasına rağmen turizm açısından pek bilinmemektedir. Gerekli tanıtımları yapılarak turizme kazandırılması gerekmektedir.

Foto 3.4 Yörük Türkmen Müzesi İç Görünüm, 14.05.2018.

3.3. Çok Amaçlı Çekim Alanları

3.3.1. Kongre ve Toplantı Turizmi

Kongre ve toplantı turizmi günümüzde artan konferans ve kongreler sonucu ortaya çıkmış bir turizm kolu olup alt yapı bakımından (Kozak vd., 2018: 31) uygun imkanlara sahip yerlerden birisi Serik İlçesi'dir. İlçe sınırları içerisinde Belek ve Kadriye'de yer alan oteller kongre ve toplantı turizmine ev sahipliği yapmaktadırlar. İklim koşullarının uygunluğu, hava ve kara yolu ile ulaşım kolaylığı yanında her türlü imkana sahip otellerin varlığı gibi nedenler bu bölgenin kongre ve toplantı için tercih edilmesinin başlıca nedenidir. Kongre ve toplantı için gelenler aynı zamanda deniz, kum ve güneşten faydalanırlarken tarihi zenginliklerin bulunduğu yerleri gezme imkânına da sahiptirler. Böylece belirli bir görev için gelenler aynı zamanda tatil yapma fırsatına da sahip olmaktadır. Kongre turizminin önemi, Habitat II'nin İstanbul'da yapılmasıyla ortaya çıkmıştır. İlçe'nin sahil bölgesinde bulunan lüks otellerde her yıl çok sayıda ulusal ve uluslararası kongre ve toplantılar düzenlenmektedir (<http://www.serik.gov.tr/kongre-ve-toplanti-turizmi>, erişim tarihi: 16.05.2018).

3.4. Etkinliğe Dayalı Çekim Alanları

3.4.1. Yayla Turizmi

Yayla kavramı ile ilgili çok sayıda tanım yer almaktadır. En geniş anlamıyla yayla konargöçer kitle ile köylülerin yaz dönemindeki ekonomik faaliyet alanıdır. Aynı zamanda

kasaba ve şehirlerdeki insanların yazın dinlenmek için gittikleri yerlerdir (Tunçdilek, 1967: 137; Alagöz, 1993: 1-2; Somuncu, 2005: 21-24).

Doğallığı bozulmamış ortam ve çevrenin insanı etkileyen manzaraları ve sıcak yaz günlerinde ferah bir ortam sunması ile yaylalar yeni bir farklı yaşam alanının oluşmasını sağlamıştır. Serik İlçesi sınırları içerisinde Kısık, Nanalı (Naneli), Ovacık, Sanlı, Kavacık, Kıçalı ve Pınargözü yaylaları yaylacılık amacıyla kullanılan alanlardır. Serik halkının çoğunluğu Isparta sınırları içerisinde bulunan Anamas yaylalarına ve Beyşehir tarafında bulunan yaylalarda yazı geçirmektedir. Anamas yaylalarında yazlayanların çoğunluğunu 1990'lı yıllara kadar hayvancılıkla uğraşan Yörükler oluşturmaktadır. Günümüz itibariyle bu yaylalara gidenlerin çoğunluğu hayvancılık yapmamakla birlikte yaz sıcaklığının etkisinden kurtulmak amacı ile yaylaya gitme alışkanlığını devam ettirenlerdir.

İlçe merkezine yaklaşık 50 km uzaklıkta, yaz döneminde yaylacılık faaliyetlerinin yoğun olduğu Kıçalı Yaylası bulunmaktadır. Bozburun Dağı'nın batısında bulunan Pınargözü 2011 yılında yaşanan sel felaketine kadar en çok tercih edilen yaylalardan birini oluştururken bu doğal afetten sonra eski önemini kaybetmiştir.

Serik Yöresi'ndeki yaylalar bozulmamış doğal özellikleri ve devam eden yöre kültürü, birçok bitki ve hayvan türünü barındıran doğası, verdiği huzur ve birçok doğal özelliği ile alternatif turizm alanlarından biri olmaya adaydır. İlkbahardan itibaren Yörükler hayvanlarını otlatmak için Toros dağlarının üzerindeki yaylalara çıkmaya başlarlar. Akdeniz sıcaklıklarının etkili olduğu yaz aylarında çevre yerleşmelerden serin yaylalara çıkışlar giderek hızlanır. Yayla etkinlikleri, yayla kültürü ve bozulmamış doğada yaşamak, diğer insanların da ilgisini çekmiş ve bu yaşam tarzına katılmalarını sağlamıştır. Bunun sonucunda da yayla turizmi şeklinde bir turizm çeşidi ortaya çıkmıştır. Doğal ve kırsal kültürel değerlerin büyük bölümünün varlığını canlı olarak sürdüren Serik Yöresi yayla turizminin geliştirilmesi açısından önemli bir konumdadır (<http://www.serik.gov.tr/yayla-turizmi>, erişim tarihi: 26.05.2018).

3.4.1.1. Kıçalı Yaylası

Kıçalı Yaylası, Serik İlçesi'nin kuzeybatısında Toros dağları üzerinde, Ovacık Dağı'nın batısında, Bozburun Dağı'nın güneydoğusunda, Yumaklar Mahallesi'nin doğusunda yer alır (Foto 3.5). Yaylaya Töngüşlü'den Kaşıkçı istikametinde hareket edilerek 19 km sonra ulaşılmaktadır. Yayla yolu üzerinde maki bitki topluluklarını görmek mümkündür. Yükseldikçe makiler arasından Antalya ve deniz manzarası ayaklar altında kalmaktadır. Açık havada net bir şekilde görülebilen manzara, foto safari için elverişli yerlerdendir.

İlkbaharda yaylaya ulaşıldığı zaman ilk karşılaşılan başıboş dolaşan katır, at ve eşeklerdir. Bunlar civar köylerin bir kısmı kullanılmayan bir kısmı da ihtiyaç olduğu zaman yayladan götürülen diğer zamanlarda tekrar yaylaya bırakılan binek ve yük hayvanlarıdır. Vadi içerisinde yer alan yaylanın güneyinde kaynak sularının önünün kapatılması ile oluşturulmuş küçük bir gölet bulunmaktadır (Foto 3.5).

Foto 3.5 Kıçalı Yaylası Göleti, 05.05.2018.

Gölet ile su kaynakları arasında bulunan menderesler dikkat çekicidir. Gölet'in doğu tarafında kayanın dibinden çıkan karstik kaynağın borulara alınarak yapıldığı bir çeşme yer alır. Bu çeşme yaylanın en gür suyunu oluşturmaktadır. Çeşme çevresinde yer alan söğüt ve kavak ağaçlarının gölgesi gününbirlikçilerin uğrak yerlerindedir. Çeşmenin batısında bulunan düzlükte yazlık olarak kullanılan çok sayıda çardak bulunmaktadır (Foto 3.6; Foto 3.7).

Çardaklar tahtadan yapılmış yerden bir iki metre yükseklikte, üzerleri de kiremit ya da çinko saç ile örtülmüş, kışın kardan yıkılmaması için eğimli çatı sistemi kullanılarak yapılmıştır. Yaklaşık olarak 50 civarında çardak bulunmaktadır. Çardakların tam orta kısmında betonarmeden yapılmış üzeri kiremit ile örtülü bir cami vardır. Yaylada sürekli bir yerleşme yoktur. Yaylaya Mayıs ayında ilk çıkanlar, hayvancılıkla uğraşanlardır. Geçmişte hayvancılık için çıkılan yayla günümüzde daha çok sahilin sıcağından kurtulmak için gidilen sayfiye amaçlı bir yer haline gelmiştir. Yaylanın kuzey tarafında eski bir mezarlık ile mezarlığın batı tarafındaki tepe üzerinde eski bir yerleşim yeri kalıntısı da bulunur (Foto 3.6).

Bitki örtüsü olarak ardıç, karaçam, katran, pırnal meşesi, kermez meşesi ve yabani alıç yaylada görülen bitki türlerini oluşturmaktadır.

Foto 3.6 Kıçalı Yaylası, 05.05.2018.

Foto 3.7 Kıçalı Yaylasında Cami ve Çardakların Tepeden Görünümü, 05.05.2018.

Çoğunluğu asfalt yoldan oluşan yayla yolunun az bir kısmı stabilize yoldur. Yolu ve suyu bulunan yaylanın elektriği yoktur. Yüksekçe vadi içerisinde yer alan yaylada rüzgar daima eser. Çardakların ve caminin çatısına bakıldığı zaman rüzgar etkisine karşı önlem olarak kiremitlerin uçmasını engellemek amacıyla konulmuş çok sayıda taş göze çarpılmaktadır.

Serik İlçesi'ne yakın olan yaylanın turizm açısından değerlendirilmesi gerekmektedir. Yayla etrafında yer alan dik, sarp kayalıklar dağcılık ve tırmanış için uygun yerlerdir. Yine yaylanın tamamı kamp için son derece elverişlidir. Yaylada son bulan kara yolunun bağlantısı yaylanın kuzey taraflarından başka bir yola bağlanarak safari amaçlı kullanılabilir. Bu ve benzeri özelliklere sahip olan yayla Serik İlçesi'nde yaylacılık alanında gelişmeye elverişli yayla konumundadır.

3.4.1.2. Ovacık Yaylası

Ovacık Yaylası, Serik İlçesi'ne 36 km uzaklıkta olup Serik'ten itibaren yükseğe doğru çıktıkça maki bitki topluluğu arasında gidilen etkileyici bir manzaraya sahiptir. Ormanların kapladığı yaylanın etrafı dağlarla çevrili çanak şeklindedir. Yayla bakir bir alan olup kamp yapmak için uygun olduğu gibi kale kalıntıları bulunan yayla günübirlik gezilebilecek şekilde turizme kazandırılabilir (http://seyahat.buneki.org/Serik_Ovac%C4%B1k_Yaylas%C4%B1/, erişim tarihi: 26.05.2018).

3.4.2. Yön Bulma (Oryantiring)

Günümüzde yoğun iş temposu, kentin boğucu ve kirli havası insanları doğa sporlarına yöneltmiştir. Günlük yaşamın stresinden uzaklaşarak doğayla iç içe olma isteği her geçen gün artmaktadır. Koşarak Yürüyerek Yön Bulma (Oryantiring) her türlü arazide yapılabilen, katılanların bulmaları gereken noktaları harita ve pusula yardımı ile en kısa zamanda bulmaya çalıştığı bir doğa sporudur. Bedensel ve zihinsel çalışmanın bir arada yürütüldüğü oryantiring son zamanlarda gelişme gösteren spor aktivitelerindedir. Gebiz Mahallesi'nin Abbaslar mevkiinde, Uluslararası Oryantiring Günleri yarışmalarının düzenlendiği bir yön bulma parkuru mevcuttur (www.serik.gov.tr/avcılık, erişim tarihi 22.05.2018).

3.4.3. Avcılık

Türkiye'nin sahip olduğu coğrafi yapısı, flora ve fauna zenginliği av turizminin gelişimine elverişli olmasını sağlamıştır. Antalya, 10.600'den fazla kayıtlı avcı sayısı ile Türkiye'nin ilk sıralarında yer alır. Akdeniz'de 22 km kıyı şeridinde sahip Serik'te balıkçılık turizm gelişmeden önce önemli bir geçim kaynağını oluşturmaktayken kıyıda çoğalan turistik tesislerle birlikte geçimini balıkçılıktan sağlayanlar turistik balıkçılık ve yat turizmine yönelmişlerdir. İlçe'de deniz balıkçılığı, tatlı su balıkçılığı ve kara avcılığı yapılmaktadır. Kıyılarda olta balıkçılığı, dalarak balık yakalama ve tekne balıkçılığı yaygındır. Teknelere

rehberler eşliğinde turistlere balık avcılığı da yaptırılmaktadır (www.serik.gov.tr/avcilik, erişim tarihi: 22.05.2018).

Foto 3.8 Boğazkent Balıkçı Barınağı, 14.05.2018.

Serik’te kara avcılığı yapan avcı sayısı daha fazladır. Avcılık ile ilgili usul ve esaslar dâhilinde yerli ve yabancı avcılar avlanmaya açık alanlarda av yapabilmektedir. Av turizmi, Orman ve Su İşleri Bakanlığı Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü tarafından belirlenmiş esaslarla yürütülür. Av sezonunun açılmasıyla üveyik, bıldırcın, çulluk ve ördek ilçede en fazla avlanan av hayvanlarını oluşturmaktadır. Gebiz Akçapınar’da Uçan şelaleleri çevresi, Yumaklar, Etlar ve Haskızılören, devlet avlağı haline getirilmiş olup bu yerlerde rehberler öncülüğünde turistik yaban domuzu avcılığı yaptırılmaktadır. Etlar ve Haskızılören sınırlarındaki Bozburun Dağı’nda yaban keçisi bulunmaktadır. Yaban keçisi avcılığı yapabilmek için milli parklara ücret ödenmek zorunludur (www.serik.gov.tr/avcilik, erişim tarihi: 22.05.2018). Avlanacak olan yaban keçileri milli parklar tarafından sayımları yapılarak belirlenmektedir. Av ise rehberler öncülüğünde yapılmaktadır (Hadimli ve Çetin, 2008: 11-14).

Türün devamlılığı açısından bu alanlardaki az sayıda olan yaban keçisi avcılığı yasaklanmalı ve kaçak avcılığın önüne geçilip bu türün üremesi sağlanarak sayısı arttırılmalıdır. Öte yandan ilçede uygun koşullara sahip yerlerde özel avlaklar oluşturularak av turizmi geliştirilebilir.

3.4.5. Safari

Serik İlçesi'nde, arazi araçları ve ATV'lerle gezip görülebilecek, adrenalin yaşanacak alanlarda safari ile zorlu parkurlarda heyecan dolu, doğa ile iç içe olup ormanlıklar arasındaki yollardan geçerek temiz havada seyahat etmek gibi faaliyet alanları da bulunmaktadır. İlçe'de zengin bitki örtüsü ve hayvan çeşitleri, köy yaşamı, fotoğraf çekmek için değişik manzaralar, tarihi yapılar gibi pek çok zenginlikler yer almaktadır. İlçe sınırları içerisinde yer alan Gebiz Mahallesi'nde Jeep ve ATV'lerle günübirlik olarak macera amaçlı safariler yapılmaktadır.

3.4.5.1. Atv Safari

ATV, dört tekerlekli üstü açık, arazi şartlarına uyumlu küçük arazi aracıdır. Kelime anlamı her koşulun aracı anlamında kullanılan "All Terrain Vehicle" kelimelerinin baş harflerinin kısaltması ile ATV olarak kullanılmaktadır (<https://www.frmtr.com/outdoor-hobiler/4238232-atv-nedir.html>., erişim tarihi: 04.05.2018). ATV'ler ile zorlu arazi şartlarında heyecan verici sürüşler yaşanmaktadır. Sürüş parkurlarının en uzununu Gebiz'de bulunmaktadır. Belek ve çevresindeki otellerden turistler transfer araçları ile Gebiz Karapınar mevki, Kömür Ocağı'nda yer alan tesise getirilmektedir. Turistlere tesiste tüm imkânlar sağlandıktan sonra safariye katılacak olanlara güzergâh boyunca karşılaşılabilecekleri durumlar anlatılıp 10-15 dakikalık deneme sürüşleri yaptırılmaktadır.

Foto 3.9 Atv Safari ve Doğal Yaşam Alanı

Kaynak: Can, 08.07.2015.

Deneme sürüşleri başarı ile tamamlandıktan sonra tura çıkılabilmektedir. Eğer deneme sürüşleri başarısız olursa tur deneyimli bir rehber eşliğinde tamamlanabilmektedir. Ciddi bir rahatsızlığı olmayan ve 8 yaşından büyük herkes safariye katılabilmektedir. Güvenlik önlemi açısından kask, dizlik ve gözlük takmak zorunludur. Motosiklet kullanabilmek için 18 yaş sınırı bulunmaktadır. Safari yaparken aynı zamanda çevrede bulunan bitki ve hayvanları da gözlemlemek mümkündür.

Foto 3.10 Atv Safari ve Adrenalin

Kaynak: Can, 08.07.2015.

Sulama kanallarının bulunduğu güzergahta rehberler turistlerin üzerine kovalarla su serperek daha çok macera yaşamalarını sağlamaktadırlar.

Gebiz Kurucaen mevkiinde bulunan 30 km'lik sulama kanallarının geçtiği çamurlu ve su dolu yollar takip edilerek Araplar mevkiinden sonra Bülbüller arası ofroad arazilerinden geçilip, Bülbüller mevkiinde bir köy evinde 15 dakikalık ihtiyaç molası verilmektedir. Buradan Kır mevkiindeki tozlu yollar takip edilerek Ağalar rampasından aşağıya inildikten sonra sağa doğru dönülüp Beşkonak Restaurant geçildiği gibi Çığırın Çayı'nda yarım saatlik yüzme molasından sonra tesise dönmektedir. Bu güzergah 20 ATV ile yaklaşık iki buçuk saatte tamamlanmaktadır. Günde ortalama 3-5 tur yapılabilmektedir. Bir de Uçansu şelalelerinin bulunduğu alanda yapılan parkur bulunmaktadır. Bu parkura daha çok özel müşteriler götürülmektedir. Akçapınar Mahallesi'nin batısında bulunan çıkış noktasından hareketle dere yatakları takip edilerek 25 km'lik bir parkur tamamlanmaktadır. Bu safari

grubunu oluşturan turistler daha çok Rus, Arap, Avrupa kökenli turistlerden oluşmaktadır (Can, 02.04.2018).

Safari parkurları üzerinde yer alan tarihi mekânlar ve endemik bitki türleri belirlenerek safari turları daha ilgi çekici hale getirilebilir.

Foto 3.11 Gece Yapılan Atv Safari

Kaynak: Can, 08.07.2015.

3.4.5.2. Jeep Safari

İlçe içerisinde kıyı kesimler haricinde iç bölgelerde yer alan tarihi mekanlar ve doğal güzellikler daha çok Jeep Safari grupları ile gezilmektedir. Jeep Safari başlangıç noktası Gebiz Mahallesi'nde yer alan Beypınarı Alabalık Çiftliği'dir. Otellerden transfer araçları ile getirilen turistlere zorlu arazi şartları hakkında gerekli bilgilendirme yapıldıktan sonra tura çıkılmaktadır. Eğer turistler otellerden transfer araçları değil de jeeplerle alınmış ise otelden itibaren güzergâh üzerinde görülebilecek Sillyon Antik Kenti gibi yerler gezdirilmektedir. Beypınarı, Hacılar mevki geçildikten sonra Tıbıklar mevkiinde yer alan taş evler görülüp, Yazlar mevkiinde mola verilmektedir. Bu molada Antalya manzarası deniz ile birlikte açık havada net bir şekilde görülebilmektedir. Etkinlik boyunca tozlu, sulu ve çamurlu yollar kullanılarak turistlere safari heyecanı yaşatılmaktadır (Can, 02.04.2018).

Manzara fotoğrafları çekildikten sonra güzergâha devam edilerek Çokmezar yakınlarında bir köy evinde çay molası verilmektedir. Turistlere bitki çayı ikram edildikten

sonra harekete geçilerek Bodrum Kayası'na varılıp Pednelissos Antik Kenti, Uçan 1 Şelalesi ve Kral Havuzu görülmekte; isteyen suya girebilmekte isteyen de doğal manzara fotoğrafı çekmektedir. Antik kentin hemen eteğinde bulunan köy hayatı ile iç içe olan Hocanın Yeri'nde verilen moladan sonra dağ yolları kullanılarak Uçan 2 Şelalesi'ne inilmektedir. Uçan 2 Şelalesi'nde yaklaşık bir saatlik molanın ardından dönüşe geçilerek Çığırgan Çayı kenarındaki Beşkonak Restaurant'ta yemek yenildikten sonra otellere dönülmektedir (Can, 02.04.2018).

Foto 3.12 Jeep Safari ve Doğal Ortam

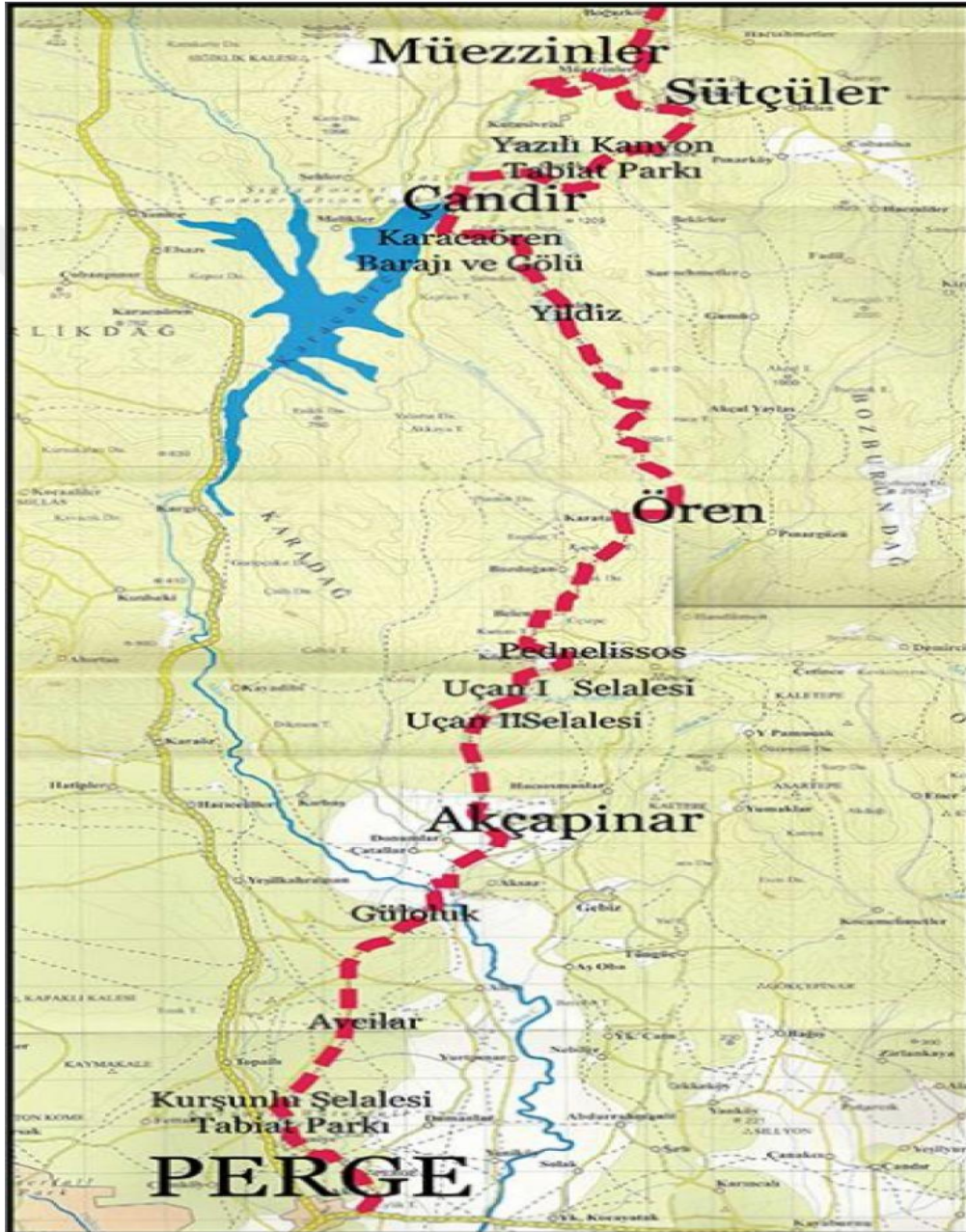
Kaynak: Can, 10.06.2014.

3.4.6. Antik ve Tur Amaçlı Kullanılan Yollar

3.4.6.1. Antik ST. Paul Yolu

S.T Paul Yolu'nun büyük bir kısmı ilçe sınırları içerisinde geçmektedir. Başlangıç yeri Perge olan yol, Aksu Çayı takip edilerek Akçapınar Mahallesi'ne ulaşılmaktadır. Yaklaşık olarak 26 km olan bu yol yürüyüş ile 8 saat sürmektedir. Akçapınar'dan hareket edilerek Uçan 2, Uçan 1, Kral Havuzu ve Uçan şelalelerini oluşturan su kaynaklarının çıktığı yer, Pednelissos Antik Kenti ve Ören'e varılmaktadır. Ören'den sonra Bucak sınırlarına doğru yol devam etmektedir. 2004 yılında Kate Clow tarafından tasarlanarak açılan yol, Türkiye'nin ikinci en büyük yürüyüş parkurudur. Parkurun toplam uzunluğu 500 km'dir. Bu yolun tamamını yürüyebilmek için harita ve konum belirten cihaz kullanmak gerekmektedir. Yol Hristiyanlığı yaymak için Tarsus'lu Aziz Paulus'un Anadolu'daki misyonerliği için önemli bir yoldur (Kulözü, 2009:51; <http://www.serik.gov.tr/st-paul-yolu>, erişim tarihi: 15.05.2018).

Bu yolun ilçe sınırları içerisinde kalan Akçapınar ve Ören arasındaki bölümü yön levhaları ve kırmızı beyaz boya ile taşlar üzerine işaretlenmiş durumdadır. Çok sayıda yerli ve yabancı turist tarafından bu güzergâh kullanılmaktadır. Uçan şelaleleri ile Pednelissos arası dağcılar ve yürüyüş grupları tarafından sıkça kullanılmaktadır. Şelalelerin doğal güzelliklerini görmek ve Bodrum Kaya eteğindeki tarihi yapıları gezmek için bu bölüm yürüyüş yolunun en hareketli yerini oluşturmaktadır.

Harita 3.1 St. Paul Yolu Rotası

Kaynak: SNİPR., 2015: 42.

3.4.6.2. Bisiklet Yolu

Gebiz Kültür ve Turizm Koruma ve Gelişim Bölgesi Planı'nda çoğunluğu ormanlık alanlar içerisindeki patika yollardan, vadi tabanları, tepelikler, hafif dalgalı yer şekillerine sahip alanlardan oluşan 18 km'lik bisiklet yolu düzenlenmiştir (GNİPAR., 2016: 17). İlçe'deki Uçan şelaleleri yolu, Aksu Çayı kıyıları ile Çığırın Çayı, Değirmenburnu, Yıkık Cami, Susam Ambarı, Ağalar mevkii takip edilerek bisiklet turları yapılmaktadır. Arazi şartları dağ bisikletleri ve bisiklet ile gezmeyi sevenler için uygun imkanlar sunmaktadır (Can, 02.04.2018).

3.4.7. Kano

İlçe'de bulunan Acısu Deresi'nde yapılan kano turları, yerli ve yabancı tatilcilerin ilgi odağı haline gelmiştir. Daha çok Avrupalı turistlerin rağbet ettiği kano turları, önce kürek çekme ve kanoda denge eğitimi ile başlamaktadır. Bu eğitimi alan yerli ve yabancı turistler, rehberler eşliğinde Beşgöz Köprüsü'nün 100 m güneyinde bulunan tesisten başlayarak Acısu Deresi'nin denize döküldüğü yer arasında kano turları yapmaktadır (<http://www.serik.gov.tr/kano>, erişim tarihi: 21.05.2018).

Foto 3.13 Acısu Çayı Üzerinde Yapılan Kano Yarışı

Kaynak: Oruç, 20.05.2018.

Yine bu tesisin bulunduğu yerde kano yarışları düzenlenmektedir. Acısu Deresi'nin akış hızı fazla olmadığı için kanolar kürek yardımıyla hareket ettirilirken, Köprüçay üzerinde yapılan kano da kürekler daha çok yönlendirme işlevi görmektedir.

3.4.8. Rafting

Raft adı verilen küçük botlarla yapılan rafting, akarsu sporlarının en çok ilgi gören dalıdır. Başlangıçta askeri amaçlarla kullanılan bu botlar zamanla sportif amaçlı kullanılmaya başlanmıştır. Böylece rafting sporu ortaya çıkmıştır. Raftingde, 6 ya da 8 kişilik botlarda sporcuların hepsi kürek çekerler. Botun arka kısmında deneyimli bir rafting sporcusu olan rehber bulunur ve bu rehber sporcuları yönlendirir. Rafting sporunda amaç macera yaşamak olmakla birlikte üzerinde bulunulan bota, kürekler yardımıyla yön verilir. Türkiye rafting için son derece uygun akarsulara sahiptir. Özellikle bahar aylarında dağlardaki karların erimesi ile birlikte akarsuların akış hızı da artar ve rafting sporu açısından ideal bir ortam sağlar. Rafting sporu elverişli olduğu sürece her akarsuda yapılabilir. Bu sporu düzenleyen tur şirketleri, sporun yapılabilmesi için her türlü ekipmanı sağlamakla yükümlüdür (Sağdıç ve Bozyiğit, 2008: 27).

İlçe'nin doğu sınırını oluşturan Köprüçay üzerinde yaklaşık altı aylık bir süre zarfında rafting yapılabilmektedir. Kaynak sularının çıktığı tarihi köprünün bulunduğu yerden başlayan rafting, çayın aşağı taraflarında suyun dağıldığı, botun hareketine engel teşkil eden yerlere kadar yapılabilir (Foto 3.14).

Foto 3.14 Köprüçay'da Mola Yerinde Rafting Grubu

Kaynak: Dallas Rafting, 23.04.2016.

Raftinge başlayacak sporculara önce can yeleği ve kask verilir. Su soğuk olduğu için tura en erken saat 10.00'da başlamak mümkündür. Rehber tarafından tur boyunca uyulması gereken kurallar anlatıldıktan sonra raftinge başlanabilir. Kürek çekme, botu iyi yönetme ile başka bottakilere su serpmek suretiyle maceralı bir tur yapılmaktadır. Belirli yerlerde yüzme

molarlarıyla birlikte tur tamamlanmaktadır. Çok sayıda yerli ve yabancı turistini ilgisini çeken rafting, Serik ve Manavgat ilçeleri arasındaki Köprüçay'da yapıldığı için her iki ilçenin turizm faaliyeti açısından da önem taşımaktadır.

3.4.9. Golf Turizmi

Alternatif turizm türü olan golf turizmi, turizm faaliyetlerinin çeşitlenmesi ve turizm sezonunun uzatılması açısından önemli bir turizm koludur. İlçede yer alan Belek mevkiinin 1984 yılında Turizm Merkezi ilan edilmesiyle uygun yeryüzü şekilleri, ulaşım kolaylığı ve iklim özellikleri ile golf alanları büyük gelişme göstermiştir (Çakıcı, 2002: 3). Türkiye'nin ilk golf tesisi Belek'te 920 dönüm arazi üzerinde kurulmuş olup 1994'te hizmete açılmıştır. Uluslararası turnuvalara uygun olarak 9 delikli akademi sahası, 18 delikli şampiyona sahası olmak üzere toplam 27 delikli bir tesisten oluşmaktadır (Öztürk, 2010: 66).

Belek Turizm merkezinde 26 tane golf sahası bulunmaktadır. Bu golf sahalarının su ihtiyacı Aksu Çayı kenarında BATEM'in bulunduğu yerdeki su kuyularından sağlanmaktadır.

Foto 3.15 Belek Golf Sahası ve Golf Oyunu, 14.05.2018.

Golf turizmi son yıllarda gelişme göstermiş doğa yönelimli bir spor dalıdır. Türkiye'nin sahip olduğu iklim koşulları sayesinde yaklaşık on ay boyunca golf sporu yapılabilmektedir. Golf sporu Türkiye'de hala gelişme aşamasındadır. Türkiye Golf Federasyonu verilerine göre 2018 yılında Türkiye'de 18 adet golf tesisi bünyesinde toplam 36 golf sahası bulunmaktadır. Antalya Türkiye'nin en büyük golf merkezi konumunda olup bu tesislerden 11 tanesi 26 saha ile Serik İlçesi içerisindeki turizm alt yapısı ile dikkat çeken Belek'te yer almaktadır (Tablo 3.1).

Tablo 3.1 2018 Yılı Türkiye’de Bulunan Golf Tesisleri

Tesisin Bulunduğu Yer	Tesisin Adı	Saha Sayısı
Antalya	Antalya Golf Club	2
Antalya	Carya Golf Club	1
Antalya	Cornelia Golf Club	3
Antalya	Gloria Golf Resort	6
Antalya	Kaya Plazza Golf Club	1
Antalya	Lykia Links	1
Antalya	Montgomorie/Maxx Royal Golf Club	1
Antalya	National Golf Courses	4
Antalya	Robinson Nobilis	1
Antalya	Sueno Golf Club	2
Antalya	Titanic Golf Courses	4
İstanbul	Kemer Golf & Country	2
İstanbul	Marmara Golf Kulübü	2
Bodrum	Bodrum Golf Kulübü	1
Bodrum	Regnum Golf Country	1
Aydın	Kuşadası İnternational Golf	1
Ankara	Ankara Golf Kulübü	2
Samsun	Samsun Büyükşehir Belediyesi Golf Kulübü	1
Toplam		36

Kaynak: yigm.kulturturizm.gov.tr/TR-10161/golf-turizmi.html, erişim tarihi: 28.11.2018.

Uygun iklim koşullarına rağmen Türkiye, golfte Avrupa’nın gerisinde bulunmaktadır. Türkiye’de en fazla golf tesisi ile sahanın bulunduğu Antalya’nın rakipleri, Avrupa’nın golf alanında ün yapmış olan Portekiz’de Algarve ile İspanya’da Costa Del Sol’dur. Her iki ülke de golf yapılan yerlerin alansal büyüklüğü ve sahil şeridi Antalya’nın yarısı kadar olmasına rağmen saha sayısı olarak Antalya’dan fazladır (GNİPAR., 2016: 10).

Tablo 3.2 2016 Yılı Örnek Ülkelere Göre Golf Sahası Sayısı

Golf Alanları ve Ülkeler	Golf Sahası Sayısı
Costa Del Sol (İspanya)	70
Algarve (Portekiz)	37
Türkiye	36

Kaynak: GNİPAR., 2016: 10; yigm.kulturturizm.gov.tr/TR-10161/golf-turizmi.html, erişim tarihi: 28.11.2018.

Belek'te 2000 yılında yaklaşık 120.000 olan golf oyun sayısı 2011-2014 yılları arasında 500.000'i aşmış durumdadır. Yoğun olarak golf yapılan bir golf sahasında günde ortalama 200 ile 250 golfçü oyun oynamakta ve kişi başı 100 ile 150 dolar ücret ödenmektedir. Buna göre bir golf sahasının yıllık getirisi 7.500.000 doları bulmaktadır. Belek'te 2015 yılında bir golf sahasında günde ortalama 84 oyun oynanırken; 200 ile 250 arası golfçü oyun oynadığı gibi golf oynayanların çoğunluğunu yabancılar oluşturmaktadır (GNİPAR., 2016: 10-11).

Foto 3.16 Belek'te Balıkçı Barınaklarından Golf Sahası'nın Görünümü, 14.05.2018.

Golf, pahalı bir spor olduğu için henüz yerli halk tarafından talep görmemektedir. Kıyıda golf sahalarının taban suyunu olumsuz etkilediği düşüncesiyle yeni bir golf sahası kurulmasına sıcak bakılmamakta ve yeni kurulacak olan golf sahalarının kıyıdan uzak iç bölgelerde kurulması planlanmaktadır. Gebiz Kültür ve Turizm Koruma ve Gelişim Bölgesi, yeni yapılabilecek golf sahaları için önemli bir turizm alanı olarak düşünülmektedir. Böylece

kıyıdaki belirli dönemleri kapsayan turizm faaliyetleri kıyı gerisine taşınarak turizm döneminin uzatılmasına ve yılın on iki ayına yayılmasına imkan verebilir (GNİPAR., 2016: 11).

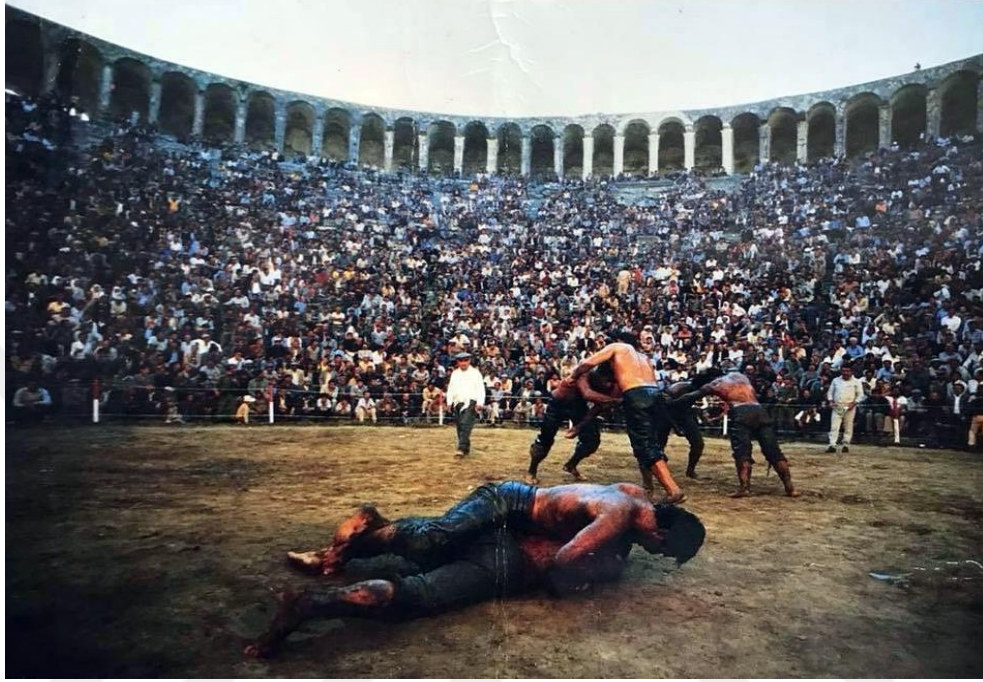
Golf sahalarının turizm açısından getirisinin yüksek olması yanında çevre üzerinde olumsuzlukları da bulunmaktadır. Bu olumsuzluklar iyi analiz edilerek yeni golf sahaları yapılabilir. Sahaların sulanması için fazla miktarda suya ihtiyaç duyulduğundan taban suyu aşırı şekilde kullanıldığı zaman su seviyesi alçalmakta ve böylece golf sahası yakınlarında bulunan tarımsal faaliyetlerde kullanılan sondaj kuyularının su seviyesi düşmektedir. Golf sahalarındaki çimlerin ilaçlanması ve gübrenmesiyle oluşan kalıntıların taban suyuna karışması canlılar üzerinde olumsuz etki yapmaktadır. Yeni kurulacak bir tesis için öncelikle zemin etüdü, arazi çalışması, çevreye katkıları yanında verebileceği olumsuzluklar iyi analiz edilmelidir. Su isteği az olan çim türleri kullanılmalı, kullanılan su golf sahalarındaki gölcüklerde toplanarak arıtılmalı ve tekrar kullanılabilenlidir (GNİPAR., 2016: 15-16).

3.4.10. Güreş

Serik çevresinde çok ayrı bir yeri ve önemi olan güreş çok eski tarihlerden beri yapılan bir spor dalıdır. Karakucak, minder güreşi, yağlı güreş gibi değişik türleri olan güreşin Serik İlçesi'nde en fazla yapılanını yağlı güreş oluşturmaktadır (Selekler, 2011: 176-178). Yakın zamana kadar Aspendos Tiyatrosu'nda da yağlı güreş organizasyonları yapılmıştır. Pehlivanlar Diyarı olarak anılan ilçede çok sayıda pehlivan bulunmaktadır. İsmail Ogan gibi minder güreşinde olimpiyat şampiyonu bir güreşçinin bulunması güreşe verilen önemi daha da arttırmıştır. İsmail Ogan yanında çok sayıda güreşçi milli sporcu unvanını almıştır. Yağlı güreşte Serik ve çevre mahallelerde ün yapmış pehlivanlar olarak Eskiyörük'ten Etyemez, Yanköyden Galip Pehlivan ve Ayhan İnce, Alacamili Boztülü, Çanakçı'dan Şefik Pehlivan ve Aziz Pehlivan, Karakoyunlu Alyanak (Mustafa Zeybek), Hacı Pehlivan ve Kara Yusuf Pehlivan, Kayaburnu'ndan Muharrem Kurt ve İsmail İltar, Burmahancı'dan Veli Pehlivan, Töngüşlü'den Derviş Pehlivan olmakla birlikte günümüz başpehlivanlarından Osman Aynur, Mehmet Selvi, Mustafa Kemal Karaboğa, Cengizhan Şimşek, Hüseyin Demir gibi pehlivanlar ilçenin yetiştirmiş olduğu başpehlivanlardandır (Güçlü, 2000: 55-56).

Güreşçilerin kispet giyip, vücutlarına yağ sürerek yeşil çayırlarda kol bağladıkları yağlı güreşte yeniş, rakibin sırtının yere getirilmesiyle son bulur. Eğer normal süre içerisinde yeniş olmazsa hakem heyetinin kararı ile 5 dakikalık molanın arkasından puanlama güreşine geçilir.

Geçmişten günümüze ilçede yaygın olan güreş, eskiden köy düğünlerinde, sünnet düğünlerinde ve şenliklerde yapılırken günümüzde Yağlı Güreş Organizasyon Komitesi'nin belirlediği tarihlerde düzenlenmektedir. Yine bazı şenlikler ile milli bayramlarda okullarda öğrenciler arası yarışma olarak da organize edilmektedir.

Fotoğraf 3.17 Aspendos Tiyatro Sahnesi'nde Yağlı Güreş Müsabakaları

Kaynak: Anonim.

Serik Belediyesi'ne ait güreş takımı bulunmaktadır. Bu takım hem minder hem de yağlı güreş dallarında sporcu yetiştirmektedir. Minder güreşçileri milli mayo giyebilmek için mücadele ederken, yağlı güreş yapan pehlivanlar Kırkpınar, Elmalı ve Kumluca gibi büyük güreş etkinliklerinde dereceye girebilmek için mücadele vermektedir. Yağlı güreşin en büyük sorunu yeterince mali destek görememesidir. Geleneksel bir spor olan yağlı güreşin yaşatılması için güreşe ve güreşçiye verilen değerin artırılması ve aynı zamanda Serik'te yaygınlığı ve turizm alanı ile iç içe olmasından dolayı gösteri şeklinde güreş müsabakaları düzenlenerek turistlerin ilgisi çekilebilir.

SONUÇ

Serik İlçesi, deniz, kum ve güneş gibi turizm kaynakları dışında kırsal turizm potansiyeli yüksek olan bir alanı kapsamaktadır. Alternatif turizm arayışları ile deniz turizmi dışına çıkılarak Serik'te turizm daha fazla canlandırılabilir. İlçe'de en fazla turizm etkinlikleri deniz turizmi ve kıyı bandında yer alan tarihi öneme sahip yerlerde yapılmaktadır.

Turizm kaynakları bakımından iç bölgelerin zenginlikleri turizmden beklenen payını alamamaktadır. Kırsal turizmden mahalleler yeterince yararlanamamaktadır. Bunun nedeni halkın tarımsal faaliyetleri turizmden daha önemli görmesiyle açıklanabilir. Turizm konusunda yeterince bilgi birikimine sahip olmayan halk, turizmden faydalanma konusunda da yeterli bilgiye sahip değildir. Turizm sezonunun kısa olması ve yapılan turizm faaliyetlerinin çoğunluğunu deniz turizminin oluşturması da bu durumun nedenlerindedir. Kimlerle iletişime geçeceklerini ve turizm için neler yapılabileceği konusunda yeterli bilgi birikimi olmayan kırsal bölge halkı turizmden faydalanmanın ancak dil bilme ile sağlanabileceği düşüncesindedir.

İlçe'nin sahil kuşağı yakınlarında yer alan tarihi, kültürel ve doğal güzellikler yanında aynı özellikleri taşıyan değerler kırsal kesimde de yer almaktadır. Burada bahsedilen kırsal bölgeden kasıt ilçenin Toros dağları eteklerinden başlayıp ilçe merkezine en yakın mahallelerini de içerisine alan yerlerdir. Kırsal turizm açısından Serik İlçesi'nin en fazla kaynağa sahip yeri Gebiz ve çevresidir. Bunun için Gebiz ve çevresine turizme yönelik ciddi yatırımlar yapılmalıdır. Böylece kıyıda geçen turizm iç bölgelere kaydırılarak turizm süresi uzatılabilir. Bundan hem yöre halkı hem de ülke ekonomisi fayda sağlayabilir.

Araştırma sahasında yer alan dağlar, yaylalar, akarsular, şelaleler, yer şekilleri, doğal bitki örtüsü içerisindeki endemik türler, milli parklar, zengin kültürel değerler, tarihi yapılar ve hâlâ yörede devam eden Yörük yaşamı gibi faaliyetler farklı turizm kaynakları ile zengin bir yapı oluşturabilir. Bu kadar zengin kaynağa rağmen turizmden yeterince yararlanılamamaktadır. Turizmde değişen arz talep dengesi iyi planlanarak bu kaynak etkili bir şekilde kullanılmalıdır.

Akdeniz iklim koşullarına sahip Serik, 12 ay boyunca turizm için elverişli koşullar oluşturmaktadır. Kuş gözlemciliği, foto safari, yaban hayatı gözlemi, sportif olta balıkçılığı, bisiklet turu, botanik zenginlikler, kamp ve karavan için uygun alanlar, trekking, dağcılık, antik kentler arasında ve tabiat harikaları çevresinden geçen yürüyüş yolları, ATV ve Jeep Safari yolları ilçenin mevcut turizm alanlarından bazılarını oluşturmaktadır.

Kırsal turizm açısından farklı etkinlikler organize edilerek turizm canlandırılmalıdır. Geliştirilen ve geliştirilecek olan turizm faaliyetlerinde gerçek kırsal yaşamın sunduğu imkânlar doğrultusunda hareket edilerek özgünlük korunmalıdır. İlçe'nin kırsal turizmdeki en büyük eksiği tanıtım yetersizliğidir.

Yine ilçe genelinde turizm faaliyetlerinin arttırılabilmesi için turistlerin ilgisini çeken eğlence mekânları arttırılmalı, konaklama süresi uzatılmalı, turistik yerlerin tanıtımı iyi yapılmalı, kırsal turizmde unutulmaya yüz tutmuş yöresel el sanatları canlandırılmalı, turizm konusunda yerel halk bilinçlendirilmeli ve halka turizmden fayda sağlayabilecekleri vurgusu yapılmalıdır.

Ayrıca kırsal turizm faaliyetleri için uygun olan alanlara ulaşım, elektrik, su, tuvalet ve gerekliyse konaklama tesisleri yapılmalıdır. Özellikle Uçan şelaleleri çevresine en kısa zamanda tesis kurularak gelen turistlere kolaylık sağlanmalıdır. Şelaleler çevresinde eski tesislerden kalan tuvaletler kullanılamaz durumdadır. Bir an önce tesis olmasa bile buralara tuvalet yapılmalı ve günlük tuvalet temizliği ile çevre temizliği sağlanmalıdır.

Zeytintaşı Mağarası da turizm açısından önemli bir yer olmasına rağmen bazı eksiklikleri bulunmaktadır. Çalışan personel sayısı yetersiz durumdadır. Çalışan iki personel ziyaretçilerin ihtiyaçlarının karşılanmasına yetişememektedir. Mağara çevresinde tesis bulunmakta ancak faaliyet göstermemektedir. Bu tesis de en kısa zamanda hizmete geçirilmelidir. Gönüllü olarak kendi imkânlarıyla gelen turistler mağaraya hayran kalmaktadır. Mağara'nın daha fazla turist çekebilmesi için iyi hazırlanmış tanıtım afişleri sahil kuşağındaki otellere dağıtılarak turistlere ulaştırılmalıdır.

Bu tanıtım sadece Zeytintaşı Mağarası ile kalmayıp ilçenin kırsal turizminde yer alan kaynaklarının tamamına yönelik olarak yapılmalı ve buralara acenteler aracılığıyla günübirlik turlar düzenlenmelidir.

Sonuç olarak ilçenin her türlü kaynağının turizme kazandırılabilmesi için öncelikle iyi tanıtımı yapılmalı ve turizm kaynaklarının bulunduğu yerlerde turistlerin ihtiyaçlarını giderebilecekleri tesisler kurulmalıdır. Böylece turizm sezonu uzatılarak sezonun yaz dönemi ile sınırlı kalmasının önüne geçilmiş olacağı gibi küçük ölçekte yöre, büyük ölçekte ülke ekonomisine ciddi bir katkı sağlanabilir.

KAYNAKÇA

- Ak, M. (2008). “20. Yüzyılda Serik’te Yörükler”. *20. Yüzyılda Antalya Sempozyumu*. 22-24 Kasım 2007, Antalya, s. 278-296.
- Ak, M. (2014). “Antalya’da İdari Yapı ve Nüfus (1915)”. *Adalya*, (XVII): 311-349.
- Ak, M. (2015). *Teke Yörükleri (1800-1900)*. Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara.
- Alagöz, C. A. (1993). “Türkiye’de Yaylacılık Araştırmaları”. *Ankara Üniversitesi Türkiye Coğrafyası Araştırma ve Uygulama Merkezi Türkiye Coğrafyası Dergisi*, (2): 1-51.
- Antalya Meteoroloji Bölge Müdürlüğü.
- Antalya Serik Gebiz Kültür ve Turizm Koruma ve Gelişim Bölgesi 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı ve 1/25.000 Ölçekli Nazım İmar Planı Açıklama Raporu.
- Antalya Valiliği, (2004). *Kültür Envanteri (Manavgat – Serik)*. Antalya Valiliği Yayınları, Antalya.
- Arslan, M. B. ve Şahin, H. T. (2016). “Unutulan Bir Orman Ürünü Kaynağı: Anadolu Sığıla Ağacı (*Liquidamber Orientalis* Miller)”, *Bartın Orman Fakültesi Dergisi*, 18 (1): 103-117.
- Atatunç, K. (2007). *Antalya/Belek’te Deniz Kaplumbağası “caretta caretta” (L., 1758) Yaşam Alanları*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ege Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Atayeter, Y. (2005). *Aksu Çayı Havzası’nın Jeomorfolojisi*, Fakülte Kitabevi Yayınları, Isparta.
- Atayeter, Y., Çiloğlu M. H. ve Büyükkal, A. H (2007).“Uçansu Çağlayanları (Gebiz-Antalya)”. *Marmara Coğrafya Dergisi*, (16): 7-22.
- Bulut, İ. ve Fural, Ş. (2018). “Serik Bıçağı’nın Coğrafi İşaret Tescili Kapsamında Değerlendirilmesi”. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (22): 557-580.
- Büyükyıldırım, G. (2001). “Antalya Bölgesi Suları, Tarihsel Su Yapıları Yöre Suları ve Eski Uygarlıklar”, *Türk Akdeniz Belleten 2000*, Antalya Valiliği İl Kültür Müdürlüğü Yayını, Antalya, s. 33-36.
- Can, A. (2 Nisan 2018). Ali Can ile Mülakat. Gebiz Mahallesi’nde Ali Can’ın Evi, Serik/Antalya.
- Ceylan, S. (2007). “Zeyintası Mağarası (Serik- Antalya)”. *Doğu Coğrafya Dergisi*, (18): 223-242.

- Çakıcı, I. (2002). *Golf Sahalarının Çevresel Etkilerinin Belek Örneğinde İrdelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Deniz, İ. (20 Nisan 2018). İsmail Deniz ile Mülakat. Akçapınar Mahallesi'nde İsmail Deniz'in Evi, Serik/Antalya.
- Doğanay, H. (2007). *Ziraat Coğrafyası*, Aktif Yayınevi, İstanbul.
- Doğanay, H. ve Zaman, S. (2016). *Türkiye Turizm Coğrafyası*. Pegem Akademi Yayınları, Erzurum.
- Erol, O. (2004). *Genel Klimatoloji*. Çantay Kitabevi Yayınları, İstanbul.
- Fural, Ş. (2016). *Köprüçayı Havzası'nın (Antalya-Isparta) Jeomorfolojik Özelliklerinin Morfometrik Yöntemler İle Analizi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Balıkesir.
- Güçlü, M. (1995). "XX. Yüzyıl Başlarında Serik". *Türk Kültürü*, (391): 681-694.
- Güçlü, M. (2000). *1864-1950 Yıllarında Serik (İdari, Ekonomik, Sosyal)*. Serik Belediyesi Kültür Yayınları, Antalya.
- Güney, E. ve Güney, U. (2011). *Türkiye Coğrafyasının Uygarlıkları*. Nobel Yayınları. Ankara.
- Hadimli, H. ve Çetin, T. (2008). "The Hunting Tourism Potential In Akseki (Antalya-Turkey)", *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, (3): 9-18.
- "Kanunlar", Resmî Cerîde, 26.06.1926.
- Kozak, N., Akoğlan Kozak, M. ve Kozak, M. (2018). *Genel Turizm İlkeler-Kavramlar*. Detay Yayıncılık, Ankara.
- Köse, V. (2011). "Aspendos Yüzey Araştırması". *Anmed, Anadolu Akdenizi Haberleri-News of Archaeology from Anatolia's Mediterranean Areas*, (9): 142-148.
- Köse, V. (2017). "Nehirler, Kıyılar, Limanlar ve Kentler", *Anadolu/Anatolia*, (43): 179-210.
- Kulözü, N. (2009). *St Paul Yolu (Perge-Antalya/Yalvaç Pısidia Antiocheia) ve Yakın Çevresinin Turizm ve Rekreasyon Kullanımına Yönelik Peyzaj Potansiyelinin Saptanması Üzerine Bir Araştırma*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Kuş, M. (17 Mart 2018-14 Mayıs 2018). Mustafa Kuş ile Mülakat. Akçaalan Mahallesi'nde Yörük Türkmen Kültür Merkezi, Serik/Antalya.
- Lenger, D. Ş. (2011). "Arpalık Tepe Mağarası Kutsal Alanı'ndan Sikkeler", *Akdeniz İnsani Bilimler Dergisi*, 1 (2): 145-149.

- Oruç, A. (17 Mayıs 2018). Ahmet Oruç ile Mülakat. Kumköy Mahallesi'nde Ahmet Oruç'un Evi, Aksu/Antalya.
- Özer, E. ve Taşkiran, M. (2010). "Silyon Antik Kenti ve Çevresi Yüzey Araştırması", *Anmed, Anadolu Akdenizi Haberleri-News of Archaeology from Anatolia's Mediterranean Areas*, (8): 165-169.
- Özgüç, N. (2007). "*Turizm Coğrafyası (Özellikler ve Bölgeler)*". Çantay Kitabevi Yayınları, İstanbul.
- Özkan, L., Karaardıç, H. ve Erdoğan, A. (2017). "Antalya/Boğazkent'in Üreyen Kuş Türleri". *Tabiat ve İnsan*, 51 (198): 27-33.
- Öztürk, A. S. (2010). *Antalya Körfezi Batısında Kırsal Turizm: Potansiyel ve Geliştirme Stratejisi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Sağdıç, M. ve Bozyiğit, R. (2008). "Köprüçayı Havzasında Alternatif Turizm Olanakları". *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 1 (2): 19-41.
- Saraçoğlu, H. (1968). *Akdeniz Bölgesi*, III, MEB Yayınları, İstanbul.
- Sarı, C. (2007). *Antalya'nın Alternatif Turizm Kaynakları ve Planlaması*. Yayımlanmamış Doktora Tezi. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Selekler, M. (2011). *Yarım Asrın Arkasından Antalya'da Kemer, Melli, İbradı ve Serik*. A. Yıldız – R. Kaya (Yay. Hzl.), Serik Belediyesi Kültür Yayınları, Antalya.
- Serik İlçesi 1/25000 Ölçekli Nazım İmar Planı Raporu, Nisan 2015.
- Serik Kaymakamlığı. (Tarihsiz). "Aspendos Antik Kenti". *Tarihi ve Doğası ile Serik*. T.C. Serik Kaymakamlığı K.H.G.B. Kültür ve Tanıtım Hizmeti, Serik, s. 8-14.
- Serik Kaymakamlığı. (Tarihsiz). "Hoşgörünün Bahçesi". *Tarihi ve Doğası ile Serik*. T.C. Serik Kaymakamlığı K.H.G.B. Kültür ve Tanıtım Hizmeti, Serik, s. 26.
- Serik Kaymakamlığı. (Tarihsiz). "Zeyintası Mağarası". *Tarihi ve Doğası ile Serik*. T.C. Serik Kaymakamlığı K.H.G.B. Kültür ve Tanıtım Hizmeti, Serik, s. 4-7.
- Sert, A., Ceylan, A. R. ve Yeşiloğlu, İ. B. (2011). "Doğa Koruma Amaçlı Arazi Toplulaştırma Projesi 'DSİ Antalya Aksu Deresi Arazi Toplulaştırma Örneği'". *TMMOB Harita ve Kadastro Mühendisleri Odası 13. Türkiye Harita Bilimsel ve Teknik Kurultayı*. 18-22 Nisan, Ankara, s. 1-7.
- Somuncu, M. (2005). *Aladağlar Yaylacılık ve Dağ Göçebeliği Konusunda Bir Araştırma*. Gündüz Eğitim ve Yayıncılık, Ankara.
- Soykan, F. (2003). "Kırsal Turizm ve Türkiye Turizmi İçin Önemi", *Ege Coğrafya Dergisi*, (12): 1-11.

- Strabon. (2015). *Geographika*, (çev. A. Pekman, Ed. N. Başgelen), Arkeoloji ve Sanat Yayınları, İstanbul.
- Şenel, M. (1997). *Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü 1:100.000 Ölçekli Türkiye Jeoloji Haritaları No: 11, Isparta – K 11 Paftası*. Jeoloji Etütleri Dairesi, Ankara.
- Texier, C. (2002). *Küçük Asya Coğrafyası, Tarihi ve Arkeolojisi*, (çev. A. Suat), 3, Enformasyon ve Dokümantasyon Hizmetleri Vakfı Yayını, Ankara.
- Tunçdilek, N. (1967). *Türkiye İskân Coğrafyası*. İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, İstanbul.
- Türkiye İstatistik Kurumu. (2017). *Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi Verileri,(1985-2017)*. Türkiye İstatistik Kurumu, Ankara.
- Uzun, A. S. (2012). *Pyrus Serikensis A.Güner & H.Duman (Rosaceae) Türünün Ekolojisi ve Çoğaltılması Üzerinde Araştırmalar*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Akdeniz Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Antalya.
- Zaman, M. (2012). *Trabzon İlinin Turizm Coğrafyası*. Atatürk Üniversitesi Yayınları, Erzurum.

İnternet Kaynakları

- <https://www.frmtr.com/outdoor-hobiler/4238232-atv-nedir.html>, (erişim tarihi: 04.05.2018).
- yigm.kulturturizm.gov.tr/TR-10161/golf-turizmi.html, (erişim tarihi: 28.11.2018).
- <http://www.serik.gov.tr/kongre-ve-toplanti-turizmi>, (erişim tarihi: 16.05.2018).
- <http://yigm.kulturturizm.gov.tr/TR,10113/serik---ovacik-yaylasi.html>, (erişim tarihi: 24.05.2018).
- http://seyahat.buneki.org/Serik_Ovac%C4%B1k_Yaylas%C4%B1/, (erişim tarihi: 26.05.2018).
- <http://www.serik.gov.tr/st-paul-yolu>, (erişim tarihi: 15.05.2018).
- <http://www.serik.gov.tr/idari-durumu>, (erişim tarihi: 24.05.2018).
- www.serik.gov.tr/spa-turizmi, (erişim tarihi: 16.05.2018).
- <http://www.serik.gov.tr/kano>, (erişim tarihi: 21.05.2018).
- www.serik.gov.tr/avcılık, (erişim tarihi: 22.05.2018).
- <http://www.serik.gov.tr/yayla-turizmi>, (erişim tarihi: 26.05.2018).

Ö Z G E Ç M İ Ş

Adı ve SOYADI	Fevzi AK
Doğum Yeri - Tarihi	Serik – 30.01.1988
EĞİTİM DURUMU	
Mezun Olduğu Lise	Gebiz Lisesi
Lisans Diploması	Selçuk Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Coğrafya Öğretmenliği
Tez Konusu	Serik İlçesi'nin Doğal ve Beşeri Turizm Kaynakları
Yabancı Dil	İngilizce
BİLİMSEL FAALİYETLER	
İŞ DENEYİMİ	
Çalıştığı Kurumlar	Özel Anadolu Hastanesi Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi
E-Posta	fevzi_ak@yahoo.com